

Concept visie Stedelijk gebied Oss-Berghem

Versie 3.3, 2 november 2021

Woord vooraf

Beste lezer,

De toekomst van Oss-Berghem

Hoe moet het stedelijk gebied Oss-Berghem eruit zien zodat we er ook de komende 10 tot 20 jaar aangenaam kunnen wonen, werken en leven? Deze vraag heb ik dit jaar aan diverse personen en bij verschillende gelegenheden gesteld. Het is de kernvraag van deze concept gebiedsvisie. Gevoed door de antwoorden die ik kreeg, heb ik samen met mijn collega bestuurders onze gemeentelijke ambities en doelen geformuleerd voor de fysieke leefomgeving van Oss-Berghem. In de hoop dat u ze herkent en – nog belangrijker – u zich uitgenodigd voelt om ermee aan de slag te gaan.

Kwaliteiten van Oss-Berghem

Het Stedelijk gebied van Oss kent vele kwaliteiten. Het vele groen in de directe woonomgeving, de vele ondernemers in de maakindustrie zoals de Life Sciences, de goede bereikbaarheid en het brede aanbod aan voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, zorg. Het stedelijk gebied heeft daarbij de centrumfunctie voor de inwoners uit het buitengebied en de andere kernen. Ook hebben we veel ambities om deze kwaliteiten verder te benutten. Denk bijvoorbeeld aan de woningbouwopgave die we de komende jaren voor ons zien. Of de bouw van het Walkwartier in het stadshart van Oss.

Gemeenschapszin en ontmoeting

Als iets de inwoners van Oss en Berghem typeert, dan is het een diepgewortelde cultuur van gemeenschapszin en ondernemerschap: handen uit de mouwen, samen aan de slag, sociaal én economisch veerkrachtig. En als dat harde werken klaar is, genieten we ook van het leven. We bouwen carnavalswagens, besturen dorpshuizen en wijkcentra, hebben energiecorporaties en zijn actief in heel veel verschillende verenigingen. De menselijke maat staat centraal, samenwerking, elkaar ontmoeten en kennen, een stapje extra voor elkaar doen. Ik denk dat dit de komende jaren alleen nog maar belangrijker wordt.

Ambities vanuit een menselijke maat

Deze menselijke maat is ook het vertrekpunt voor veel van de ambities en doelen die we hierna beschrijven. Onze leefomgeving moet zo ingericht zijn en functioneren, dat iedereen er op een gezonde en veilige manier kan wonen, werken en leven. En we hebben een leefomgeving nodig die rekening houdt met een veranderend klimaat, anders omgaat met energiebronnen en aandacht heeft voor de natuur en het groen in onze woon- en werkgebieden.

Hoe verder?

In deze concept visie heb ik de ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving beschreven. Graag hoor ik of u deze herkent en er ook zelf mee aan de slag gaat. Met uw inbreng kunnen we deze gebiedsvisie aanscherpen en verrijken. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad de gebiedsvisie vast en maakt daarin keuzes over doelen en ambities die we hebben voor het stedelijk gebied Oss-Berghem.

Met vriendelijke groet,
Joop van Orsouw,
Wethouder Ontwikkeling Stedelijk gebied e.a.

Inhoud

Woord vooraf 2

Stedelijk gebied & ambities 4

1 Inleiding 5
2 De opbouw van het stedelijk gebied 8
3 Ambitie en strategie 13

Thema's 20

4 Thema Gezond en veilig stedelijk gebied 21
Deel 1 - Uitnodigen en ontmoeten 23
Deel 2 - Voorkomen en beschermen 27
5 Thema Een duurzame leefomgeving: 30
Naar een energieneutraal Oss-Berghem 33
Naar een klimaatrobuust Oss-Berghem 36
Een groen en natuurlijk Oss-Berghem 38
6 Thema Ontspannen en complete woonstad 41
7 Thema De ondernemende stad 47
8 Thema Bereikbaar stedelijk gebied 52
9 Thema Regionaal slim netwerken 58

Uitvoering & deelgebieden 61

10 Samen aan de slag 62
Stadscentrum Oss 65
Spoorzone Oss 67
Woongebied Oss-West 69
Life Sciences-cluster: Pivot Park & Moleneind 71
Heesch West: Duurzaam regionaal bedrijventerrein 73
Berghem: Dorp binnen het stedelijk gebied 75
Schadewijk: Veerkrachtig en toekomstbestendig 77
De Ruwaard: Leefbaar en positief gezond 79
Stadsboulevard Dr. Saal van Zwanenbergsingel 81

Stedelijk gebied & ambities

1 Inleiding

2. De opbouw van het stedelijk gebied

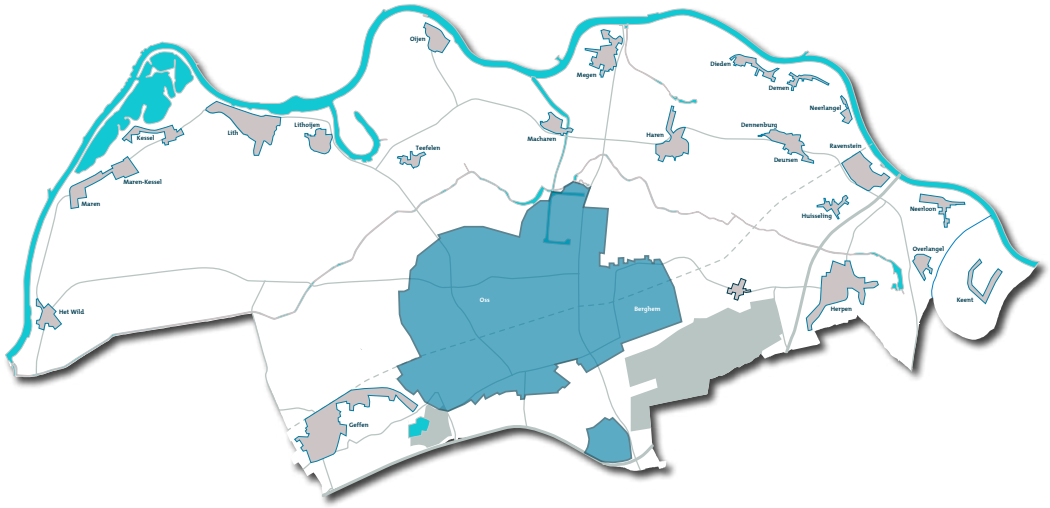
3. Ambitie en strategie

1 Inleiding

Wanneer de Visie Stedelijk gebied Oss-Berghem klaar is, vormt deze samen met de gebiedsvisies voor het Buitengebied en voor Stadjes & Kernen de bouwstenen voor de integrale omgevingsvisie voor Oss. De omgevingsvisie is een van de belangrijke beleidsinstrumenten onder de Omgevingswet die op 1 juli 2022 wordt ingevoerd. In de omgevingsvisie geven we voor ons hele grondgebied de beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving aan. We kijken 10 jaar en langer vooruit.

Afbakening stedelijk gebied

Zoals gezegd, we maken voor het Stedelijk gebied, de Stadjes & kernen en voor het Buitengebied drie aparte visies die daarna samengevoegd worden tot één integrale omgevingsvisie. We kiezen voor deze opzet omdat de opgaven en kwaliteiten van de gebieden sterk verschillen. Naast grote verschillen zijn er natuurlijk ook veel relaties tussen stad, land en vooral de kernen. Denk bijvoorbeeld aan recreatie, voorzieningen, wonen, werken maar ook uitbreidingen van woongebieden.

1.1 Fysieke leefomgeving

De fysieke leefomgeving gaat grofweg over alles wat je ziet, hoort en ruikt. Dat gaat over klassieke thema's zoals wonen, werken, natuur en mobiliteit. Maar ook over duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. Het is belangrijk dat we de verschillende thema's in samenhang tot elkaar bekijken. Dit betekent ook dat we kijken naar de raakvlakken van het fysieke met het sociale domein.

Traditioneel gaat de ruimtelijke ordening uit van functies en belangen en was het de gewoonte om afwegingen tussen belangen te maken. De samenleving wordt steeds complexer en veranderingen volgen elkaar steeds sneller op. De Omgevingswet daagt ons uit om uit te gaan van opgaven en om daar oplossingen voor proberen te vinden. Precies daar is het gesprek met de samenleving op gericht! Creatieve en innovatieve oplossingen waar de samenleving en fysieke leefomgeving beter van wordt. Zo formuleerde minister Kajsa Ollongren het in 2021: "De omgevingswet is om meerdere redenen een bijzondere wet, deze daagt nadrukkelijk uit om oplossingsgericht naar maatschappelijke opgaven te kijken. Grote opgaven als klimaatadaptatie maar ook minder grote, zoals lokale oplossingen voor agrarisch ondernemerschap. Met deze wet gaan we ontwikkeling mogelijk maken".

1.2 De ondernomen stappen

Opgavennotitie. Wij hebben in februari 2021 de notitie 'Omgevingswet: kwaliteiten en opgaven voor de gebiedsvisies' opgesteld en met de opiniecommissie van de gemeenteraad besproken. In die notitie hebben wij de kwaliteiten en opgaven geformuleerd, die de basis waren voor een uitwerking in de Discussienota. Verder hebben wij daar benoemd dat we de thema's uit de nationale omgevingsvisie (novi), als leidraad gebruiken bij de gebiedsvisies. Ook de koppeling met de thema's uit de provinciale omgevingsvisie (povi) hebben we gemaakt.

Discussienota. Op basis van deze 'opgavennota' en de opmerkingen van de raads- en commissieleden, hebben we een Discussienota opgesteld voor het stedelijk gebied. In deze nota gaven we aan wat onze ambities en visies zijn. Dat hebben we gedaan aan de hand van vijf thema's: gezondheid & veiligheid, duurzaamheid (klimaat, energie en biodiversiteit), wonen, ondernemen en mobiliteit. Over de Discussienota hebben we (digitaal) vragen gesteld aan de Osse samenleving. De antwoorden, vragen en suggesties die we zo ontvingen, hebben we gebruikt in gesprekken met inspirerende gasten over hun visie op de thema's tijdens de Talkshow (uitgezonden via een livestream) op 7 juli 2021. De informatie die we zo hebben gekregen, heeft ons geholpen bij het maken van deze concept Visie Stedelijk gebied Oss-Berghem.

Concept Visie Stedelijk gebied Oss-Berghem. De concept Visie die u nu leest, hebben wij geschreven op basis van de Discussienota, de input die we ontvingen tijdens de participatie rondom deze Discussienota en op basis van eigen gemeentelijk beleid en analyses van de opgaven.
Wij vinden het belangrijk dat de visie tot leven komt: van papieren document naar toepassingen in de dagelijkse leefomgeving. Daarom stimuleren wij inwoners, stakeholders en belangstellenden om de visie te lezen. Wij hopen op herkenning en steun voor onze ambities en doelen, maar zijn vooral ook benieuwd naar reacties van anderen. In november organiseren we het volgende ter consultatie / participatie:

- Via een website ontsluiten we de visie op een behapbare, gemakkelijke manier in verschillende thema's en subthema's. Hier worden inwoners en andere belangstellenden met korte tekst, beeld en video geprikkeld om kennis te nemen van (voor hen relevante onderdelen van) de concept Visie Stedelijk gebied Oss-Berghem. Zij worden uitgenodigd om aan te geven of de concept visie in lijn is met hun eigen verwachtingen. Dit kan digitaal of per post.
- Via publiciteit zorgen we dat geïnteresseerden de website onder de aandacht krijgen en geprikkeld worden om deze te bezoeken. Dit doen we door de inzet van social media, persberichten en advertising, om zo veel mogelijk mensen te bereiken.
- We organiseren een informatiemarkt waar vragen gesteld kunnen worden en waar men reacties kan achterlaten. De markt vindt waarschijnlijk plaats in het Osse gemeentehuis, de huiskamer van de gemeente. Deze bijeenkomst organiseren we bij voorkeur in afstemming met de jongeren-, wijk-, dorps- en Adviesraad Sociaal Domein. Zowel om hen te betrekken bij de inhoud van de concept visie, als om hun achterbannen te mobiliseren naar de bijeenkomst te komen of te reageren op de concept visie.

1.3 Opbouw van deze concept Visie

In deze concept gebiedsvisie geven we als College van B&W aan wat onze visie en voorstellen zijn voor de ontwikkeling van ons stedelijk gebied Oss-Berghem. In hoofdstuk 2 beschrijven we de kenmerken van ons stedelijk gebied, hoe dit is opgebouwd is en functioneert. Hoofdstuk 3 bevat onze ambities & strategie. In hoofdstuk 4 tot 8 werken we de thema's uit die we al in de Discussienota hebben benoemd: gezond & veilig, duurzaam (energie, klimaat & biodiversiteit), ondernemen, wonen en mobiliteit. Hoofdstuk 9 gaat in op de regionale positie van Oss en het stedelijk gebied daarbinnen. In hoofdstuk 10 brengen we samen welke opgaven en doelen leiden tot concrete activiteiten en welke beleidsvraagstukken we nog moeten beantwoorden. Naast deze strategische ambities en thema's voor het stedelijk gebied Oss-Berghem, herkennen wij ook een aantal bijzondere deelgebieden binnen ons stedelijk gebied. Gebieden en locaties die nu al in ontwikkeling zijn en waaraan we ook de komende jaren werken. Maar ook nieuwe gebieden waarvan wij inschatten dat we er de komende jaren mee aan de slag gaan. In totaal gaan we dieper in op negen van deze deelgebieden.

Aan de lezer die snel de hoofdlijn van deze Concept Visie wil pakken, adviseren wij om vooral de hoofdstukken 3 en 10 te lezen, aangevuld met de beschrijvingen van de negen deelgebieden.

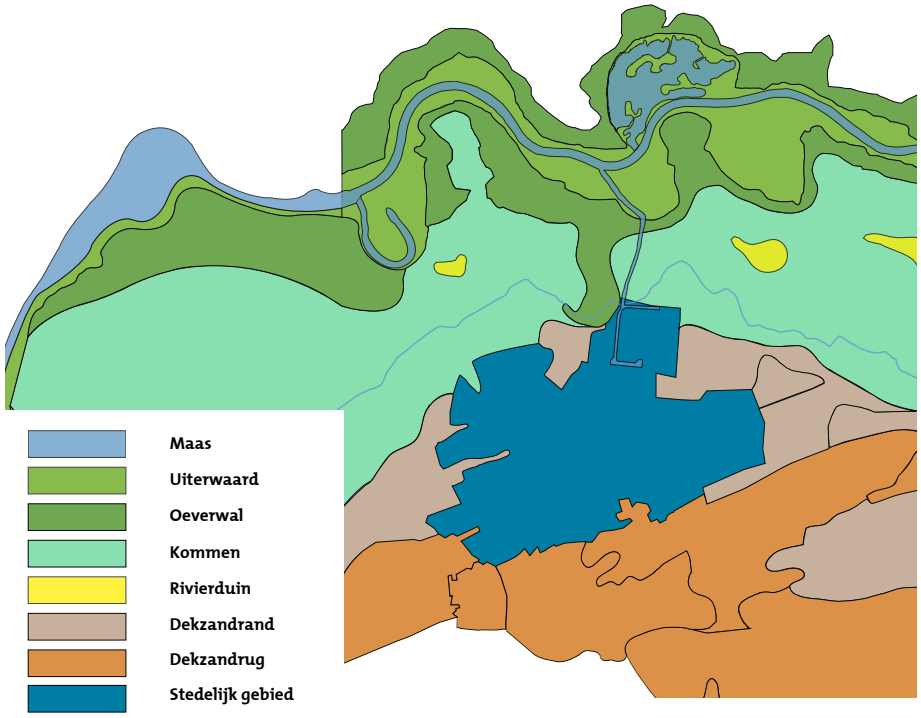
2 De opbouw van het stedelijk gebied

Voordat we ingaan op de opgaven, ambities en ontwikkelingen voor het stedelijk gebied Oss-Berghem, beschrijven we bondig de kenmerkende kwaliteiten en de opbouw van de fysieke leefomgeving in dit stedelijk gebied.

2.1 Het landschap en de ondergrond

De ondergrond van de hele gemeente Oss bestaat uit een aantal landschapstypen. Het noorden is een karakteristiek rivierengebied met zijn uiterwaarden, oeverwallen en komgebied. Het zuiden bestaat uit het hoger gelegen dekzandgebied, met de dekzandrug en -rand. Het dekzandgebied is in de laatste ijstijd ontstaan. Tijdens deze periode werd zand door de wind over grote delen van Noord-Brabant verspreid. Het stedelijke gebied Oss-Berghem ligt met name op de dekzandrand. In het zuiden liggen de hogere, droge delen. Naar het noorden toe wordt het lager, met overstromingsrisico's.
De omgeving van Oss heeft al duizenden jaren lang een grote aantrekkingskracht op de mens. Al vanaf de jonge steentijd (5300 voor Christus) zijn restanten van bewoning gevonden, vooral op de oeverwal, de dekzandrand en –rug.

2.2 Stedelijk gebied Oss-Berghem en zijn omgeving

Kenmerkend voor de gemeente Oss is de grote diversiteit binnen de gemeentegrenzen. Behalve de stad Oss kent de gemeente 23 kernen en historische stadjes, verschillende landschappen met natuur en landbouw en ruim 35 kilometer Maasoever. Een "mini-provincie" van 170 km2.

Hierbinnen vormen Oss en Berghem met bijna 70.000 van de in totaal 92.500 inwoners, samen het stedelijk gebied Oss-Berghem. Elk met hun eigen geschiedenis en karakter, gescheiden door de open zone van de Spaander Straatsche Akkers, maar op vele fronten nauw verbonden en in elkaars nabijheid. Vanaf de herindeling in 1994 heeft Berghem een belangrijke rol gespeeld voor de stedelijke ruimtebehoefte voor wonen en werken van de gemeente met o.a. de woongebieden Piekenhoef, 't Reut en uitbreidingen van het werkgebied De Geer. Ook in dat opzicht zijn beiden meer en meer met elkaar vervlochten, met zorg voor de ruimtelijke identiteit van het dorp Berghem.

Daarbij hebben Oss en Berghem een positie en structuur waarbij zowel het stadscentrum Oss als het buitengebied altijd nabij zijn en veel voorzieningen op loop- en fietsafstand liggen. Een prettige omvang die ten goede komt aan de leefbaarheid en herkenbaarheid, belangrijk voor een "thuis-gevoel" voor de inwoners.

2.3 De Osse wijken & Berghem in historisch perspectief

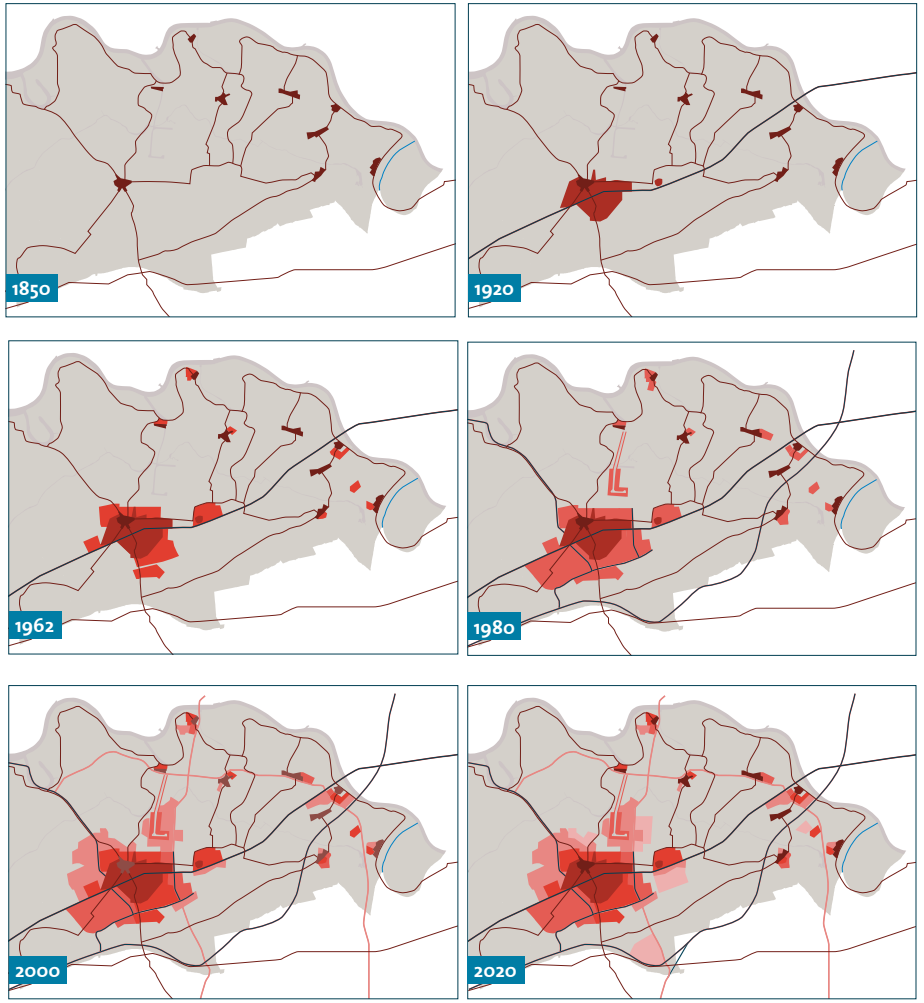
Inzoomend op het stedelijk gebied Oss–Berghem zien we een grote verscheidenheid aan stadsdelen, die allen hun eigen stempel dragen door de ontstaansgeschiedenis en stedelijke ontwikkeling in de loop der jaren. Uiteraard hebben Oss en Berghem met hun eigen historie een sterk eigen, onderscheidend karakter. Daar waar Oss zich vanaf de 2de helft van de 19e eeuw steeds meer als industriële stad ontwikkeld heeft en sterk gegroeid is, heeft Berghem in veel opzichten het dorpse karakter kunnen behouden. Bij beiden zijn de sporen van een ver verleden terug te vinden in de stadsplattegrond. Maar voor beiden geldt ook dat het huidige stadsbeeld in sterke mate bepaald wordt door de ontwikkelingen van de laatste 150 jaar.

De stad Oss – De huidige ruimtelijk structuur van de stad Oss is opgebouwd langs twee assen: het spoor en de N329. In 1881 is het spoor aangelegd, waardoor de stad zich in oost-westelijke richting uitbreidde. De woonwijken hebben zich in de loop van de jaren concentrisch ontwikkeld: vanaf de kern in 1880 zijn de woonwijken rond de fabrieken in het centrum en aan de zuidzijde van het spoor ontwikkeld. Dit op de hoger gelegen dekzandrug, zoals de bouw van de Ruwaard in de jaren 70. Pas daarna werd de ontwikkeling op de lagere delen (dekzandrand) aan de noordzijde van het spoor opgepakt met de woongebieden Ussen en later Mettegeupel.

De eerste werkgebieden die met de komst van het spoor ontstonden, lagen pal tegen de kerk aan. Na de Tweede Wereldoorlog wordt de haven aangelegd en ontwikkelen zich noord-zuid een lint van werklocaties. Deze zijn nu verbonden via de N329 en lopen van Elzenburg-De Geer in het noorden, via Moleneind-Landweer-Danenhoef naar Vorstengrafdonk in het zuiden.

Inmiddels kent de stad Oss een grote diversiteit aan woonwijken en bedrijventerreinen, waarin de veranderende opvattingen in de stedenbouw goed afleesbaar zijn. Het zijn feitelijk de jaarringen van de stad, die de historie zichtbaar maken.

- De enorme ontwikkeling van de industrie, met een extra impuls door de aanleg van de spoorlijn in 1881, brengt de groei van Oss in een sterke stroomversnelling. Wijken als Centrum West met ‘t Vierhoekske, het eerste deel van Schadewijk, Kortfoort en de bedrijfslocaties van Jurgens (Boschpoort) en Bergoss zijn typisch voor deze periode. Ze zijn veelal gebaseerd op organische groei, gekoppeld aan historische routes en vaak bepaald door toevallig beschikbare locaties en rond de eerste fabrieken.
- In de naoorlogse jaren ontstaan de woonwijken en bedrijventerreinen steeds meer vanaf de tekentafel. In de jaren ’50 en ’60 nog in de traditie van de meer organische stedenbouw, zoals Schadewijk en Oss Zuid in de nabijheid van de oudste werkgebieden.
- Daarna in de geest van het Nieuwe Bouwen, met vooral de ruim opgezette Ruwaard en Krinkelhoek in de jaren ‘70. Dat is ook de tijd van schaalvergroting, functiescheiding en de opkomst van het moderne verkeer. Veel nieuwe hoofdwegen, zoals de Singels en de Raadhuislaan en verschillende doorbraken in het stadscentrum zijn in deze periode gerealiseerd.

- Vanaf de jaren ‘80 wordt in wijken als Ussen, Mikkeldonk en Mettegeupel, weer meer teruggegrepen op de menselijke maat en compacte stad. Het is ook de tijd waarin stadsvernieuwing en binnenstedelijke vernieuwing, zoals Boschpoort en Berghkwartier – na uitplaatsing van grote bedrijvigheid in en rond het centrum - gemeengoed worden.
- De meest recente ontwikkelingen borduren voort op de stedenbouw van de jaren ’80 en ‘90. Maar dragen ook hun eigen stempel door nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en grotere diversiteit in woonwensen. Zo is het karakter van de nieuwe wijken Piekenhoef, Het Reut en Horzak Noord toch anders dan de hiervoor gebouwde wijken, onder andere door de intrede van wadi’s, zonnepanelen en een grotere verscheidenheid in woningtypes en architectuur.
- In de afgelopen 20 jaar is ook op verschillende locaties de binnenstedelijke vernieuwing en herbestemming van gebouwen en terreinen doorgezet. Zoals de Talentencampus, de woningbouw in het Sibeliuspark en op het ziekenhuisterrein (Park Zwanenberg).

De ontwikkeling van Berghem - Ook Berghem groeit in het verloop van de 20ste eeuw door, vooral in oostelijke richting, aansluitend op de dorpskern. Uiteraard op veel kleinere schaal en iets minder planmatig, maar ook hier zijn de verschillende tijdsperiodes in stedenbouw en architectuur herkenbaar. Met de herindeling van 1994, waarbij Berghem bij Oss gevoegd wordt, verandert er veel. Een belangrijk deel van de Osse woningbouwopgave wordt voorzien in de Piekenhoef en het Reut, waarmee Berghem in korte tijd enorm groeit. Dit is mede aanleiding om het centrum van de dorpskern te vernieuwen met o.a. nieuwe winkels, zorgvoorzieningen en dorpshuis De Berchplaets.

2.4 Een groen stedelijk gebied

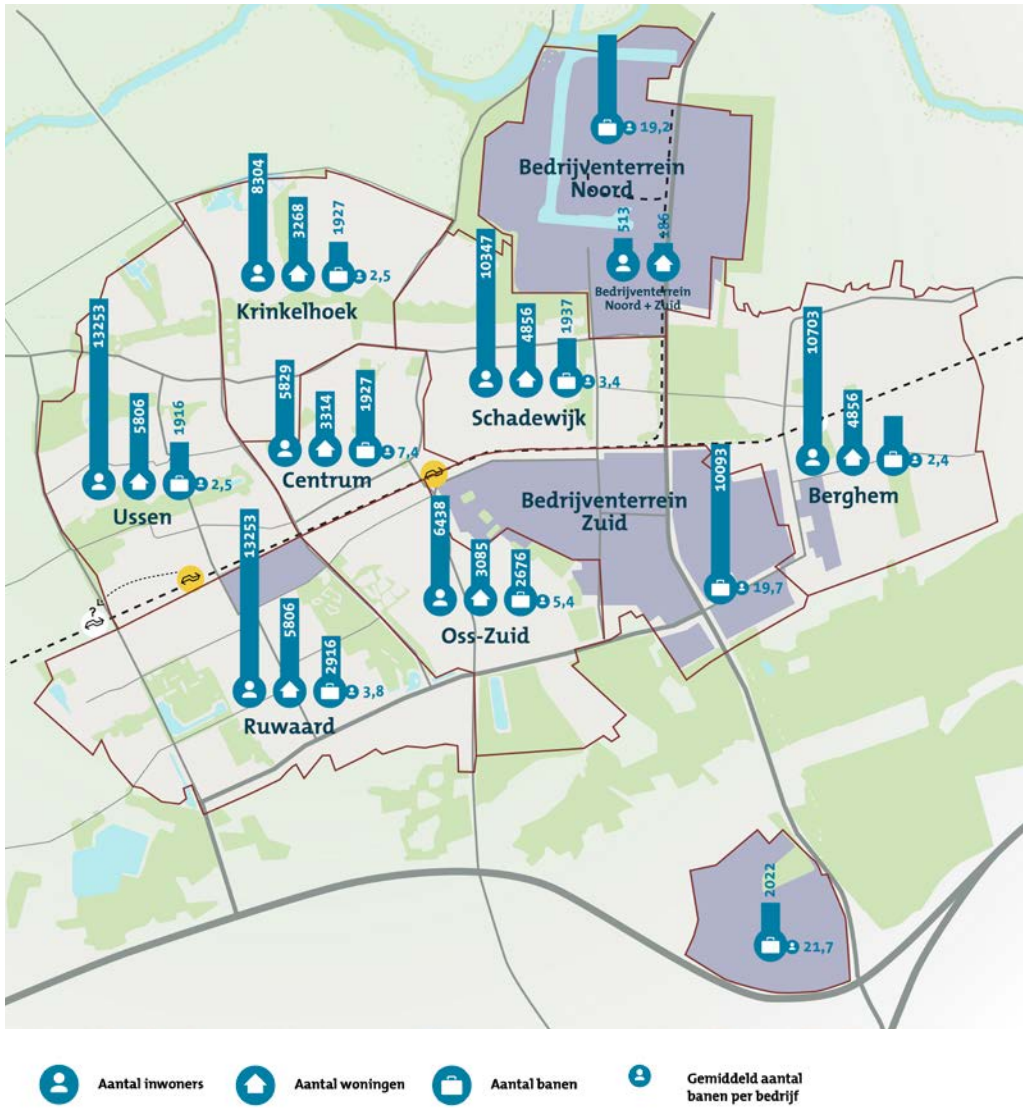
Het imago van Oss als groene stad is mede ingegeven door de stedenbouwkundige ontwikkeling door de jaren heen. In vrijwel alle woonwijken is de groenstructuur een belangrijke drager in de opzet van de wijk en zien we ook talloze verbindingen met het omliggende landschap. Dat geldt voor de fraaie “groene vingers” van Ussen, maar ook voor een aantal groene scheggen in bijvoorbeeld Mikkeldonk en Mettegeupel. Ook de aard en vorm van dit groen is gekleurd door de tijd waarin het als onderdeel van de wijk is ontstaan. Zo heeft de entree van Oss vanuit het zuiden een door en door groen karakter door de opzet van de wijk de Ruwaard. In de oudere delen van het stedelijk gebied zoals het Centrum, Schadewijk en de bedrijventerreinen hebben we overigens nog wel een opgave als het gaat om voldoende groen.

2.5 Infrastructuur

Met de huidige infrastructuur van wegen, spoor en water is Oss multimodaal ontsloten en direct aangesloten op het landelijke wegennet (A50/A59), het spoorwegnet en de grote rivieren. Het wegenpatroon voor autoverkeer in de stad Oss is bij de aanleg ruim opgezet. De afgelopen 50 jaar is deze nauwelijks gewijzigd, ondanks de enorme groei die de stad in deze periode heeft doorgemaakt.
De grootste verandering is de recente opwaardering van de N329, onze Weg van de Toekomst, een duurzaam ontwerp met extra rijbanen en viaducten. Belangrijk voor de bereikbaarheid van Oss en in het bijzonder de bedrijfsterreinen aan de oostzijde van de stad. Vernieuwend is ook de recente realisatie van een samenhangend netwerk van fietspaden, de Osse Fietsstraten en F59.
Via het spoor is Oss al zo’n 140 jaar verbonden met de rest van Nederland. De trein is een niet meer weg te denken onderdeel van onze mobiliteit, met drie stations waarvan er twee liggen in het stedelijk gebied Oss-Berghem. Daarnaast is ook het noordelijke bedrijventerrein Elzenburg verbonden met het spoor (en met de haven).

2.6 Bedrijventerreinen

Niet alleen onze woonwijken zijn zeer divers, dat geldt ook voor onze bedrijventerreinen. Veel bedrijvigheid is in de loop der jaren verdwenen uit het binnenstedelijk (woon-)gebied en steeds meer geconcentreerd op een aantal grootschalige bedrijventerreinen aan de oostzijde van de stad Oss: Elzeneind met de havens, De Geer, Moleneind, Landweer, Danenhoef en Vorstengrafdonk. Daarnaast zijn er verspreid enkele kleinschaliger terreinen, zoals Euterpelaan en Industriepark Oost in Schadewijk.
De ontwikkeling van het regionaal werkgebied Heesch West, waarin Oss participeert, is een volgende stap in deze reeks.

DNA van Oss

Al met al schetst de opbouw van het stedelijk gebied Oss–Berghem vooral een groen, compleet, veelzijdig en ontspannen stedelijk hart van de regio. Als middelgrote gemeente, centraal gelegen tussen grootstedelijke centra Nijmegen, 's Hertogenbosch en Eindhoven.

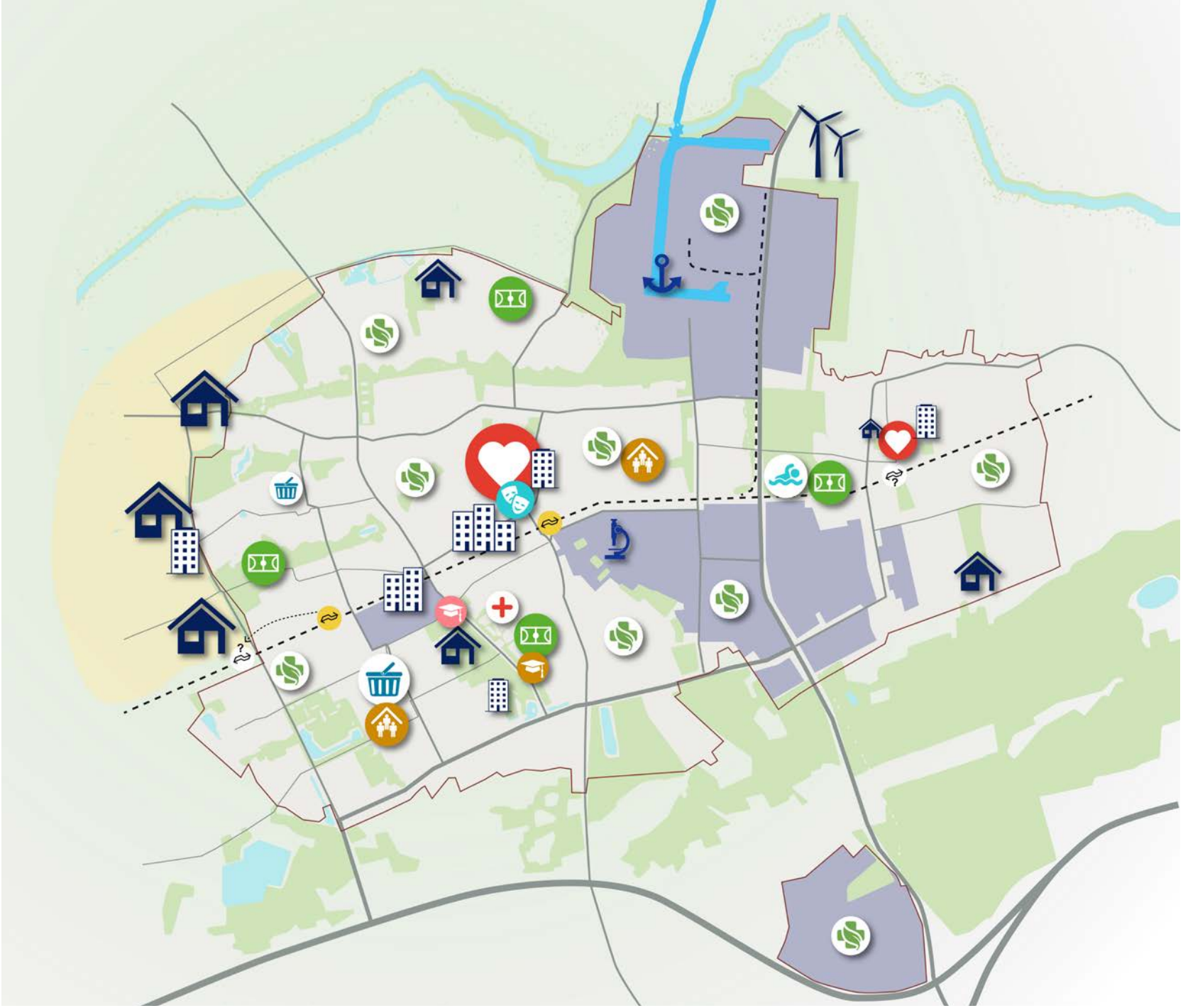
Met de stad Oss als centrum van de gemeente en het ommeland. Een stedelijk gebied met een compleet pakket aan stedelijke voorzieningen (winkels, sport, zorg, cultuur) en met een grote diversiteit aan aantrekkelijke woonmilieus en werkgebieden.

Een goede, multimodaal ontsloten netwerkstad met meerdere treinstations, een volwaardige haven en directe aansluiting op de A59/A50. Met een modern ondernemersklimaat, waaronder een (inter)nationaal toonaangevend cluster van life sciences bedrijven, met onder meer Organon, Aspen en de bedrijven op het innovatiepark Pivot Park.

3 Ambitie en strategie

We willen graag dat al onze inwoners fijn wonen, werken en leven in onze gemeente. En dat zij gezond en actief deelnemen aan de samenleving. Daar richten we de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk op in. Wij vinden het belangrijk dat mensen elkaar kennen en nieuwkomers een inspirerende plek in de samenleving vinden. Een plek waar men gezond en veilig kan leven en opgroeien. In een omgeving die dit stimuleert en die uitnodigt tot ontmoetingen. Daarbij sluiten wij zoveel mogelijk aan bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Bij de 'schaalsprong' die de gemeente Oss doormaakt houden we oog voor de menselijke maat. Zodat alle inwoners, bezoekers, ondernemers en werknemers zich welkom en gezien blijven voelen. Zoals dat past bij Oss.

Contour stedelijk gebied
Bedrijventerrein
Groenstructuren
Water
Orientatiegebied Oss West
Stads/dorpshart
Sociale veerkracht
Talentencampus
Middelbaar onderwijs
Wijkwinkelcentrum
Stedelijk sportcluster
Golfslagbad
Zorgplein
Theater
Woningbouw
Geplande windmolens
Opgaven duurzaamheid en gezondheid

3.1 Schaalsprong vanuit een menselijke maat

De gemeente Oss ontwikkelt zich de komende jaren tot een gemeente voor meer dan 100.000 inwoners. Nu zijn dat nog ongeveer 92.500 mensen, waarvan er bijna 70.000 wonen in het stedelijk gebied Oss-Berghem. Deze groei gaat gepaard met een forse verstedelijkings-opgave waarbij in de komende 15 jaar 8.000 woningen worden gebouwd in de hele gemeente en circa 6.600 woningen in het stedelijk gebied, met name in de stad Oss. Deze stevige groei is een belangrijke impuls bij de doorontwikkeling van het stedelijk gebied Oss-Berghem als aantrekkelijke woon- en werkplek, voor huidige en toekomstige inwoners. Wij hebben de ambitie om de woonfunctie van Oss verder te versterken, ook in regionaal opzicht. Dit door onderscheidende woonmilieus te ontwikkelen, zowel groen-ontspannen als meer hoog-stedelijk. Daarbij willen we meer dan tot nu toe is gebeurd, een deel van de woningopgave van steden als 's-Hertogenbosch en Nijmegen helpen opvangen. Tegelijkertijd vraagt de groei van de stad om versterking van de stedelijke voorzieningen zoals het stadshart en om een robuuste infrastructuur.

Vestigingsklimaat - De groei van de stad is ook een impuls om het vestigingsklimaat voor bedrijven te versterken. Daarbij hoort ook aandacht voor voldoende ruimte voor de bedrijven in Oss en het stedelijk gebied Oss-Berghem. Dat betekent ook een goede kwaliteit van de bestaande werklocaties die inspelen op innovaties en verduurzaming, naast verdere aandacht voor de bereikbaarheid via weg, spoor en water. En dit biedt bijvoorbeeld ook de mogelijkheid om de ontwikkeling van het life science & health cluster als koploper in de economie, verder vorm te geven.

3.2 Veilig, duurzaam en gezond

Onze fysieke leefomgeving is aan het veranderen. Het klimaat verandert, wat we terug zien in forse regenbuien en hoge temperaturen. Natuurlijk is het veranderen van het klimaat van alle tijden. Meestal gaat dat geleidelijk over een lange periode. Nu moeten we echter omgaan en voorbereid zijn op grotere extremen. Ook hebben we al ruim anderhalf jaar te maken met Covid-19, wat ons handelen en bewegingsvrijheid sterk inperkt(e).

Bovenstaande ontwikkelingen maken dat we anders aankijken tegen een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Dit zijn de drie elementen waarvan de gemeenteraad in 2018 heeft aangegeven dat deze zeker terug dienen te komen in de Omgevingsvisie. Drie elementen waar we min of meer al rekening mee houden bij plannen en ontwikkelingen in onze leefomgeving. Maar ook daar verandert er iets.

- Voor een gezonde en veilige leefomgeving, kennen we diverse milieuregels voor bodem, lucht en geluid. Regels en oplossingen die sterk bepalen wat er mogelijk is, die 'voorschrijvend' zijn.
- Voor duurzaamheid (energieneutraal, klimaatrobuust en biodivers) hebben we deze regels en oplossingen veel minder. En als we ze al hebben, dan zijn ze veelal vrijblijvender in het gebruik. De samenleving lijkt de opgaven voor duurzaamheid nog vooral te zien als mee-koppel kans. Deze vrijblijvendheid zal moeten verdwijnen, willen we een antwoord hebben op de geschetste klimaatveranderingen en de doelen die we daar als samenleving voor hebben gesteld. Dat betekent dat voorwaarden stellen aan bijvoorbeeld energieopwek en -verbruik of aan materiaalgebruik dat minimale CO_2 opwekking veroorzaakt, randvoorwaarden zijn wil een nieuw plan uitgevoerd kunnen worden. De vrijblijvendheid gaat er af.

Positieve gezondheid is een relatief nieuw begrip. Daar doet ook het sociale domein zijn intrede in de fysieke leefomgeving. We zijn op dit gebied aan het ontdekken hoe de inrichting en het gebruik van de fysieke leefomgeving kan bijdragen aan de positieve gezondheid van onze inwoners en werknemers. Zodat uiteindelijk iedereen gezond kan opgroeien, zich kan ontplooien en gezond kan leven in de gemeente Oss.

3.3 Drie gebiedsvisies, één gemeente

In deze visie staat het Stedelijk gebied Oss-Berghem centraal. We gaan vooral in op de dynamiek, opgaven en ambities die we voor het stedelijk gebied hebben. Dit gebied staat natuurlijk in nauwe wisselwerking met de andere delen van de gemeente, met het Buitengebied en de Stadjes & dorpen. Onze ambities voor het stedelijk gebied raken dus niet alleen de inwoners, ondernemers en bezoekers van de kernen Oss en Berghem, maar van de hele gemeente Oss.

De verschillende deelgebieden vullen elkaar aan, zijn 'complementair'. Het Stedelijk gebied heeft het grootste aanbod aan woningen. De kans is dus groot dat een woningzoekende binnen de gemeente uiteindelijk terecht komt in Oss of in Berghem. Aan de andere kant hebben de Stadjes & dorpen en het Buitengebied woonmilieus die weer niet in het Stedelijk gebied zijn te vinden, zoals de vestingsteden Ravenstein en Megen. Veel inwoners uit de Stadjes & dorpen werken ook in het Stedelijke gebied. Ontspannen en recreëren doen onze inwoners ook in alle deelgebieden. Denk aan de grote voorzieningen in het stedelijk gebied zoals het theater, het stadshart met zijn winkelaanbod, horeca & evenementen en het middelbaar onderwijs. Andersom maken de inwoners uit Oss en Berghem ook dankbaar gebruik van de kwaliteiten in het Buitengebied en de Stadjes & Dorpen, zoals wandelen in Herperduin, zwemmen in de Geffense Plas en fietsen op de Maasdijk. Ook veel dagelijkse 'ommetjes' worden gelopen in het buitengebied direct rondom Oss of Berghem.
Ook voor de grotere opgaven vullen de drie deelgebieden elkaar aan. Zo dragen de windmolens en zonnevelden die (op termijn) in het Buitengebied worden gerealiseerd, bij aan de energie die in het stedelijk gebied wordt verbruikt. In de woningbouwlocatie Oss-West komen Stedelijk gebied en het Buitengebied samen.

3.4 De ontwikkelingen in het stedelijk gebied

De kracht en kwaliteiten van ons stedelijk gebied zijn van groot belang voor de vitaliteit van onze hele gemeente. Tegelijkertijd spelen er veel vraagstukken die vragen om nieuwe afwegingen. Om een indruk te geven van wat er speelt geven we, zonder volledig te willen zijn, een korte schets van relevante ontwikkelingen die nu spelen.

- **Demografie.** Het aantal inwoners van de gemeente Oss neemt nog toe. Tegelijk verandert de samenstelling van de bevolking.. Vanwege de *vergrijzing neemt het aandeel eenpersoonshuishoudens fors toe. Bovendien worden gezinnen steeds kleiner doordat er minder kinderen worden geboren en vanwege echtscheidingen. Deze verandering zijn van invloed op de typen woningen die de komende jaren nodig zijn en op bijvoorbeeld voorzieningen zoals zorg, basisscholen en sportclubs.*
- **Positieve gezondheid.** Het Rijk heeft met de Omgevingswet de relatie tussen gezondheid en fysieke leefomgeving nadrukkelijk op de agenda gezet. Dat gaat ook over aantrekkelijke ruimte voor beweging voor de inwoners van Oss. Over elkaar ontmoeten, het tegen gaan van eenzaamheid en kunnen en mogen meedoen in de samenleving. Over sociale veiligheid en om woonzorgconcepten waardoor mensen langer in hun eigen omgeving kunnen wonen.
- **Kwaliteit van lucht en bodem.** Kijken we naar de milieuaspecten en gezondheid, dan zien we dat de luchtkwaliteit grote invloed heeft. Denk aan de verspreiding van fijnstof. Ook onderzoekt het RIVM landelijk de relatie tussen luchtkwaliteit en het aanwezig zijn van luchtweginfectieziekten. We hebben als gemeente daarom ook het Schone Lucht-akkoord ondertekend, om dit belang te onderstrepen. De te grote hoeveelheden stikstof in de lucht en de PFas deeltjes in de bodem zijn recente ontwikkelingen die ook de komende jaren van invloed zijn op de kwaliteit van de leefomgeving.
- **Extremer weer.** De onstuimige regenbuien en de droogte van de afgelopen zomers leidt tot een serie nieuwe vragen voor de stad. Hoe zorgen we dat het niet te heet wordt in de zomer? En als het een keer extreem veel heeft geregend, hoe vangen we al dat water dan op zodat de straten niet blank komen te staan? Niet alleen de mensen in de stad hebben hiermee te maken, maar ook de planten en dieren in de stad (biodiversiteit).
- **Energiebesparing en warmtetransitie.** Vanuit de klimaatopgave is het noodzakelijk dat de uitstoot aan CO_2 afneemt; in 2050 wil Nederland energieneutraal zijn, de recente EU-Klimaatwet (april 2021) gaat uit van 55% reductie aan CO_2 ten opzichte van 1990. De energietransitie moet bijdragen aan deze doelstellingen, maar ook maatregelen zoals de nationale CO_2-heffing, de verduurzaming van de landbouw en duurzame mobiliteit moeten dit doen. De energietransitie zet enerzijds in op energiebesparing en anderzijds op duurzame energieopwekking. Wind- en zonne-energie zijn voor nu de meest gangbare vormen van duurzame opwekking. Welke mix van emissiearme technologieën uiteindelijk dominant zal worden is op dit moment onzeker. Wel weten we dat er in de ondergrondse infrastructuur aanpassingen nodig zijn, om alle duurzaam opgewekte energie ook te transporteren.
- **Biodiversiteit staat onder druk**. Met biodiversiteit bedoelen we de verscheidenheid van het aantal soorten planeten en dieren dat ergens voorkomt. Het is een

maatstaf voor de kwaliteit van de natuur. Wereldwijd neemt de biodiversiteit af. Zowel het aantal soorten (kwalitatief) als de hoeveelheid planten en dieren. Ecologische evenwichten raken verstoord. Dat raakt ook ons als mens, bijvoorbeeld via de risico's die onze voedselvoorziening daarmee loopt. Ook in Oss hebben we de opgave om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen en te verbeteren.

- Een **slimme stad** (smart city) is een stad waarbij informatietechnologie en het internet der dingen (communicatie tussen apparaten, met of zonder tussenkomst van mensen) gebruikt worden om de stad te beheren en te besturen. Doel van een slimme stad is de levenskwaliteit te verhogen door de stad efficiënter te organiseren en de afstand tussen de inwoners en het bestuur te verkleinen. Alle onderdelen van de stad zijn verbonden via een netwerk van sensoren, internet en hoogstaande technologische apparaten met als motor het internet der dingen. Deze sensoren kunnen op vele plekken in de fysieke leefomgeving informatie verzamelen, bijvoorbeeld over de doorstroming van het verkeer of de luchtvervuiling op een bepaalde plek in de stad. Informatietechnologie en de analyse van data kunnen worden gebruikt om de fysieke leefomgeving in te richten of het gedrag van mensen daarbinnen te beïnvloeden (Bron: bewerking van tekst op wikipedia.nl). De ontwikkeling van de slimme stad werkt dus op meerdere manieren door in de ontwikkeling en beheer van de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd moet ook de ethische dimensie aandacht vragen.
- **'Next economy'** - Vooral de energietransitie, de omslag naar een circulaire economie en digitalisering (robotisering, smart industry en samenwerken in keten) stuwen de 'next economy'. Traditionele sectoren moeten ombouwen voor toekomstig bestaansrecht, zoals de (maak)industrie en logistiek. Hier ligt een grote potentie in de transitie naar een circulaire economie. Als gevolg van deze ontwikkelingen veranderen de wensen en de eisen van bedrijven aan hun vestigingslocatie en hun behoefte aan personeel. Goed opgeleid en geschoold personeel is nu al schaars en wordt nog schaarser vanwege een krimpende beroepsbevolking.
- **Dagelijkse mobiliteit**. Mensen leggen in Nederland over het algemeen grotere reisafstanden af dan een aantal jaren geleden. Ook de gemiddelde woon-werkafstand nam toe. Met de grotere reisafstanden en de groei van de economie groeide ook het auto- en vrachtverkeer.. Het lijkt erop dat de afname van het autoverkeer tijdens Covid-19 slechts een tijdelijk dip was. De files zijn weer terug. Hierdoor neemt het reistijdverlies toe, neemt uitstoot van CO_2 toe en neemt het gebruik van sluiproutes toe. Dat is op zijn beurt nadelig voor de leef-kwaliteit van wijken. Aan de andere kant groeit het gebruikt van de elektrische fiets en de belangstelling voor deelconcepten, deelauto's en deel-scooters.
- **Regionalisering** – De gemeente is geen eiland, samenwerking met buurgemeenten wordt steeds belangrijker om opgaven én kansen op te pakken. De regio is ook het schaalniveau waarop hogere overheden steeds meer hun opgaven formulerenen en instrumenten op inzetten. Het Rijk kijkt bijvoorbeeld naar het landsdeel Zuid-Nederland (provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) of sluit Regiodeals met de regio Noordoost Brabant / Agrifood Capital. Ook de provincie stemt veel zaken af in de regio Noordoost Brabant / Agrifood Capital of met de grote gemeenten (B5) en de middelgrote gemeenten (M7).

3.5 Onze ambities

De schaalsprong, de wisselwerking tussen de verschillende gebieden en de opgaven en ontwikkelingen die spelen, leiden tot een aantal ambities. De hoofdlijnen van onze ambities formuleren we hierna; we werken ze als thema's verder uit in het volgende hoofdstuk.

- **Gezond en veilig stedelijk gebied**

Een gezond stedelijk gebied is een plek die uitnodigt tot gezond gedrag en dit stimuleert. Die uitnodigt om mee te doen en om waar mogelijk zelf een bijdrage te leveren aan de leefomgeving. In een gezonde stad wonen, werken, creëren mensen op een prettige manier en ontmoeten ze elkaar in een aangename omgeving. Iedereen doet er toe, voelt zich gezien en uitgenodigd om mee te doen in onze samenleving.
Een gezonde stad beschermt mensen ook tegen ongezonde omstandigheden ('milieuaspecten'). Zodat iedereen kan leven in een omgeving met bijvoorbeeld schone lucht, schoon water en een gezonde bodem. Een gezonde stad is een plek waar mensen zich veilig en beschermt voelen, die groene plekken kent voor ontspanning en de beleving van natuur en waar duurzaam (zuinig en circulair) wordt omgegaan met grondstoffen.

- **Een groene stad: energieneutraal, klimaatrobuust en biodivers**

We willen dat er ook in het stedelijk gebied minder energie wordt verbruikt en dat meer energie duurzaam wordt opgewekt. Dit met het doel om de CO_2 uitstoot fors te verminderen. In 2050 zijn we nagenoeg CO_2-neutraal. Daartoe is het ook nodig dat producten die we nodig hebben, na gebruik opnieuw als grondstof kunnen dienen. Dit circulair materiaalgebruik doet onze afvalstromen afnemen en beperkt de energie die nodig is om nieuwe producten te maken. Dat is ook nodig omdat er schaarste aan grondstoffen dreigt te ontstaan.
We willen bestand zijn tegen overlast door heviger regenval, extremere hitte en langdurige droogte periodes. We willen dat onze leefomgeving, zowel openbare als privé, beter bestand is tegen de gevolgen van deze extremen. Dat noemen we 'klimaatrobuust'.
Natuur in het stedelijk gebied heeft ook nadrukkelijk zijn eigen waarde.
We streven naar een samenleving, waar we in de leef- en werkomgeving van de mens ook voldoende leefruimte bieden voor vele soorten planten en dieren ('natuurinclusief' en 'biodivers').

- **Ontspannen en compleet woongebied**

De ambitie om door te groeien naar 100.000 inwoners zal qua woningbouwopgave grotendeels in het stedelijk gebied landen. Het is daarbij de opgave om de gewenste groei te verbinden aan de kenmerkende kwaliteiten die Oss ook nu tot een aangename, compacte en complete stad maken. Om in te wonen, te werken en te recreëren, voor iedereen. De fijne schaal van de stad als totaal, maar ook van de vele woon- en werkgebieden geven Oss een stedelijk milieu met een menselijke maat. Het Stadshart is vanuit elke woonwijk altijd nabij, maar ook het omliggende, groene landschap is (naast de groene plekken en structuren in het stedelijk gebied) altijd voelbaar aanwezig en op fietsafstand vanuit alle woongebieden bereikbaar. Stad en ommeland vormen in alle windrichtingen een sterk koppel, met het landschap ook als belangrijke recreatieve uitloper voor de inwoners van het stedelijk gebied Oss - Berghem.

- **Een ondernemende stad**

Werk en inkomen zijn een belangrijke basisvoorwaarde voor de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Duurzame innovatie en toekomstbestendige werkgelegenheid dragen direct hieraan bij en zijn daarom leidend in onze strategie om Oss te ontwikkelen tot een moderne maakstad. Dit doen we samen met onze ondernemers, onderwijs en organisaties. Oss is trots op de economische kracht in de gemeente en wil zich nadrukkelijk profileren. Hierbij speelt Oss in op de kansen als schakel binnen de economische driehoek van de regio (Oss-'s-Hertogenbosch-Veghel) én overstijgend tussen de economische kerngebieden van de Food Valley, de Randstad en Brainport Eindhoven.

- **Bereikbaar stedelijk gebied**

Een aantrekkelijk, compleet stedelijk gebied betekent ook dat je er makkelijk kunt komen en verplaatsen. De bereikbaarheid van de woon- en werklocaties moet gegarandeerd zijn, zodat iedereen zich makkelijk en veilig kan verplaatsen. Op zo'n manier dat de overlast van verkeer voor de leef-kwaliteit zo klein mogelijk blijft (zoals geluidhinder, fijnstof en parkeerdruk). Extra aandacht hebben wij voor duurzame mobiliteit, zeker ook tegen een achtergrond dat in 2050 geen enkel voertuig in Nederland nog CO_2 mag uitstoten ('emissieloos'). Ten behoeve van de leefbaarheid leggen wij meer nadruk op langzaam vervoer en andere duurzame vervoersmogelijkheden.

- **Een slimme netwerkstad**

De stad Oss heeft een schakelpositie naar omliggende regio's; Oss is goed bereikbaar vanuit andere economische kerngebieden (Randstad, Brainport, Arnhem-Nijmegen, Food Valley) en Duitsland, door haar ligging op een knooppunt van snelwegen, spoor en aan de Maas. Verder is de gemeente Oss de grootste van de middelgrote Brabantse steden (M7) en heeft daardoor een schakel-functie naar de B5 (vijf grote Brabantse steden). Voor ons dus zaak om hierbinnen actief te zijn en te schakelen. Om zo onze eigen ambities voor het stedelijk gebied te verknopen met opgaven en middelen van andere partijen, zoals de provincie, de rijksoverheid en de Europese Unie.

3.6 Dynamiek in balans

In deze gebiedsvisie agenderen we de opgaven die we belangrijk vinden en formuleren we op hoofdlijnen onze ambities en doelen. Daarmee geven we antwoord op de vele ontwikkelingen die er spelen, brengen we richting aan binnen de dynamiek die wij

voorzien voor de fysieke leefomgeving. We merken dat sommige ontwikkelingen min of meer bekend terrein zijn, waar oplossingen dichtbij de huidige praktijk liggen. De dynamiek rondom gezondheid, duurzame energie en klimaat zijn daarentegen nog onbekendere vraagstukken, waarvoor we vooral urgentie vragen. Verder merken we dat sommige opgaven en ontwikkelingen een beheersmatig karakter hebben, terwijl andere vragen om de 'creatie' van iets geheel nieuws. Inspiratie om met nieuwe of bekende thema's om te gaan, beheersmatige of creërend, putten we uit de Global Goals.

Nieuwe en bekende thema's - Groeien naar een bevolkingsomvang van meer dan 100.000 inwoners. Dat vraagt ook iets van de fysieke leefomgeving: waar wonen deze mensen, waar werken ze, hoe verplaatsen ze zich, waar doen ze hun inkopen en waar vinden ze ontspanning in cultuur, verenigingsleven of uitgaan? Maar ook, hoe blijven ze gezond en voelen ze zich veilig in het stedelijk gebied. Dat zijn relatief bekende thema's, waar we al aan zijn gewend om over na te denken. We kunnen ons er min of meer een beeld bij vormen hoe de fysieke leefomgeving er in 2035 uit kan zien.
Nieuwere thema's gaan over hoe onze inwoners gezond zijn en blijven en zich ook (sociaal) veilig voelen en mee kunnen (blijven) doen. Daarnaast is er ook het thema rondom het klimaat en energiebesparing. Het is moeilijk(er) om aan te geven hoe in 2035 de fysieke leefomgeving er uit ziet op deze thema's. Voor nu benadrukken we vooral de urgentie van de opgave. En zorgen we er voor optimaal kennis te hebben van nieuwe ontwikkelingen en toepassingen. De (technische) oplossingen van vandaag zijn waarschijnlijk in 2035 al weer aangevuld met nieuwe mogelijkheden.

Global Goals - Oss heeft zich verbonden aan de Global Goals van de Verenigde Naties (VN), de duurzame ontwikkelingsdoelen voor 2016 - 2030. In Oss brengen we de Global Goals 'van veilig ver weg naar concreet dichtbij'. Hiermee bedoelen we dat Oss op haar eigen lokale manier bijdraagt aan de 17 wereldwijde doelen. Daarom vertalen we de Global Goals ook nadrukkelijk door in deze gebiedsvisie. Per thema geven we aan bij welke Global Goal het thema aanhaakt.
Binnen de systematiek van de Global Goals is een zekere samenhang tussen doelen te herkennen. Een eerste cluster van samenhangende doelen gaat over de lucht, de bodem en het water (de biosfeer) waar we in leven. Dit cluster is de basis waar de twee andere clusters ('samenleving' en 'economie') op steunen.

Figuur – Samenhang binnen de Global Goals

Thema's

4. Thema Gezond en veilig stedelijk gebied
5. Thema Een duurzame leefomgeving.
6. Thema Ontspannen en complete woonstad
7. Thema De ondernemende stad
8. Thema Bereikbaar stedelijk gebied
9. Thema Regionaal slim netwerken

4 Thema Gezond en veilig stedelijk gebied

Een gezond stedelijk gebied is een plek die uitnodigt tot gezond gedrag en dit stimuleert ('positieve gezondheid'). Die uitnodigt om mee te doen en om waar mogelijk zelf een bijdrage te leveren aan de leefomgeving. In een gezonde stad wonen, werken, creëren mensen op een prettige manier en ontmoeten ze elkaar in een aangename omgeving. Iedereen doet ertoe, voelt zich gezien en uitgenodigd om mee te doen in onze samenleving. Een gezonde stad beschermt mensen ook tegen ongezonde omstandigheden ('milieuaspecten'). Zodat iedereen kan leven in een omgeving met schone lucht, schoon water en een gezonde bodem. Een gezonde stad is een plek waar mensen zich veilig en beschermd voelen.

4.1 Gezondheid als ‘nieuw’ thema

Gezondheid en veiligheid zijn onderwerpen waarvoor de Omgevingswet nadrukkelijk aandacht vraagt. Het ruimtelijk en sociale domein ontmoeten elkaar, bijvoorbeeld rondom ‘positieve gezondheid’. Dat is relatief nieuw en leidt tot een andere kijk op ruimtelijke ontwikkelingen; ook de effecten voor de positieve gezondheid bekijken we vanaf het begin van een initiatief of ontwikkeling. In deze gebiedsvisie beschouwen we positieve gezondheid vooral ook als een mee-koppel kans bij andere opgaven, zoals bij woningbouw, groen of het aanbod van voorzieningen.

Uit: Beleidsvisie 2019-2023 GGD Hart voor Brabant

Enkele cijfers:

- Laagopgeleide mensen leven 6 tot 7 jaar korter dan hoogopgeleiden en hebben 14 tot 15 jaar langer beperkingen.
- In 2040 is het aantal ouderen boven de 75 bijna verdubbeld. Nu is er een mantelzorger per vier 85-plussers, in 2040 is dat: een op de tien.
- Dementie en artrose veroorzaken de grootste toename in ziektelast tot 2040.
- Het aantal eenzame mensen neemt toe tot 2040, vooral bij alleenwonenden.
- Een ongezond binnen- en buitenmilieu leidt tot 4 procent van de ziektelast, met luchtverontreiniging als de belangrijkste oorzaak.
- Ongezond gedrag zorgt voor bijna 20 procent van de ziektelast.
- De jaarlijkse zorguitgaven per persoon stijgen van € 5.100 in 2015 naar € 9.600 in 2040. Aan preventie besteden we nu 3 procent van onze zorguitgaven.

Bron: Deze cijfers komen vooral uit de Volksgezondheids Toekomst Verkenning 2018 van het RIVM.

“Mensen weten heel goed wat ze nodig hebben om gezond en veilig te kunnen leven, maar er zijn op alle terreinen voortrekkers nodig: gemeente, school, woningbouwcorporatie, werkgevers. We moeten op alle fronten het gezondheidsaspect meenemen, dan kunnen we met kleine interventies veel bereiken.”
Thérèse Claassen, directeur GGD Hart voor Brabant tijdens de Talkshow Stedelijk gebied op 7 juli 2021.

Deel 1 - Uitnodigen en ontmoeten

Inwoners, ondernemers en gebruikers van een plek, wijk of werklocatie weten het beste wat nodig is, wat werkt, wat voorziet in de behoefte. Onze gemeentelijke rol is dan vooral het bieden van ruimte aan ontwikkelingen die een behoefte van de samenleving mogelijk maken. Soms zullen we daarbij een kader meegeven, wanneer we menen dat belangrijke waarden beschermd moeten worden. Waarden die ervoor zorgen dat de toekomstige generatie hier ook nog fijn kan wonen en leven. Versterken van de kracht van de samenleving, zonder het als gemeente over te nemen. Dat is de uitdaging waarvoor wij staan. Daarvoor is het nodig dat we naar elkaar luisteren, transparant zijn in wat we doen en welke afwegingen we maken en dat we dezelfde verwachtingen hebben.

4.2 Positieve gezondheid

Gezondheid gaat niet alleen om 'niet ziek zijn'. Het gaat er ook over dat inwoners betrokken zijn bij hun leefomgeving, voldoende bewegen, even tot rust komen op een groene plek vlak bij huis, andere mensen ontmoeten en zingeving & inspiratie halen uit deze ontmoetingen. Gezondheid gaat er ook om dat de omgeving uitnodigt om je samen met anderen in te zetten voor het behoud en onderhoud van deze omgeving (gemeenschapsopbouw). En dat er veilige, toegankelijke voorzieningen en groene openbare ruimtes zijn voor iedereen. Deze verbrede kijk op gezondheid ('positieve gezondheid') én de rol van de fysieke leefomgeving daarbij is relatief nieuw. Uiteindelijk willen we dat de leefomgeving van mensen zo is ingericht en functioneert, dat ieder mens er gezond kan leven en zich thuis voelt in het stedelijk gebied Oss-Berghem (en in de andere delen van de gemeente Oss).

We vinden het belangrijk dat de inwoners van Oss in gezonde omstandigheden kunnen wonen, werken en recreëren in Oss. Daarnaast stimuleren we ook dat zoveel mogelijk Ossenaren een gezonde leefstijl hanteren. We voeren daarom meerjarige programma's uit als Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) of Gezond In De Stad (GIDS). Ook in het concept van De Vitale Sportvereniging stimuleren we meervoudig gebruik van onze sportvoorzieningen. We hebben het Osse Sportakkoord, waarin tal van sport-

Positieve gezondheid wordt met zes dimensies beschreven die vrijwel alle facetten van het leven omvatten.

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en gezondheid bevorderd. Meer concreet is een gezonde leefomgeving een leefomgeving die:

- schoon en veilig is;
- uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten;
- fietsen, wandelen en OV-gebruik stimuleert en zorgt voor goede bereikbaarheid
- er voor zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- rekening houdt met de behoeften van de (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (kinderen, ouderen, chronisch zieken, gehandicapten, lagere inkomensgroepen);
- een goede milieukwaliteit (geluid, lucht, bodem, externe veiligheid) heeft;
- voldoende groen, natuur en water en aandacht voor klimaatadaptatie heeft;
- gezonde en duurzame woningen heeft;
- een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte heeft;
- een gevarieerd aanbod aan voorzieningen (bijvoorbeeld woningen, scholen, winkels, cultuur, bedrijven, openbaar vervoersvoorzieningen, sport) heeft

verenigingen, maar ook bedrijven de intentie hebben vastgelegd om een gezonde en actieve leefstijl te bevorderen.

Daarnaast richten we de openbare ruimte zo, dat inwoners er ook makkelijk en op een actieve manier gebruik van kunnen maken. Ons streven is dat inwoners hun eigen, directe leefomgeving gebruiken om 'gezond te bewegen'. Denk aan sportveldjes, beweegveldjes en -toestellen, fiets- en wandelroutes of mogelijkheden voor 'urban sports'.

4.3 Wonen en zorg in de wijk

Steeds meer mensen met een zorgbehoefte wonen langer dan vroeger zelfstandig thuis. Vooral ouderen wonen steeds langer zelfstandig én willen dat vaak ook. Ook jongeren met een zorgvraag willen in de wijken wonen. Wij willen hen hiertoe zo goed mogelijk in staat stellen. Daarom zoeken we naar mogelijkheden om bestaande woningen (toekomst)geschikter te maken, faciliteren we woon-zorginitiatieven en zetten we bij nieuwe woningbouwplannen meer in op levensloop-bestendig en flexibel bouwen. Dit kunnen we natuurlijk alleen realiseren in nauwe samenwerking met andere partijen in de Osse samenleving, zoals zorgaanbieders, wooncorporaties en matelzorgers. In 2022 stellen we samen met relevante (markt)partijen een visie (en gebiedsanalyse) op Wonen, Welzijn en Zorg op.). Bij voorkeur zijn mensen in staat om zo lang als mogelijk thuis te wonen, met zorg of begeleiding. Voor het moment dat dit niet meer lukt, willen we dat er voldoende alternatieven zijn.

4.4 Sociale veiligheid

Oss scoort in de veiligheidsmonitor al jarenlang voldoende tot ruim voldoende; er is minder sprake van woninginbraak en openbare ordeverstoringen en het veiligheidsgevoel onder inwoners neemt toe. Het is belangrijk om deze positieve lijn vast te houden. De fysieke kenmerken van de woonomgeving dragen bij aan het veiligheidsgevoel van inwoners. Denk hierbij aan de inrichting van de wijk (bijvoorbeeld goede openbare verlichting) en het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gebruik van (leegstaande) panden voor ondermijnende activiteiten leidt tot verloedering en verminderde leefbaarheid in de woonwijken en op werklocaties. Ondermijning is natuurlijk ongewenst, het ontwricht de samenleving en het functioneren van woonwijken.

4.5 Natuur in de wijk

Voldoende natuur, groen en water in zowel wijken, het centrum en op werklocaties, is essentieel voor een klimaatbestendige, duurzame en gezonde leefomgeving. Bij een goed beheer is deze natuur een uitnodiging om er gebruik van te maken. Om er mensen uit de buurt te ontmoeten. Om er te spelen en te bewegen door jong en oud waardoor we overgewicht en ziekten tegen gaan. Het gaat daarbij niet alleen om parken en speelvelden, maar ook om aantrekkelijke (fiets) routes en 'ommetjes' door de wijk. Groene natuur heeft ook een positief effect op ons mentale welbevinden, het zorgt er voor dat we minder vermoeidheid en stress ervaren. Natuurlijk groen in de wijk versterkt ook de biodiversiteit voor planten en dieren. En daarmee ook een gezond en natuurlijk ecosysteem in de stad.

4.6 Genieten van erfgoed

Mensen hechten belang aan de identiteit van de eigen omgeving. Erfgoed is daarbij een belangrijke factor. Denk daarbij niet alleen aan de historische gebouwen in het centrum van Oss, maar ook aan andere historische elementen en hedendaagse reconstructies die verwijzen naar vroegere tradities. Denk aan de punaises in het stadscentrum die de locatie van de historische stadswal aangeven, de reconstructie van een boerderij uit de IJstijd in park De Strepen in Ussen, het Vorstengraf op Vorstengrafdonk of aan de reconstructie van een landweer nabij basisschool De Fonkeling in Piekenhoef.

Prehistorie - Het gebied waar nu de stad Oss en ook Berghem liggen, is al vanaf de prehistorie bewoond. Dit betekent dat in vrijwel het gehele gebied archeologische resten in de bodem aanwezig kunnen zijn. Ons uitgangspunt is om archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem te bewaren (behoud in situ). Als behoud in de bodem niet mogelijk is, dan worden deze archeologische resten op een kwalitatief goede manier onderzocht en opgegraven (behoud ex situ), liefst zoveel mogelijk integraal, gebundeld onderzoek. We stimuleren dat de bevindingen als inspiratiebron worden gebruikt bij de nieuwe ontwikkelingen, zodat de geschiedenis van een plek ook voor toekomstige generaties levend blijft.

Zichtbaar en beleefbaar - We streven ernaar de identiteit van plekken verder te versterken door erfgoed te behouden, beheren en beschermen. Daarvoor stellen we nog een integraal erfgoedplan op, voor de hele gemeente. Daarnaast willen we het (verdwenen) erfgoed beter beleefbaar maken en inwoners en bezoekers van de gemeente meer betrekken bij het erfgoed. Zichtbaar en beleefbaar erfgoed stimuleert recreatie en toerisme en heeft een waarde verhogende werking op de omgeving. Bovendien versterken we zo het imago van de hele gemeente.

4.7 Dagelijkse en stedelijke voorzieningen

Voorzieningen[1] zijn belangrijk voor de woon- en leefkwaliteit. In het stedelijk gebied zijn ze ook ruimschoots aanwezig. In de vorm van voorzieningen in de wijken die inwoners 'dagelijks' gebruiken en meer stedelijke voorzieningen voor alle inwoners van de gemeente en de regio.

Dagelijkse voorzieningen - De situering van voorzieningen in de woonwijken zorgt er niet alleen voor dat ze altijd dichtbij zijn voor de inwoners. Het versterkt ook de leefbaarheid en het laagdrempelig ontmoeten in de woonwijk en het stadscentrum. En draagt hiermee bij aan een sociale en inclusieve stad (samenlevingskracht).

We streven naar zoveel mogelijk clustering van voorzieningen, zodat ze elkaar ook kwalitatief kunnen versterken. Bijvoorbeeld in de vorm van winkelcentra, kindcentra en gezondheidscentra. Ook de tien wijk- en dorpshuizen worden steeds meer multifunctionele locaties, die zijn gericht op activiteiten rond onderwijs, spelen, sport, cultuur, maatschappelijke ondersteuning, opvoeding en eerstelijnszorg. Maar bovenal op ontmoeten en samen leven in wijk en dorp.

Stedelijke voorzieningen - De grotere stedelijke voorzieningen concentreren we in goed bereikbare binnenstedelijke zones, zoals in het Stadshart, rond de Saal van Zwanenberg en bij de stedelijke sportparken. En ook voor zone tussen Oss en Berghem voorzien wij een nieuw cluster, met de huidige sportvelden, het toekomstig Golfbad en het Verkeerseducatiecentrum.

1 'Voorzieningen' is een verzamelterm voor veel verschillende activiteiten: cultuur, onderwijs, zorg, sport- en recreatie, ontmoeten, detailhandel en dienstverlening, (openbaar) vervoer, enz. Ook de gebouwen of plekken waar deze activiteiten plaatsvinden, noemen we vaak 'voorzieningen'.

Deze grotere, aansprekende voorzieningen passen bij Oss als middelgrote woonstad én centrumstad voor de omliggende kernen (met name Heesch en Schaijk, maar ook de dorpen ten noorden van de Maas). Het zijn de smaakmakers die de aantrekkelijkheid van het stedelijk gebied en de gemeente Oss versterken. Denk bijvoorbeeld aan theater De Lievekamp, Golfbad Oss, Talentencampus, het Zorgplein en het Stadshart Oss met het culturele Warenhuis als onderdeel van het Walkwartier.

Dynamische behoefte - De vraag naar en het gebruik van voorzieningen door inwoners verandert met de tijd. Dit vraagt om flexibiliteit bij nieuwe ruimtelijke plannen of bij de aanpassingen van bestaande voorzieningen. Zodat wat vandaag wordt ontworpen en bedacht, niet morgen al te krap blijkt in de mogelijkheden om een gebouw of plek te gebruiken. Het vraagt ook om herbezinning en flexibiliteit bij bestaande voorzieningen; is er niet te veel aanbod of kunnen voorzieningen samengaan? En welke rol heeft de gemeente bij een voorziening? Want bij voorkeur stimuleren we initiatieven vanuit de samenleving. Daarom blijven wij steeds in gesprek met onze inwoners en ondernemers, om samen te zorgen voor voorzieningen die passen bij Oss.

In het stedelijk gebied Oss-Berghem is er op dit moment veel gaande. Denk aan de vernieuwing van het winkelcentrum de Ruwert en het nieuwe Wij(k)huis “de Haard”. Of het onderzoek naar samenvoegen en vernieuwen van de wijkcentra in Ussen. Ook de verdere ontwikkeling van het dorpshart van Berghem blijven we ondersteunen. Verder zetten we de koers voor het Stadshart Oss door, gericht op het verbreden en versterken van de ontmoetingsfunctie, als huiskamer van Oss. De realisering van het Walkwartier is hierbij een belangrijke stap. Tenslotte, ook bij de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk Oss-West horen goede, bereikbare en voldoende ondersteunende voorzieningen, voor de dagelijkse boodschappen, onderwijs en ontmoeten.

Deel 2 - Voorkomen en beschermen

Een gezonde leefomgeving betekent dat de kwaliteit van lucht, bodem en water op orde is. Zowel op Europees als op landelijk niveau zijn hiervoor doelstellingen en normen geformuleerd. We vertalen die waar nodig naar gemeentelijk beleid en uitvoering. Wij streven naar een gezonde, schone leefomgeving als voorwaarde voor een welvarende samenleving. In het stedelijk gebied Oss-Berghem heeft de wederzijdse beïnvloeding tussen (nieuwe) woningen en (nieuwe) bedrijvigheid met nadruk onze aandacht. Woonwijken en bedrijventerrein liggen van oudsher dicht tegen elkaar aan, waardoor stedelijke (bouw)ontwikkelingen al snel invloed hebben op milieuaspecten zoals lucht en geluid.

Er zijn meerdere manieren om te werken aan een schone leefomgeving. Ons streven is milieuproblemen zo veel als mogelijk te 'voorkomen', terwijl onze inzet nu nog (te) vaak is gericht op 'verbeteren'. Het voorkomen van verontreinigingen is overigens een zorgplicht die voor iedereen van toepassing is en geldt voor alle inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties: voorkom dat door jouw handelingen en activiteiten de bodem, het water of de lucht verontreinigd raken en dat je omgeving last heeft van geluid, geur, zwerfafval en trillingen. Dat betekent dat bij nieuwe ontwikkelingen en plannen helder moet zijn wat de gevolgen zijn op de omgeving.

- **Voorkomen** van milieuverliezen als gevolg van vervuiling of uitputting van de aarde.
- **Beheersen** van de risico's en geen milieuschade afwentelen op nieuwe generaties of andere locaties.
- Voortdurend **verbeteren** en herstellen van de milieukwaliteit.
- **Verbindingen** en samenwerking aangaan, zowel lokaal, regionaal als in Nederland.

Een stijgend inwonersaantal in het stedelijk gebied en volop bedrijvigheid en maakindustrie, betekent dat we alert zijn en ons continu inspannen om verontreinigingen (emissies) naar bodem, water en lucht te doen afnemen. Ook dit continu verbeteren van de bodem- water- en luchtkwaliteit, is een gedeelde verantwoordelijkheid.

4.8 Een schone bodem & water

Onze bodem in het stedelijk gebied kent een veelvoud aan historische bodemverontreinigingen die in de vorige eeuw zijn ontstaan. Voor een deel zijn deze gesaneerd en voor een deel accepteren we dat er verontreinigingen zijn (wanneer ze fysiek of kostentechnisch niet te zuiveren zijn). Met name bij nieuwe ontwikkelingen zoals de aanleg van infrastructuur of het slopen en bouwen van woningen, bedrijven en andere gebouwen, liggen er kansen om verontreinigingen aan te pakken. Grondeigenaren zijn hiervoor zelf verantwoordelijk. In het omgevingsplan komen regels en bodemkwaliteitskaarten die de gewenste bodemkwaliteit weergeven.

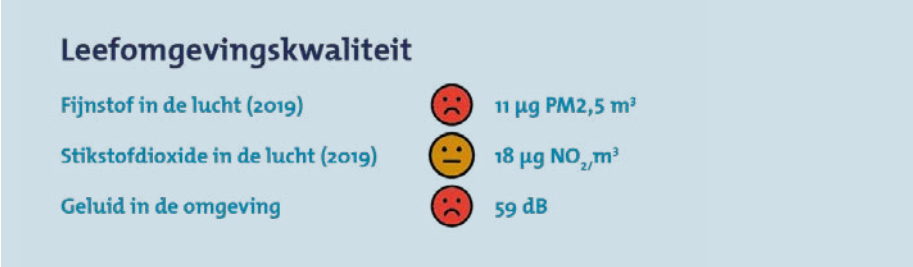
De gemeente, provincie en het waterschap hebben allen de taak om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater te beschermen. Waterkwaliteit verbeteren we door verontreiniging bij voorkeur aan de bron te beperken. Bijvoorbeeld door geen producttresten in het riool te laten wegstromen, minder of geen gevaarlijke chemicaliën te gebruiken bij schoonmaakwerzaamheden of onkruidbestrijding. De monitoring van het grondwater (op diverse punten in het stedelijk gebied) is een instrument dat we inzetten om de kwaliteit van de bodem in de gaten te houden. Het voorkomen van nieuwe verontreinigingen regelen we via de milieuregels in het omgevingsplan en via toezicht en handhaving op deze regels.

De balans vinden tussen het benutten van de bodem en ondergrond versus het beschermen ervan, is juist voor het stedelijk gebied een aandachtspunt. Een gezonde bodem is van belang voor natuur en biodiversiteit, voor groei van gewassen en bomen. Daarnaast gebruiken we de bodem voor kabels en leidingen, voor wateropslag, voor onttrekkingen en koude-warmte levering. Soms moeten we keuzes maken tussen de benutting en de bescherming van de bodem. Zo biedt de bodem kansen voor warmte en koude opslag, wat bijdraagt aan minder en duurzaam energie-

verbruik. We verwachten een toename van dergelijke bodemenergiesystemen en voorzien daarmee ook risico's als lekkage van koudemiddel en mogelijk grondwaterverontreinigingen die verplaatsen. Hoe deze risico's te beperken, werken we nog nader uit.

4.9 Schone Lucht Akkoord

Lucht is onzichtbaar en luchtverontreiniging meestal ook. Maar de invloed van lucht op onze gezondheid is evident. Daarom ondersteunen we de ambities van het Schone Lucht Akkoord; continue verbetering van luchtkwaliteit door het verminderen van fijnstof en stikstofdioxide in de lucht, wat gezondheidswinst betekent voor iedereen. Ook heeft luchtkwaliteit effect op de natuur, denk aan de verzuring door te veel stikstofdepositie.

Begin 2021 hebben we het Schone Lucht Akkoord getekend. We kiezen voor een regionale benadering en werken samen binnen de Regio Noordoost Brabant. Het doel is om 2030 gezamenlijk 50% gezondheidswinst te halen ten opzichte van 2016. Binnen het akkoord werken we toe naar de advieswaarden voor fijn stof en NOx van de Wereldgezondheidorganisatie (WHO). In het uitvoeringsprogramma Schone Lucht Akkoord gemeente Oss, 2021-2023, zijn de te nemen maatregelen opgenoemd. Tot en met 2030 zal iedere 3 jaar een evaluatie en het effect van de genomen maatregelen berekend worden. De te nemen maatregelen richten zich op de bronnen: mobiliteit, mobiele werktuigen, industrie, woningen met houtstook, landbouw en havens.

4.10 Geluid, geur en trillingen

Een andere voorwaarde van een gezonde en veilige leefomgeving is het beperken van overlastsituaties van geluid, geur en trillingen. De omgevingswet voorziet in instructieregels en normen en monitoring hiervan.
Het aantal mensen dat geluidsoverlast ervaart in het stedelijk gebied, kan toenemen wanneer het aantal inwoners groeit; met name verkeersbewegingen en het spoor zijn relevante geluidsbronnen. De groeiende gemeente Oss zoekt naar balans tussen groei en dynamiek enerzijds en rust en leefbaarheid anderzijds. Door gebiedsgericht geluidbeleid toe te passen wordt gestreefd naar een geluidskwaliteit die past bij het gebied en die wenselijk is en blijft voor de toekomst. (bron: geluidsnota 2010)
De gewenste geluidskwaliteit en acceptabele niveaus voor trillingen en geur wordt samen met andere gewenste duurzaamheidaspecten vroegtijdig meegenomen in planvormingsprocessen.
Activiteiten in een bruisend stedelijk gebied leveren mogelijk ook tijdelijke overlastsituaties op: geluidshinder, zwerfafval, dieselgeneratoren. Over deze aspecten maken we goede afspraken met de initiatiefnemer, die hiervoor verantwoordelijk is en ook de dialoog voert met de directe omgeving. Ook stellen we kaders (profielen) op voor gebieden waar vaker evenementen zijn.
Ook bij geluid, geur, zwerfafval en trillingen geldt dat we bij voorkeur overlast willen voorkomen. Dit is de zorgplicht die voor iedereen van toepassing is en geldt voor alle inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties: voorkom dat door jouw handelingen en activiteiten de directe omgeving last heeft van geluid, geur, afval en trillingen.

4.11 Omgevingsveiligheid

Wij willen een gezonde en ook veilige fysieke leefomgeving bieden aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Dat betekent dat we vastleggen waar zogenaamde risicobronnen zijn in het stedelijk gebied. Denk aan de opslag van gevaarlijke stoffen of het transport ervan. Bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling is het van belang te kijken naar de omgeving en de risico's die zich in die buurt bevinden.
Samen met de veiligheidsregio, omgevingsdienst en andere partners zorgen wij voor een ruimtelijk ordeningsproces waarbij in een vroegtijdig stadium veiligheidsaspecten worden meegewogen. Bij voorkeur zijn risicobronnen op voldoende afstand

gescheiden van de mensen die ermee te maken kunnen krijgen, mocht er onverhoopt toch iets misgaan. De veiligheidsregio hanteert zes kernwaarden als input voor de omgevingskwaliteit ‘veilige fysieke leefomgeving’. Op deze manier wordt veiligheid een thema waarover aan de voorkant wordt nagedacht. Het zijn (ontwerp)principes of de kaders waarmee de fysieke leefomgeving zo veilig mogelijk kan worden ingericht. In het Omgevingsplan kunnen we daar vervolgens planregels en omgevingswaarden aan koppelen.

De ontwerpprincipes van de Veiligheidsregio voor een veilige fysieke leefomgeving:

1. Samen werken aan een veiligere leefomgeving - Initiatiefnemers van nieuwe ontwikkelingen, maatschappelijke organisaties, gemeenten en andere overheden streven samen naar een veilige(re) leefomgeving. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid;
2. Afstand tot risico’s vergroot de veiligheid;
3. Bebouwing en omgeving bieden bescherming - Incidenten zijn niet uit te sluiten, ongeacht de voorzorgsmaatregelen. Mensen in de omgeving van een incident moeten de mogelijkheid hebben om te schuilen of nadelige effecten moeten worden vertraagd.
4. Gebouwen en gebieden zijn snel en veilig te verlaten;
5. De omgeving maakt snel en effectief optreden van hulpdiensten mogelijk – dan gaat het om aanrijdtijden, weten wat een hulpverlener kan verwachten en voldoende bluswater (en de opvang daarvan);
6. Iedereen is bekend met de risico’s en weet hoe te handelen als het mis gaat - Een samenleving heeft altijd te maken met risico’s. Communicatie over risico’s zelf en de voorbereiding erop, draagt bij aan de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van bewoners.

5 Thema Een duurzame leefomgeving: energieneutraal, klimaatrobuust en biodivers

De effecten van klimaatverandering zijn steeds meer merkbaar. Ook in Oss hebben we vaker te maken met langere perioden van extreme droogte en hitte, vaker extreme neerslag en grilligere afvoeren via de rivier. En ook een alarmerend verlies van soorten van dieren en planten is waarneembaar door o.a. de uitstoot van CO_2 en stikstof, het intensieve landgebruik en klimaatverandering. Om de kwaliteit van wonen, werken en leven voor onszelf en toekomstige generaties veilig te stellen is aandacht en inzet van iedereen nodig. We moeten ons aanpassen op een meer duurzame manier van leven. Ook de wijze waarop we onze leefomgeving in het stedelijk gebied –zowel openbaar als privé- inrichten, beheren en ontwikkelen willen we beter afstemmen op het verder voorkomen en opvangen van de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Duurzaam en klimaatrobuust noemen we dat.

Duurzaamheid is een breed begrip. Een overkoepelend en samenbindend thema voor zorgvuldig en toekomstgericht ruimtegebruik, met een wisselwerking met natuur en landschap en een vitale leefbaarheid, waaronder gezondheid, economie en mobiliteit. De steeds urgenter wordende klimaatopgaven versnellen de opgaven voor een duurzame leefomgeving. En de noodzaak om ons daarvoor in te zetten.

Internationaal en nationaal zijn afspraken gemaakt om klimaatverandering te beperken. In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) is afgesproken om de gemiddelde stijging van de temperatuur op aarde niet hoger dan 1,5°C (redelijke aanpassingen nodig) en zeker niet hoger dan 2°C (ingrijpende aanpassingen nodig) ten opzichte van ±1850 te laten zijn.
Afgesproken is dat uiterlijk in 2050 de uitstoot van broeikasgassen als CO_2 door activiteiten van mensen neutraal is. Hoe eerder we starten met maatregelen, des te meer we kunnen bereiken.
De temperatuurstijging is nu al 1,20C. Daarom gaat de EU-Klimaatwet (april 2021) uit van een versnelde opgave voor reductie van CO_2, tot 55% in 2030 ten opzichte van 1990. Een forse opgave.
Binnen de EU wordt ook gewerkt aan een EU-biodiversiteitstrategie voor 2030: de natuur weer terug in ons leven om ervoor te zorgen dat tegen 2050 de ecosystemen van de wereld zijn hersteld, veerkrachtig en adequaat beschermd.

2030 is al heel dichtbij. Dat betekent dat nú inzet nodig is van iedereen: inwoners, bedrijven én gemeente. Langer wachten is geen optie.

5.1 Integrale duurzame aanpak leefomgeving

Een beter evenwicht tussen mens, natuur en economie, voor nu en straks, is alleen mogelijk met een integrale en duurzame aanpak. Dat betekent dat duurzaamheid een structureel onderwerp is in alle beleidssectoren. Daarbij willen we de koppelkansen vanuit de klimaatopgave ook volop benutten, zoals, woningbouw of economie in een groene, gezonde en toekomstgerichte leefomgeving. We stellen maatregelen vanuit de klimaatopgave ook als kader. Bij plannen voor beheer, inrichting of ontwikkeling van de leefomgeving is duurzaamheid in een integrale aanpak uitgangspunt.

Daarbij richten we ons op twee sporen:

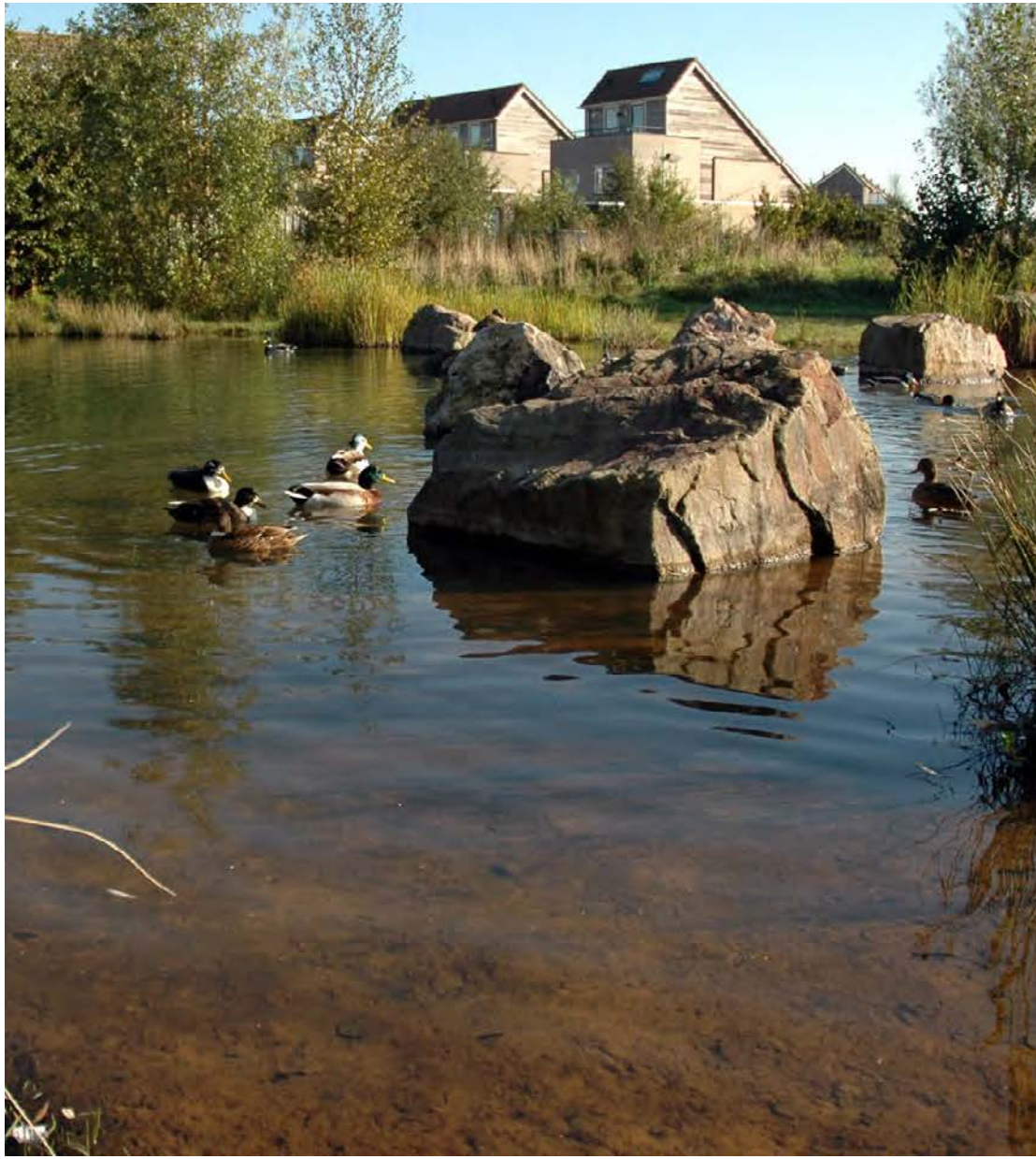
- Beperken van de opwarming van de aarde (klimaatmitigatie). Dit betekent vooral het (sterk) verminderen van het energieverbruik en het overgaan op duurzame, hernieuwbare vormen van energiebronnen. Dit betekent ook verminderen van het gebruik van grondstoffen en verminderen van afvalstromen door hergebruik van grondstoffen (circulair materiaalgebruik).
- Anderzijds richten we ons ook op het beperken van de negatieve gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie), zoals droogte, hittestress, wateroverlast of afname van biodiversiteit. Daarbij hebben groen-natuur, bodem, water en de inrichting van de fysieke leefomgeving een belangrijke rol.

5.2 Onze rol: stimuleren én aanpakken

Een duurzamere leefomgeving begint bij duurzamer leven en werken. Technologische vernieuwing kan daarbij helpen, maar in essentie is het vooral zaak om duurzaamheid met ons eigen gedrag te verbinden.
Onze (gemeentelijke) inzet bestaat uit verschillende rollen:

- Bewustzijn vergroten: door te informeren, stimuleren en ondersteunen, van inwoners, ondernemers en organisaties. Onder andere via de campagne ‘duurzaam Oss’(www.duurzaamoss.nl)
- Ook willen we ruimte bieden aan ontwikkelingen die verduurzaming mogelijk maken. Daarbij geven we zelf het goede voorbeeld. Zoals in het beheer en inrichting van onze openbare ruimte, ons gemeentelijk vastgoed en ons wagenpark. Daarnaast leggen we duurzaamheidscriteria op bij gemeentelijke aanbestedingen en bouwprojecten.
- Kaders stellen: We zullen als samenleving ook extra stappen moeten zetten om ervoor te zorgen dat de toekomstige generatie hier ook nog fijn kan wonen, werken en leven. Bij de (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving gaan we nadrukkelijk uit van een integrale afweging. Daarbij zullen wij ook kaders meegeven om die doelen te bereiken. Voor een deel als uitvoering van landelijke maatregelen, maar ook om op een Osse wijze toe te werken naar een duurzame leefomgeving. Dit werken we uit in uitvoeringsgerichte beleidskaders, zoals de Transitievisie Warmte en een Actieplan groen en klimaatbestendig Oss.

Duurzame fysieke leefomgeving
Energie
Ruimtelijke inrichting
Milieu
Gebruiks-waarde
Toekomst-waarde
Vermindering energievraag
Energie opwekking
Circulariteit
Ruimte & grondgebruik
Natuur
Water
Bebouwing & infrastructuur
Bodem
Geluid
Lucht kwaliteit
Externe veiligheid
Hinder & comfort
Mobiliteit
Functio-naliteit
Belevings-waarde
Toekomst gerichtheid
Flexibiliteit
Positieve gezondheid

Naar een energieneutraal Oss-Berghem

Onze doelstelling is dat heel de gemeente Oss in 2050 volledig energieneutraal is. Om dit te kunnen halen moeten we vaart maken met de energietransitie. In navolging van landelijke en regionale doelstellingen, waaronder het Nationale klimaatakkoord en de Regionale energiestrategie (RES), hebben we een aantal doelen vastgelegd voor de kortere termijn (2030).

Concreet werken we aan de volgende doelstellingen:

- Oss reduceert CO2 emissie met 55% in 2030 t.o.v. 1990
- Oss bespaart 11% energie in 2030 en in 2050 is dit percentage opgelopen naar 50%, vergeleken met 1990
- Oss wekt 0,93 PJ duurzame energie op in 2030 (vergelijkbaar met 18 windmolens of 300 hectare aan zonnevelden)
- Oss maakt 20% van de bestaande woningvoorraad aardgasvrij in 2030. Dit zijn ongeveer 7.500 woningen. Oss is in 2050 volledig afgekoppeld van het aardgasnet.
- Oss is volledig energieneutraal in 2050

Dé uitdaging bij onze ambities is, dat ze voor een heel groot deel door andere partijen gerealiseerd moeten worden. Onze rol bestaat er in om inwoners en ondernemers bereid te krijgen om energiebesparende maatregelen te nemen, om over te stappen naar duurzame energie-bronnen, om duurzame energie op te wekken en afvalstromen te beperken. Met onze campagne 'Oss schakelt door' stimuleren en 'ontzorgen' we inwoners en ondernemers om energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energie.
www.ossschakeltdoor.nl

We verwachten dat de wet- en regelgeving ten aanzien van energie en gebouwen de komende jaren steeds verder wordt aangescherpt. Vastgoedeigenaren -waaronder gemeente, woningcorporaties, inwoners en bedrijven-, bouwbedrijven en technische dienstverleners zullen op tijd maatregelen moeten nemen om hieraan te voldoen.[1] Vanuit de noodzakelijke CO_2-reductie is het ook belangrijk dat bedrijfsprocessen niet alleen energie--efficiënt worden ingericht, maar ook circulair: verminderen en hergebruik van grondstoffen en reduceren van afvalstromen.

Wij willen ruimte bieden om verdergaande duurzame ontwikkelingen mogelijk te maken, bijvoorbeeld bij de verduurzaming van gebouwen en terreinen door (her) ontwikkeling. Ook voor het op grotere schaal opwekken van duurzame energie zijn wij aan zet als het gaat om het beschikbaar stellen van fysieke ruimte en inrichten van onze beleidregels. Dit doen we op zo'n manier, dat duurzame energieprojecten gerealiseerd kunnen worden in een goede balans met de omgeving. Vanuit de energietransitie hebben wij een regierol voor het gebiedsgewijs bepalen van het alternatief voor aardgas, al op korte termijn. Dit doen we in de Transitievisie Warmte Oss. Bij het terugdringen van de warmtevraag is het gebruik van warmtepompen belangrijk. Een eerste aardgasvrije wijk in Oss is de Componistenwijk in het Sibeliuspark.

5.3 Kansrijk stedelijk gebied

De opgave van de energietransitie in het stedelijk gebied Oss-Berghem, met de omvangrijke bebouwing en bedrijvigheid, is groot. Tegelijkertijd liggen er in het stedelijke gebied ook grote kansen om vaart te maken. Alleen al het beter isoleren van de woningen en gebouwen draagt substantieel bij aan energiebesparing (vermindering warmtevraag).

Ook meer ruimte geven aan duurzame vormen van mobiliteit draagt bij aan minder en hernieuwbaar energiegebruik. De compactheid van het stedelijke gebied zorgt er voor dat je binnen 10-15 minuten op de Heuvel kunt zijn. Daarom zetten wij in op ver-

1 Zo moeten kantoren vanaf 2023 energielabel C hebben, in 2030 energiela-bel A.

betering van het fietsnetwerk binnen de stad, maar ook naar de omliggende dorpen en verder (fietssnelwegen). En verkennen we de mogelijkheden voor een laadinfrastructuur voor elektrisch rijden.

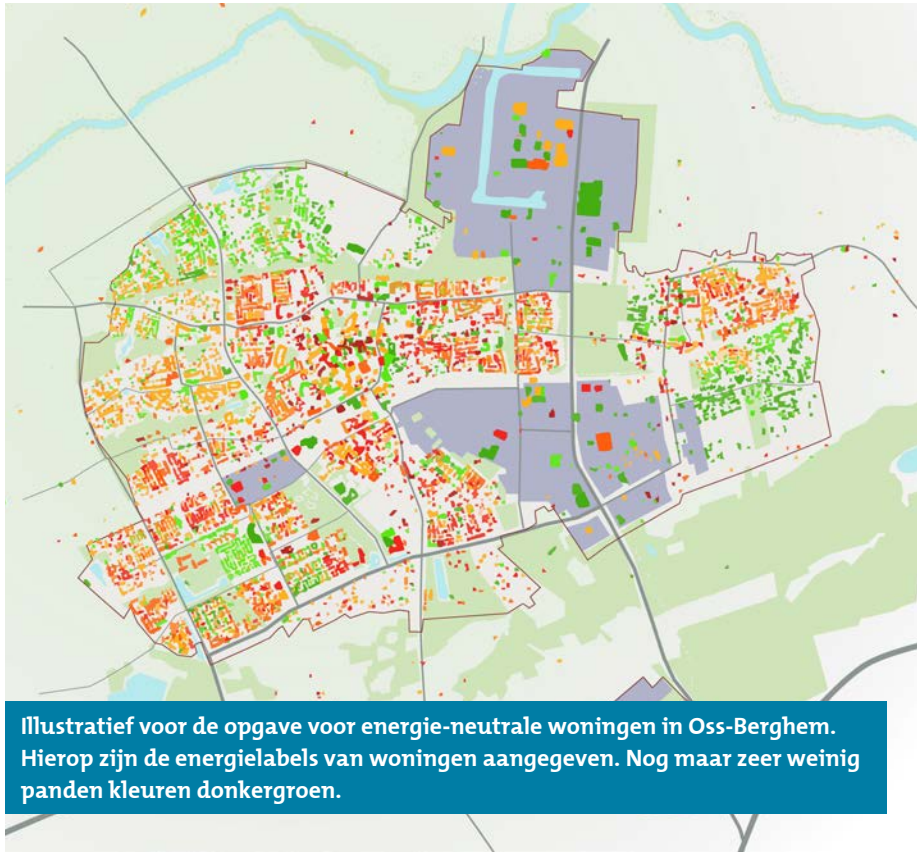
Voor grootschalige opwekking van duurzame energie, zoals windmolens of zonneparken, biedt het stedelijk gebied minder mogelijkheden dan het buitengebied. De mogelijkheden die er zijn willen we benutten, zoals het plaatsen van grote windmolens rondom bedrijventerreinen (bijv. 4 windmolens bij Elzenburg-De Geer). Daarnaast zien wij mogelijkheden voor kleinere windmolens (tot 6 meter) op daken of in de buitenruimte. Tegelijkertijd zijn er ruimschoots mogelijkheden voor het overbekende zon-op-dak of varianten daarop bij alle gebouwen: woningen, bedrijfspanden maar ook overkapte parkeerplaatsen en langs wegen.

Voor de opgave om gebiedsgewijs woningen aardgasvrij te maken verkennen we ook de mogelijkheden voor grootschaligere warmte/koude opslag en de ontwikkeling van warmtenetten. Dit vraagt om fysieke ruimte, ook in de ondergrond, en samenwerking met veel partijen. Daarbij gaan de technische ontwikkelingen snel, we houden ze nauwlettend in de gaten.

Veel van deze mogelijkheden hebben – net zoals in het buitengebied –invloed op de woon-, leef- en werkomgeving van inwoners en ondernemers. Een goede dialoog en onderling begrip voor keuzes en belangen zijn belangrijk om tot resultaten te komen.

5.4 Energie in de woning

Sinds 2021 moeten nieuwe woningen bijna energieneutraal gebouwd worden (BENG). In 2050 moeten alle woningen energieneutraal zijn. Een volledig energieneutraal huis is een stap verder dan bijna energie neutraal: de voorzieningen aan de woning wekken niet alleen de energie op die nodig is voor het gebouw (verwarmen en koelen e.d.), maar voor alle apparaten (oven, koelkast, wasmachine, tv, computer, enzovoort). Nog maar weinig woningen in Oss voldoen hieraan.

Illustratief voor de opgave voor energie-neutrale woningen in Oss-Berghem. Hierop zijn de energielabels van woningen aangegeven. Nog maar zeer weinig panden kleuren donkergroen.

De verantwoordelijkheid om een woning te verduurzamen ligt in eerste instantie bij de eigenaar. Wij zetten ons in om de bereidheid hiertoe te vergroten en te ondersteunen. Met de wooncorporaties maken we afspraken met de wooncorporaties om de bestaande sociale huurwoningen energieneutraal te maken.

De gehele gebouwde omgeving moet in 2050 aardgasvrij zijn. In de Transitievisie Warmte geven we aan hoe we in Oss samen de gebouwen gasloos kunnen maken. Deze visie vertalen wij in concrete Warmteplannen per wijk.

5.5 Energie en circulariteit in het bedrijfsleven

Veel ondernemers in Oss zijn al intensief bezig met de gevraagde omschakelingen naar een meer duurzame, circulaire economie. Dit is ook een sterke impuls voor vernieuwing en innovatie, waarbij bedrijven ook de samenwerking opzoeken.

In onze Uitvoeringsagenda Energiebesparing 2020-2023 hebben wij (ook) de ambitie voor energiebesparing bij bedrijven geformuleerd. Dit kunnen wij alleen realiseren als ook ondernemers hieraan hun bijdrage leveren. Daarnaast verwachten we dat de wettelijke verplichtingen voor bedrijven verder worden aangescherpt. We kennen in Oss diverse projecten waarbij we ondernemers stimuleren en op weg helpen bij energiebesparing en duurzame energieopwekking. Daarbij werken we vaak nauw samen met andere partijen, zoals bij het zonnepanelenproject 'Zon op je bedrijfsdak' met ESCOSS en bij diverse projecten met de Kracht van New Business Oss.

Wij vinden dat nieuwe bedrijventerreinen in Oss minimaal zelfvoorzienend moeten zijn als het gaat om energie en dat zij een zo laag mogelijk CO_2-voetafdruk hebben. Belangrijk daarbij is meer circulariteit: hergebruik van grondstoffen en materialen, vermindering van de afvalstromen en gebruikmaken van elkaars reststromen (ook energie/warmte).
Bij het bedrijventerrein Heesch West gaan we samen met de gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch zelfs een stapje verder. Daar willen we dat er meer duurzame energie wordt opgewekt dan dat er wordt verbruikt. Ook willen we de bestaande bedrijventerreinen verder verduurzamen, in samenspraak met de gevestigde ondernemers. Naast energiebesparing en duurzame energieopwekking gaat het daarbij ook om een meer klimaatrobuust ruimtegebruik en een gezonde omgeving voor de mensen die er werken en voor de omliggende woongebieden.

Naar een klimaatrobuust Oss-Berghem

Oss wil in 2050 een klimaatrobuuste gemeente zijn. Dit betekent een gemeente die beter bestand is tegen toenemende weerextremen als gevolg van klimaatverandering. Denk aan vaker en intensievere regenbuien, aan langere droge perioden en aan meer warme dagen en nachten met hogere temperaturen. Klimaatrobuust Oss betekent ook dat we zicht hebben op negatieve gevolgen van klimaatverandering en welke maatregelen nodig zijn om deze tot een acceptabel niveau te beperken. Concreet willen we uiterlijk in 2050:

- Beter bestand zijn tegen hevige neerslag en wateroverlast: we vangen het regenwater zoveel mogelijk op daar waar het valt en we voorkomen en beperken zoveel mogelijk dat er schade ontstaat.
- Hinder van hitte (hittestress in relatie tot gezondheid) zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken door inzet op meer groen, meer schaduw, kleur van materialen, water en koeltestructuren/koelteplekken en meer hittebestendige gebouwen.
- Droogteschade beperken.
- De (theoretische) kans op overstromingen beperken tot de landelijke normen. Bij dreigende overstroming kunnen mens en dier tijdig in veiligheid worden gebracht.

We kunnen tegen een stootje, maar er zal ook zeker een keer hinder of overlast zijn, bijvoorbeeld door ondergelopen straten ten gevolge van een hoosbui. We hebben er dan wel alles aan gedaan om de overlast en vooral schade tot een minimum te beperken. We richten ons op een basis niveau voor veiligheid en gezondheid en een goed leef en werkklimaat voor inwoners, werkenden en bezoekers. Voor een deel doen we dit al, bijvoorbeeld in het Deltaprogramma Maas en het beheer van de openbare ruimte. Hoe we dit verder doen werken we uit in een Actieplan groen en klimaatrobuust Oss. Daarbij zijn de zijn de volgende pijlers van belang:

5.6 Meer groen en natuur in de stad

Groen, en met name bomen, hebben veel positieve effecten op de leefomgeving en dempen de negatieve effecten van klimaatverandering: ze verbeteren de waterhuishouding en het microklimaat, beperken de opwarming van de stad en dragen bij aan een betere luchtkwaliteit door de filterende werking. De diversiteit van flora en fauna verandert ook door klimaatveranderingen. Ook daarom is het van belang om robuuster en biodivers groen in de stad te brengen.

5.7 Sturen op duurzame klimaatrobuuste inrichting

Elke nieuwe inrichting is een investering voor langere tijd. Woonwijken, bedrijventerreinen en infrastructuur leggen we aan voor vele tientallen en gaan in levensduur 2050 vaak voorbij. Daarom maken we bij iedere ruimtelijke ingreep (in openbare en particuliere ruimte) een afweging om een zo klimaatrobuuste situatie te verkrijgen, met voldoende ruimte voor groene natuur en waterberging, naast klimaatrobuuste gebouwen en voorzieningen. Dat betekent dat bij herontwikkeling van bestaande locaties, nieuwbouw van woonwijken en bedrijventerrein of de (her)aanleg van nieuwe wegen, er vanaf het eerste planidee rekening wordt gehouden met voldoende ruimte voor groene natuur en waterberging. Klimaatadaptatie is daarmee een vast onderdeel van de gemeentelijke randvoorwaarden en toetsen bij ruimtelijke plannen.

5.8 Betrokken en actieve mensen

Klimaatverandering raakt iedereen; het is een gemeenschappelijk probleem. Particulieren en bedrijven bezitten veel eigendom (gebouwen en grond). Voor een klimaatrobuust stedelijk gebied is het belangrijk dat iedereen ook een actieve bijdrage levert. We gaan voor bewuste, betrokken en actieve inwoners, instellingen en bedrijven. Zodat we niet alleen aanpakken waar het moet maar ook waar het kan. Tegelijkertijd kunnen we niet álles oplossen. Daarom is ook een zekere mate van weerbaarheid van inwoners nodig. Dat betekent helder communiceren over risico's en hulp om schade te beperken.

5.9 Aanpak van knelpunten

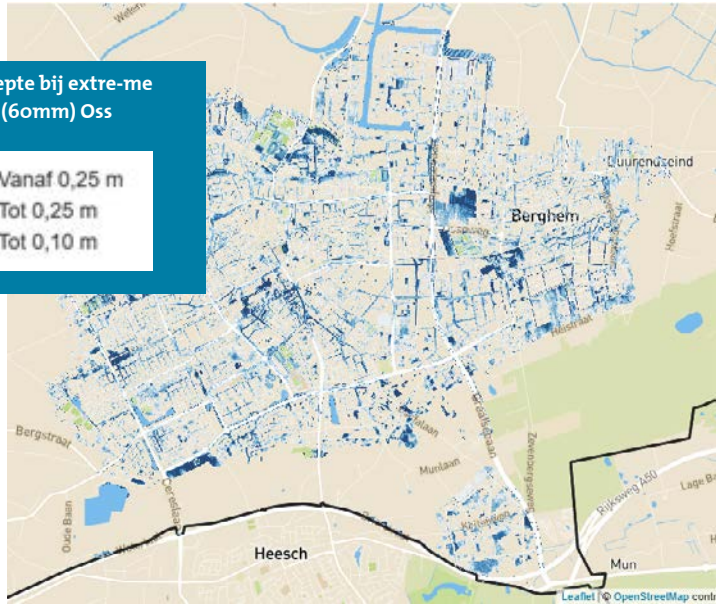
Aanpassen aan klimaatverandering zal overal aandacht nodig hebben en aanpassingen vragen, maar zal op enkele plekken urgenter zijn dan anderen, en op plekken eenvoudiger dan op anderen. Via onderzoeken ("stresstesten") brengen we van het Osse grondgebied in beeld waar kwetsbaarheden voor klimaatinvloeden liggen.

Zo krijgen we ook zicht op waar mogelijke knelpunten ontstaan, die we moeten aanpakken. Concreet willen we zorgen voor meer ruimte voor de berging van regenwater om kwetsbare functies en ontsluitingswegen te beschermen. Of om water te bufferen voor drogere perioden. Dat kan gaan om fysieke ruimte, maar ook om een andere inrichting, watergeleiding of ondergrondse voorzieningen. Ook willen we zorgen voor voldoende koele groene plekken in het stedelijk gebied, zodat iedereen bij extreme hitte vanaf zijn huis binnen loopafstand een relatief groene buitenruimte kan bereiken.

Enkele beelden uit de as50.klimaatatlas: (https://as50.klimaatatlas.net).

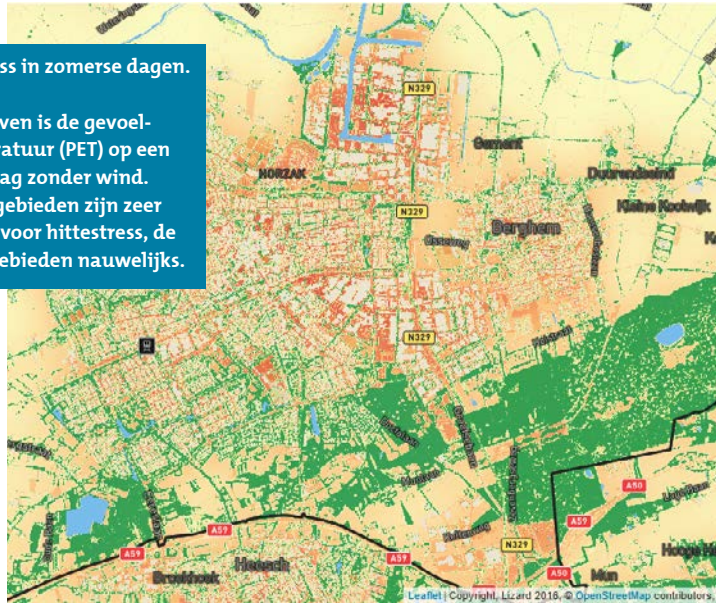

Waterdiepte bij extre-me neerslag (60mm) Oss

Hittestress in zomerse dagen.

Aangegeven is de gevoel--stemperatuur (PET) op een warme dag zonder wind. De rode gebieden zijn zeer gevoelig voor hittestress, de groene gebieden nauwelijks.

Een groen en natuurlijk Oss-Berghem

Groen en natuur hebben de stad veel te bieden. Het groene netwerk van parken, bermen, sloten, tuinen en ander groen geeft Oss en Berghem een belangrijk deel van haar identiteit. Een stad waar groen nooit ver weg is. Groen en natuur geven niet alleen ontspanning of een mooie aankleding van de stad. Maar het levert ook concreet iets op: groen zorgt ervoor dat water in de bodem kan trekken, zorgt voor schaduw en koele plekken, schonere lucht en biodiversiteit. Groene plekken nodigen ook uit tot bewegen en gezond gedrag. Dit worden ook wel 'ecosysteemdiensten' genoemd. Juist door de groene functies te combineren met andere functies ontstaat er meerwaarde, die extra belangrijk is in een bebouwde omgeving. Een werkwijze waarbij we werken met de natuur, levert meer op dan 'alleen maar groen'.

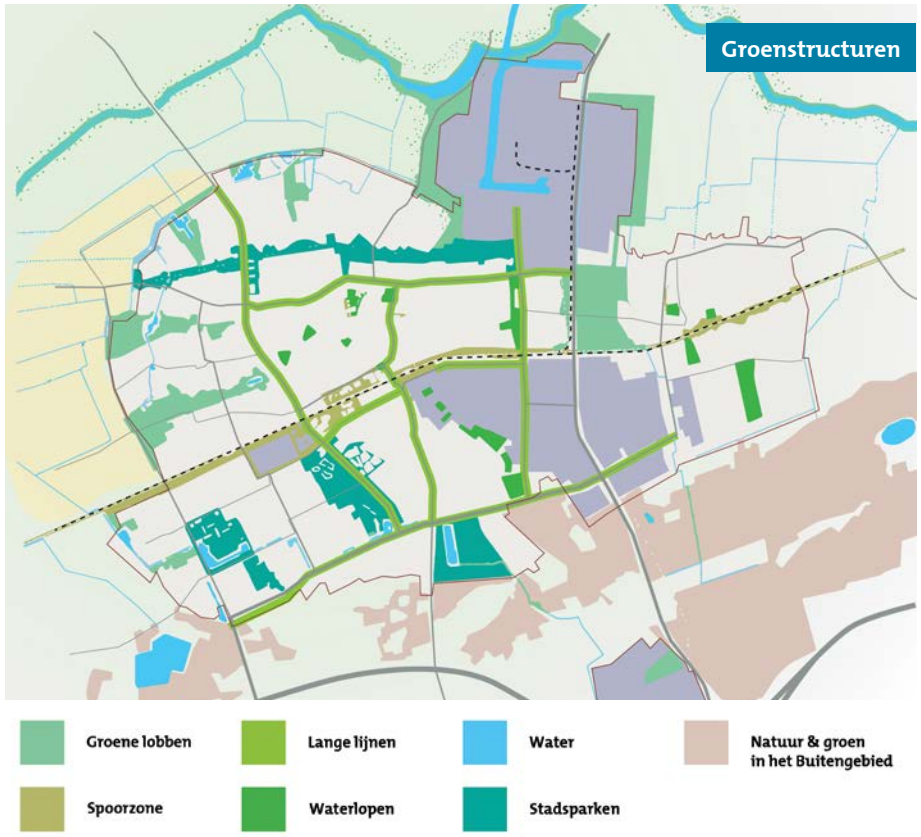
Biodiversiteit is de "verscheidenheid aan leven, in allerlei vormen, op aarde". Het omvat het aantal soorten, hun genetische variatie en de interactie van deze levensvormen binnen complexe ecosystemen. De sterke afname van de biodiversiteit is vooral een door de mens veroorzaakt probleem. De belangrijkste oorzaken van biodiversiteitsverlies zijn landgebruik (monoculturen, verstedelijking), klimaatverandering en vervuiling. Naast de klimaatcrisis spreekt men ook wel van de biodiversiteitscrisis. Maar ze hebben alles met elkaar te maken en kunnen niet los van elkaar gezien worden.

5.10 Onze ambitie

Wij vinden groen in het stedelijk gebied belangrijk, groen en water horen bij een aantrekkelijke én toekomstbestendige stad. Sinds 2017 is de Routekaart Groen, Blauw & Natuur ons kader voor de ontwikkeling en beheer van groen en water in de gemeente Oss. Uitgangspunt is daarbij dat we groen en natuur verbinden met onder andere wateropvang, een gezonde leefomgeving en burgerparticipatie. Voorbeelden van onze aanpak zijn de ontwikkeling van groene structuren in de stad, zoals in de Groene Centrumring en de vergroening van het centrum. Met verschillende projecten en aangepast beheer verbeteren we de leefomgeving voor o.a. bijen, stadsvogels en vleermuizen. We waarderen en faciliteren initiatieven als Stadsboeren en buurttuinen. Daarnaast stimuleren en ondersteunen we burgerinitiatieven voor vergroening met onder andere "bewoners beheren buurt" en "Steenbreek" acties.

Gemakshalve spreken we van 'groen'. Groen, natuur en biodiversiteit liggen in elkaars verlengde. Ons uitgangspunt is dat het groen ook wordt ingezet voor het versterken van de soortenrijkdom van flora en fauna, de biodiversiteit. Waar we kunnen, kiezen we voor biodivers groen. Meestal is dat inheems en gebiedseigen.

Onderstaande kaart geeft het huidige beeld voor de groene ruimtelijke structuur van het stedelijke gebied (bron: routekaart groen, blauw & natuur Oss, 2017)

De aanpak uit de routekaart zetten we voort. Daarbij willen we de natuurlijke robuustheid van het groenblauwe netwerk in de stad verder uitbouwen. Door nog meer kansen te bieden voor versterking van de biodiversteit in de stad willen wij het groenblauwe netwerk in het stedelijke gebied verder doorontwikkelen naar een schakel in het grotere Natuurnetwerk Brabant. Dit doen we ook met een koppeling naar de opgaven vanuit de klimaatadaptatie. We brengen dit samen in een Actieplan groen en klimaatbestendig Oss dat de komende tijd wordt uitgewerkt. Belangrijke aandachtspunten zijn onder andere de versterking van de groene corridors waardoor mensen en dieren zich door het groen netwerk kunnen bewegen. Dit geldt ook voor de verbinding van het netwerk in de stad met het buitengebied, met name aan de noordzijde van Oss in de overgang naar de polder en aan de noord- en oostzijde van Berghem. Bij toekomstige ontwikkelingen, zoals aan de westzijde van Oss, is het van belang dat groene structuren aansluiten op zowel het stedelijk netwerk als op het buitengebied.

5.11 Een doorkijk naar het stedelijk gebied in 2035

Wij streven er naar dat het stedelijk gebied er in 2035 groener uitziet. Met een grotere soortenrijkdom (biodiversiteit) en beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte, hitte en wateroverlast. Daar waar er genoeg ruimte beschikbaar is, is gevarieerd en natuurlijk groen aanwezig. Op plekken waar de ruimte schaarser wordt doen we het innovatief. Groen tegen de gevels aan en op het dak, of mobiel groen in bakken. Mensen ontmoeten elkaar in het groen van de wijken. Er wordt gesport, gespeeld of een ommetje gemaakt. Natuurlijk groen is vooral overal, in de wijken, het centrum, de bedrijventerreinen. Sloten, bomenlanen, bermen, parken en ander groen vormen een aaneengesloten netwerk. Hier kunnen bewoners zich met de fiets of lopend doorheen bewegen. Waar je ook bent in het stedelijk gebied, groen en natuur zijn altijd dichtbij. Via een natuurlijk groene netwerk zijn de grotere parken en groengebieden met elkaar verbonden. Het netwerk staat in verbinding met de natuurgebieden aan de rand van de stad (Herperduin en Geffense Bosjes) en de agrarische gebieden in het buitengebied. Dit netwerk is ook belangrijk voor versterking van de biodiversiteit.

5.12 Eén Natuur Netwerk Oss

Ecologische verbindingen tussen parken, plantsoenen en het buitengebied zijn essentieel. Mensen, dieren en planten maken hiervan gebruik. In het stedelijke gebied willen we het natuurlijke functioneren en de robuustheid van het groene netwerk versterken. Hiermee willen we een Natuur Netwerk in het stedelijk gebied realiseren, in aansluiting op het Natuur Netwerk van het buitengebied. Aldus ontstaat over de gehele gemeente het Natuur Netwerk Oss (NNO). In het stedelijk gebied bestaat dit netwerk uit:

- Kerngebieden: dit zijn groene of groenblauwe gebieden van formaat. Hier voeren de groene functies zoals natuur en water de boventoon, met mogelijkheden voor extensieve recreatie. We zetten in op verbetering van de natuurkwaliteit in de kerngebieden.
  Voorbeelden zijn de parken, brede groenzones en de grote groene verbindingen met het buitengebied, zoals rond Ussen.
- Verbindingszones: dit zijn de verbindingen tussen de kerngebieden onderling en met het buitengebied. Deze wordt gevormd door bloemrijke bermen, bomenlanen en sloten met natuurvriendelijke oevers. Waar nodig voegen we verbindingen toe of vergroten we de verbindingszones met natuur. Deze zones bieden ook heel goede mogelijkheden voor combinaties met fiets- en wandelpaden.

5.13 Woon- en werkgebieden

Ook binnen de woon- en werkgebieden willen we het groen en de ecologische betekenis daarvan versterken. Samen met bewoners, verenigingen en bedrijven willen we een verdere natuurlijk groene inrichting oppakken. Vaak zal dat ook in samenhang zijn met andere opgaven die er spelen, zoals herontwikkeling van gebiedsdelen zoals in het stadscentrum van Oss. Nadrukkelijk zoeken we ook aansluiting op particulier groen. En stimuleren we meer natuurinclusieve gebouwen en tuinen.

5.14 Natuurlijk groen als uitgangspunt bij ontwikkelingen

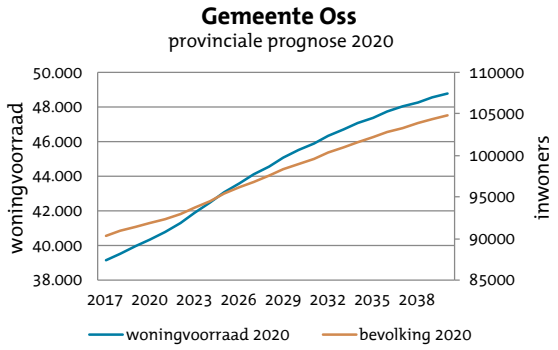
Voor een aangename, toekomstbestendige, klimaatrobuuste en gezonde leefomgeving willen we natuurlijk groen meer verbinden met de wijze waarop wij vorm geven aan onze leefomgeving, bebouwd en onbebouwd. Daarom willen wij bij (her)ontwikkelingen, zoals van woon- of werkgebieden, het belang en de voorwaarden vanuit natuurlijk groen bij de planvorming een nadrukkelijke plek geven. Bijvoorbeeld door vooraan in de planontwikkeling ook een groen profiel uit te werken over hoe wordt aangesloten op het groene netwerk en op welke manier het groen in de bebouwde omgeving moet functioneren. Natuurlijk groen betekent daarbij dat zoveel mogelijk uitgegaan wordt van de bestaande natuurwaarden, met de ondergrond als basis.

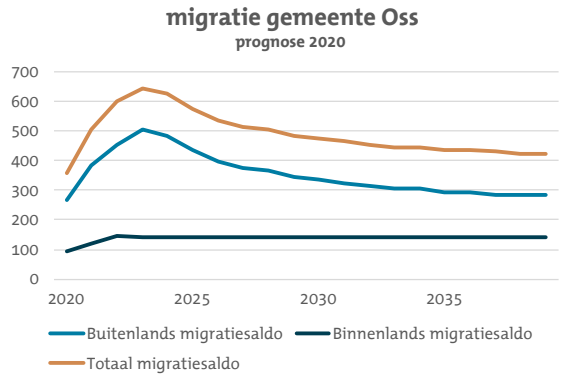

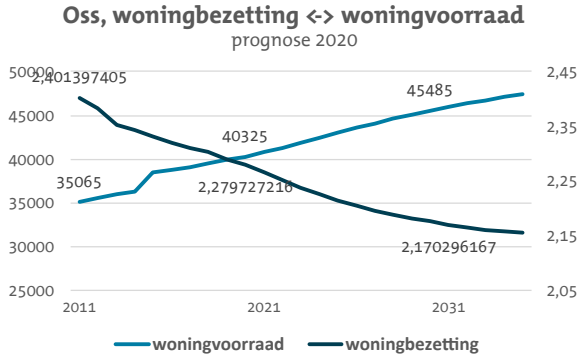
6 Thema Ontspannen en complete woonstad

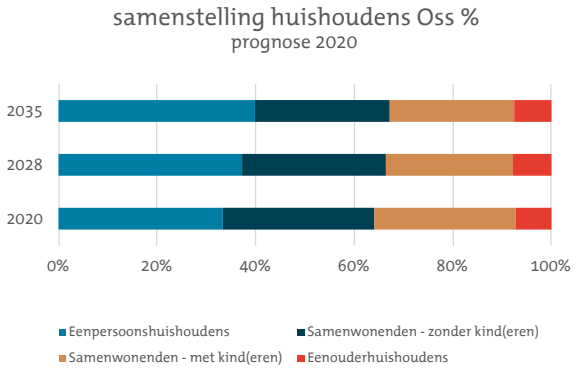

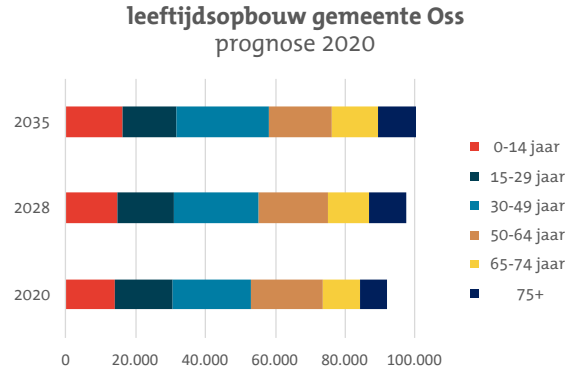
Wonen in Oss is veelzijdig: stedelijk wonen in het centrum van de stad, groen wonen in de suburbane woonwijken, landelijk wonen in de vele dorpen en de historische stadjes langs de Maas. Deze diversiteit aan woonmilieus, verweven met het landschap-pelijke gevarieerd gebied tussen de Maas en de A50/59, en met een breed pakket aan voorzieningen kenmerkt Oss als complete en ontspannen woongemeente. Door de goede bereikbaarheid en een centrale ligging in de stedelijke as Eindhoven-'s-Hertogen-bosch-Nijmegen is wonen in Oss ook op regionale schaal aantrekkelijk.

De provinciale prognose 2020 voorziet een groei van de gemeente Oss naar meer dan 100.000 inwoners in 2035. Deze groei komt voort uit een natuurlijke aanwas (meer geboorten dan sterfte) en door een vestigingsoverschot, vanuit Nederland maar vooral vanuit het buitenland (arbeidsmigratie-gezinshereniging). Daarbij willen we met name de regionale positie als woongemeente extra te versterken: voor mensen die werken in de regio of in Oss en maar ook om meer jongeren aan Oss te binden.

Vooral in het stedelijke gebied Oss-Berghem neemt de bevolkingsomvang nog sterk toe, naar verwachting met circa 8.000 inwoners in 2035. Daarbij verandert de samenstelling van de bevolking. Door de voortgaande vergrijzing de komende jaren groeit het aandeel inwoners ouder dan 65-jaar van 20% tot circa 26% in 2035. Hierdoor neemt ook het aandeel kleinere huishoudens fors toe, zowel tweepersoonshuishoudens maar vooral alleenstaanden.

6.1 Versterking van de woonfunctie van Oss

De druk op de Osse woningmarkt neemt toe, ook vanuit de grotere regio. Daarom versnelt Oss de komende jaren de woningbouw tot zo'n 600 woningen per jaar. De groei van Oss naar meer dan 100.000 inwoners zal qua woningbouwopgave grotendeels in het stedelijk gebied landen. Met een programma van circa 6.500 woningen tot 2035 in het stedelijke gebied wordt voorzien in de eigen behoefte en ook in de behoefte door migratie, zowel uit binnen- als buitenland. Daarbij heeft Oss nadrukkelijk de ambitie om de woonfunctie van Oss verder te versterken, ook in regionaal opzicht. Nabij gelegen steden, zoals 's-Hertogenbosch en Nijmegen, kampen met een grote woningopgave. Daarvan wil Oss een groter deel opvangen dan tot dusver is gebeurd, door het aanbieden van onderscheidende woonmilieus.

6.2 Complete woongemeente

Uitgangspunt is een compleet programma aan woningen, voor alle soorten woonbehoeften met ruimte voor flexibiliteit en aanpasbaarheid van de plannen. En met aandacht voor de woonomgeving, ook in de bestaande stad en dorp. De bestaande capaciteit voor woningbouw in het stedelijke gebied is nog maar zeer beperkt. Daarom werken we aan de ontwikkeling van nieuwe locaties.

De uitdaging is om dit te verbinden aan de kenmerkende kwaliteiten die Oss ook nu tot een aangename, compacte en complete stad maken. Om in te wonen, te werken en te recreëren. De fijne schaal van het stede-lijke gebied Oss-Berghem met veel woon- en werkmilieus zorgt voor een stedelijk milieu met een menselijke maat. Het Stadshart is vanuit elke woonwijk en Berghem altijd nabij, maar ook het omliggende, groene landschap is overal voelbaar aanwezig en op fietsafstand vanuit alle woongebieden bereikbaar. Stad en ommeland vormen in alle windrichtingen een sterk koppel, met het landschap ook als belangrijke recreatieve uitloper voor de inwoners van het stedelijk gebied Oss-Berghem.

6.3 Een (t)huis voor alle inwoners

Kleinere huishoudens - Het inwonertal van het stedelijk gebied neemt de komende jaren nog fors toe. Maar ook de samenstelling van de bevolking verandert. Door de voortgaande vergrijzing groeit het aandeel ouderen, waardoor ook het aantal kleine huishoudens fors toeneemt.

De huidige woningvoorraad in de gemeente Oss, ook in het stedelijke gebied, is nog sterk gericht op gezinnen, hoewel het aantal apparte-menten toeneemt. Dat betekent dat meer dan voorheen geschikte woningen voor kleinere huishoudens gerealiseerd moeten worden, waaronder woningen voor ouderen en starters. Dit kan in de vorm van appartementen, levensloopbestendige woningen, kleinere woningen of nieuwe woonvormen. Door (aanpasbare) nieuwbouw maar ook door aanpassing van de bestaande woningen.

Betaalbaar - Een (t)huis voor iedereen betekent ook een betaalbaar (t)huis. Met de oplopende woningprijzen en de lange wachttijden voor sociale huurwoningen staat de toegankelijkheid van het wonen voor de lagere en middeninkomens en starters onder druk. Het beschikbaar houden en toevoegen van voldoende goedkope en middeldure woningen, zowel huur als koop, is daarmee een blijvende opgave.

Wonen en zorg - Wij willen kwetsbare inwoners en inwoners met een zorgbehoefte (in alle leeftijdsgroepen) zo lang mogelijk in staat stellen zelfstandig te wonen in hun eigen woonomgeving. Dit vraagt naast geschikte woningen ook om ondersteuning en (zorg)voorzieningen aan huis, in specifieke woonvormen of in de nabijheid. Maar bovenal ook een zorgzame en geschikte woonomgeving, met zorg voor elkaar. In onze visie Wonen-Welzijn-Zorg werken we dit verder uit.

Bijzondere doelgroepen – Vanuit bijzondere doelgroepen is er de vraag naar passende woonruimte, zoals maatschappelijk begeleid wonen (extramuralisering door de afbouw van zorginstellingen), woonwagenbewoners en arbeidsmigranten. Ook in deze woonbehoefte willen wij voorzien in de vorm van passende, betaalbare woonruimte in een geschikte woonomgeving.

Andere woonvormen – wonen kan op veel manieren. Wij willen ruimte bieden aan inwoners en marktpartijen om hierbij ook bijzondere wooninitiatieven te ontwik-

kelen. Voor zelfbouw (kavels) of gezamenlijke initiatieven, variërend van collectieve zelfbouw (CPO) tot het ontwikkelen van vernieuwende of collectieve woonconcepten. Ook vormen van tijdelijk wonen kunnen op korte termijn in de woonbehoefte.

6.4 Samen wonen en leven

Wonen is meer dan een goed huis. Om je echt thuis te voelen is een fijne woonomgeving minstens zo belangrijk. Een omgeving die uitnodigt om buren te ontmoeten, om te spelen of te wandelen of samen activiteiten op te zetten. Met voorzieningen voor eenieder in de buurt of goed bereikbaar vooral op de fiets. Een groene, veilige en gezonde omgeving waarin mensen samen zorgen voor een goede leefbaarheid, waarin mensen – hoe verschillend ook - samen kunnen wonen en leven.

6.5 Duurzaam wonen

Een grote opgave is het verduurzamen van het wonen: dit geldt zowel voor de woning als de woonomgeving, zowel bij nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad. Onze doelstelling is om 2050 volledig energieneutraal te zijn. Een eerste opgave daarbij is om het energiegebruik te verminderen onder andere door betere isolatie van woningen. Voor de periode tot 2030 is er vanuit het Nationale klimaatakkoord de opgave om 20% van de bestaande woningvoorraad af te koppelen van het gas. Dit werken we uit in een Warmtevisie. Voor nieuwbouw is energieneutraal uitgangspunt.

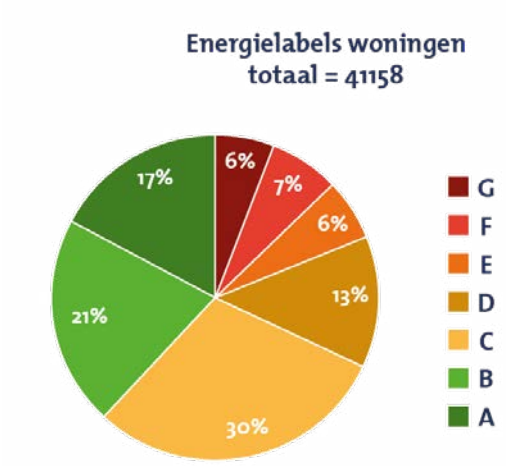
Bij de planontwikkeling van nieuwe locaties voor woningbouw, zowel binnen als buiten de bestaande stad en dorp, zullen we nadrukkelijker kiezen voor een duurzame, klimaatrobuuste en energieneutrale aanpak. Daarbij willen we ook de kansen benutten om de groene kwaliteit en biodiversiteit binnen het stedelijk gebied te versterken (“bouwen met de natuur”).

Intensivering van het bestaande stedelijke gebied door toevoeging van woningen vraagt ook een hoge kwaliteit van het onbebouwde, de openbare ruimte en het groen. Duurzaam wonen betekent ook een kritische blik op de bereikbaarheid van de woning en de stad. Waar mogelijk zullen we duurzame mobiliteit bevorderen, waar nodig zullen we investeren in bestaande en nieuwe infrastructuur.

6.6 Balans in- en uitbreiden

Bij de opgave om in totaal circa 6.500 woningen te bouwen in het stedelijke gebied willen we de mogelijkheden benutten die er zijn binnen de bebouwde kom, door transformatie en verdichting. Maar de omvang van de opgave maakt uitbreiding aan de rand van het stedelijk gebied ook noodzakelijk. Daarbij gaan wij uit van een gedifferentieerde samenstelling van de woningprogramma’s van alle locaties.

Afstemming tussen in- en uitbreiden is noodzakelijk, maar daarnaast is ook afstemming met de opgaven voor herstructurering en stadsvernieuwing in oudere wijken nodig. Anders dan de afgelopen decennia ligt het hoofdaccent van de woningbouwopgave voor het stedelijk gebied Oss-Berghem niet meer in Berghem. In Berghem blijft ruimte voor kleinschalige toevoegingen die passen bij de aard en schaal van het dorp. Na de afronding van de Piekenhoef, ’t Reut en het centrum van Berghem verleggen we voor de huidige omvangrijke opgave de koers naar de stad Oss. Daarbij maken wij werk van de opgaven voor stedelijke vernieuwing in de stad Oss en de uitbreidingsmogelijkheden, zoals ook in de ruimtelijke Structuurvisie Oss 2020 (uit 2006) is aangegeven.

Een beeld van de verdeling van energielabels van de woningen in de gemeente Oss. Bron: RVO, januari 2020. De verwachting is dat in de komende jaren steeds meer woningeigenaren met isolatie aan de slag gaan (zie kader), waardoor de energielabels verbeteren en de warmtevraag lager wordt.

Integrale stedelijke vernieuwing
Stedelijke vernieuwing is van alle tijden. Ook in de komende jaren zal op diverse locaties in oudere wijken woningen gerenoveerd dan wel vervangen worden. Daarbij is de voortdurende zorg voor de kwaliteit van bestaande woonwijken in Oss en Berghem van groot belang. Het stedelijke gebied kent geen grote 'probleemwijken', maar wel gebieden die extra aandacht verdienen om ook in de toekomst een aangename woonomgeving te blijven. Door vernieuwing op enkele plekken in o.a. Schadewijk, Krinkelhoek en de Ruwaard willen we de leefbaarheid versterken.

Bij stedelijke vernieuwing streven wij nadrukkelijk naar een integrale aanpak in samenspraak met bewoners en marktpartijen, waaronder de corporaties, die een wijk als geheel ten goede komt. Met het benutten van kansen om een meer divers woningaanbod te realiseren, maar ook om kwaliteitsimpulsen te geven binnen de bestaande ruimtelijke en functionele opzet van de wijk. Bij deze aanpak hoort ook het streven naar een duurzame, gezonde en inclusieve woonomgeving vanzelfsprekend te zijn. Met extra aandacht voor voorzieningen in de nabijheid, ruimte voor ontmoeten en een klimaatrobuuste en natuurlijke (biodiverse) omgeving.

6.7 Binnenstedelijke herstructurering

Verschillende herstructureringslocaties bieden de kans om in het bestaande stedelijk gebied nieuwe woonmilieus toe te voegen. Ongeveer de helft van de totale woningbouwopgave is hier te realiseren. Verspreid over de stad zien we steeds meer initiatieven voor transformatie naar wonen van leegstaand gebouwen of woningen. Daarnaast geeft de veroudering van woningen samen met de opgave voor verduurzaming soms aanleiding en/of kansen voor meer ingrijpende vernieuwing of herstructurering, zoals in Schadewijk.

Spoorzone Oss

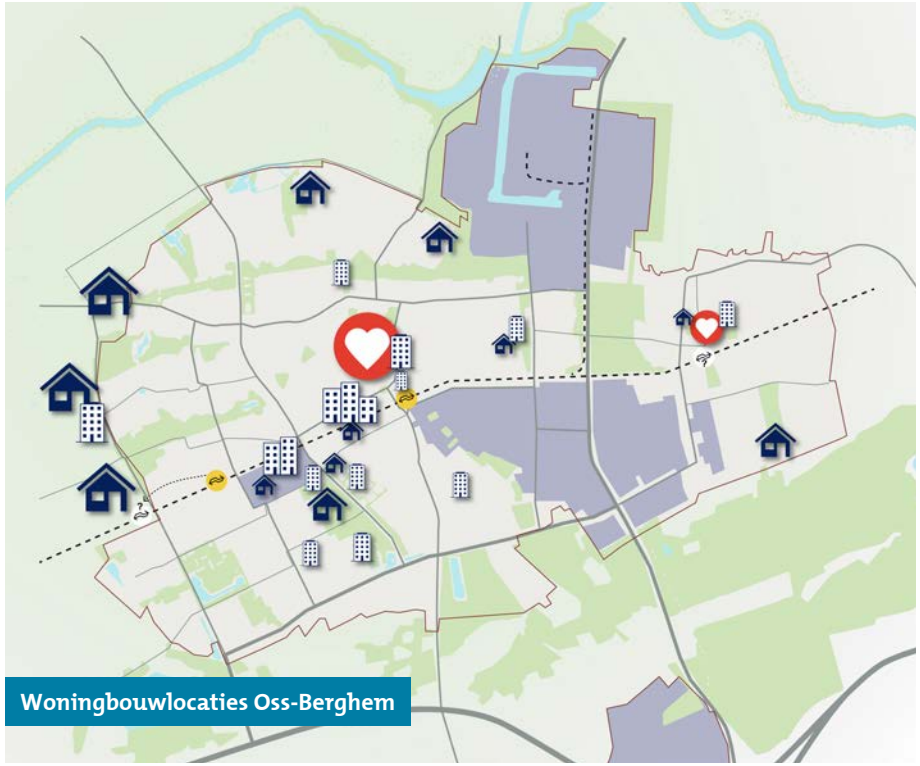
Voor een specifiek deel van het stedelijk gebied kiezen we voor een vergaande binnenstedelijk herstructurering. De huidige, gedateerde en vaak monofunctionele situatie in gebieden rondom de spoorlijn vraagt nadrukkelijk om doorontwikkeling naar een volgende levensfase. Zoals de Raadhuislaan, het werkgebied Euterpelaan, de huidige locatie Golfbad, de stationsomgeving en een aantal locaties in en rondom het stadscentrum. Samen vormen zij de Osse Spoorzone, met als verbindend kenmerk de nabijheid van centrumvoorzieningen en openbaar vervoer. Een aanzienlijk deel van de woningbouwopgave kan hier landen in een nieuw hoogwaardig binnenstedelijk gemengd woonmilieu. Een stedelijke milieu waar een mix van wonen, werken en voorzieningen het beeld bepaalt. Een steeds groter wordende groep inwoners kiest bewust voor dit soort woonmilieus, zowel jong als oud. Hier is ruimte voor intensievere, soms ook hogere bebouwing met extra aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte en plekken voor ontmoeting. Deze nieuwe stedelijkheid vraagt tevens aandacht voor de menselijke maat en ook voor de directe omgeving waarbinnen ze ontwikkeld wordt. Met name deze stedelijke zone biedt serieuze kansen voor nieuwe, duurzame (deel-)mobiliteit.

In het verlengde van de Osse Spoorzone ligt de Berghse spoorzone. De ruimtelijke geledingszone tussen Berghem en Oss ontwikkelt zich steeds verder tot een hoogwaardige concentratie van sport- en educatie voor het hele stedelijke gebied. Ook de herontwikkeling van het centrum als hart van Berghem krijgt steeds meer gestalte met de realisering van voorzieningen gecombineerd met wonen en voldoende ruimte voor ontmoeten.

6.8 Een nieuwe woonwijk: Oss-West

Bij het zoeken naar geschikte woningbouwlocaties zoeken we de juiste balans tussen binnenstedelijk inbreiden en uitbreiding aan de rand. Ondanks de enorme inspanning om zo veel mogelijk – ook complexe -binnenstedelijke locaties te ontwikkelen blijft voor de totale opgave een substantiële uitbreiding van de stad nodig. Daarbij kiezen we – in lijn met de Structuurvisie van 2006 – voor Oss-West als toekomstig woongebied. Hier willen we direct aan de rand van de stad een duurzame en eigentijdse woonwijk met circa 3.000 woningen realiseren binnen de compacte opzet die de stad Oss kenmerkt. Vanaf de rand van het beoogde plangebied is de Heuvel in het centrum nog altijd binnen 20 minuten fietsen bereikbaar.

De structuur van de aangrenzende wijk Ussen, alsook het omliggende open landschap bieden goede kansen voor een nieuw woongebied dat maximaal aangehaakt wordt op de directe omgeving. Een wijk nauw verbonden met de stad en met het landschap van het buitengebied, maar ook een wijk met een eigen signatuur.
Ook een inclusieve en duurzame woonwijk in een natuurlijke omgeving, met gevarieerde woonmilieus, duurzaam bereikbaar en met voorzieningen nabij. Een aantrekkelijke woonwijk die aansluit op de woonbehoeften, woonwensen en ambities van woningzoekenden van deze tijd, uit Oss en de regio. Een wijk bovenal waar toekomstige bewoners zich thuis voelen.

Woningbouwlocaties Oss-Berghem

7 Thema De ondernemende stad

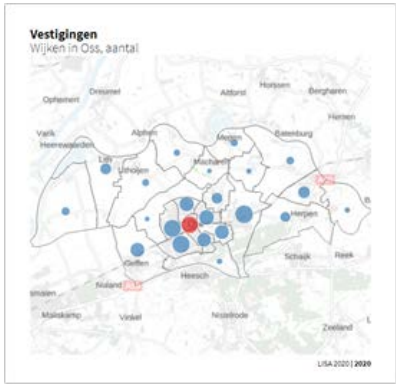
Oss is van oudsher een werkstad. De ontwikkeling van de bedrijvigheid en de werkgelegenheid is een drijvende kracht voor de ontwikkeling tot de stad van nu en straks.
Werk en inkomen zijn een belangrijke basisvoorwaarde voor de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Duurzame innovatie en toekomstbestendige werkgelegenheid dragen direct hieraan bij en zijn daarom leidend in onze strategie om Oss te ontwikkelen tot een moderne maakstad. Dit doen we samen met onze ondernemers, onderwijs en organisaties. Oss is trots op de economische kracht in de gemeente en wil zich nadrukkelijk profileren. Hierbij speelt Oss in op de kansen als economische kracht binnen de regio Noordoost-Brabant én overstijgend als economische schakel tussen de economische kerngebieden van de Food Valley, de Randstad, Health Valley, en Brainport Eindhoven. Speerpuntsectoren zijn de Life Sciences en Health, Agrifood, Logistiek en de maakindustrie in brede zin.

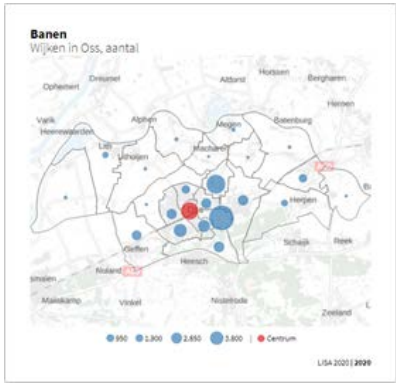
Profiel ondernemende gemeente Oss

De gemeente Oss kent een diverse economische structuur met bijna 43.000 banen in ruim 7.500 bedrijfsvestigingen (2020). Zowel het aantal bedrijven als banen neemt de laatste jaren flink toe. Herkenbaar daarbij is de tendens van meer ZZP'ers en kleine bedrijfjes, maar ook de recente doorontwikkeling van het farmacluster (Pivot Park) en de vestiging van grote bedrijven op het jongste bedrijventerrein Vorstengrafdonk (logistiek en maakindustrie).

Met 85% van de werkgelegenheid ligt het zwaartepunt van de Osse economie in het stedelijke gebied Oss-Berghem. De kern wordt gevormd door de maakindustrie, waarvoor eind negentiende eeuw de basis werd gelegd door de handel in vee en boter en de verwerkende industrie die hier rondom ontstond. Versterkt door de goede bereikbaarheid via weg, spoor en water is de economie doorontwikkeld tot een sterk en invloedrijk industriële ontwikkel- en maakcentrum. Belangrijke sectoren zijn Life Sciences en Health, Agrifood, Logistiek en de maakindustrie in brede zin, met nadruk op metaal- en machinebouw, en bouwnijverheid en installatietechniek. Het overgrote deel van deze bedrijvigheid, met een mix van kleine, middelgrote en enkele zeer grote bedrijven, is gevestigd op de bedrijventerreinen aan de oostzijde van de stad ontsloten door de N329. Het totale areaal van ruim 500 hectare netto biedt een krachtig en samenhangend palet aan locatieprofielen: rond de haven, ook ontsloten via het burgemeester Delen Kanaal en een stamspoorlijn (Elzenburg-De Geer), gemengde bedrijven langs de N329 (Landweer-Danenhoef), grootschalige logistiek bij de knoop A50/A59 (Vorstengrafdonk) en de doorontwikkeling van het Life Sciences, zowel op de Geer als op Moleneind, waaronder de farmacampus Pivot Park bij het station, centraal in Oss.

Ook in de woongebieden van Oss-Berghem zijn veel (vooral kleinere) ondernemingen actief, waaronder overheid, onderwijs, zorg en consumenten- en zakelijke diensten. Deels zijn deze gegroepeerd in binnenstedelijke zones, waaronder het stadshart en de winkelgebieden, rond het station/ Raadhuislaan en Saal van Zwanenbergsingel, maar ook verspreid in wijken en woningen.

7.1 Duurzaamheid en innovatie

De voornaamste opgave is om telkens weer te komen tot vernieuwingen en zo te werken aan een vitale toekomstbestendige economie. Bedrijven spelen voortdurend in op de dynamische ontwikkelingen in de economie, de techniek en samenleving. De huidige opgave om inhoud te geven aan een duurzame economie, met opgaven vanuit de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie, is ingrijpend. Tegelijkertijd is dit ook een sterke impuls voor innovatie en de doorontwikkeling van bedrijvigheid en werkgelegenheid, samenwerkingsvormen en ruimtegebruik. Als vooroplopende Global Goals gemeente willen wij samen met de ondernemers actief om de transformatie naar een duurzame economie versnellen. Veel Osse ondernemers pakken de opgave voor verduurzaming actief op, met sprekende voorbeelden als City Boy (de eerste hybride mobiele hijskraan ter wereld), de ontwikkeling van circulaire of biobased verpakkingen of de productie van vegetarische en veganproducten.

'Next economy' - Vooral de energietransitie, de omslag naar een circulaire economie en digitalisering (robotisering, smart industry en samenwerken in keten) stuwen de 'next economy'. Traditionele sectoren moeten ombouwen voor toekomstig bestaansrecht, zoals de (maak)industrie en logistiek. Hier ligt een grote potentie in de transitie naar een circulaire economie, met vermindering en hergebuik van grondstoffen, minder afvalstromen en duurzame energiebronnen. Als gevolg van deze ontwikkelingen veranderen de wensen en de eisen van bedrijven aan hun vestigingslocatie en hun behoefte aan personeel. Goed opgeleid en geschoold personeel is nu al schaars en wordt nog schaarser vanwege een krimpende beroepsbevolking.

7.2 Moderne Maakstad Oss

We willen Oss verder ontwikkelen naar een Moderne Maakstad, met duurzame innovatie en toekomstbestendige werkgelegenheid in de hele gemeente. Daarvoor richten we ons op de volgende ambities:

1. Stimuleren ondernemerschap
2. Uitbouwen economische ecosystemen
3. Inzetten op toekomstbestendige arbeidsmarkt en talent
4. Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen
5. Ruimte maken voor ondernemen
6. Profileren van Oss als moderne maakstad

Een weerbare en veerkrachtige economie begint met diversiteit in onze economische structuur. Hierbij is ook het samenspel tussen overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen van belang, zoals onder andere in de Lerende Stad en de Kracht van Oss. In een gemeente die doorgroeit naar 100.000+ is ruimte om te ondernemen, duurzame bereikbaarheid en een goed woon- en leefklimaat een constante uitdaging.

7.3 Ruimte voor ondernemen

Door de sterke groei van bedrijven in de laatste jaren is nieuwe ruimte op de Osse bedrijventerreinen zeer beperkt. Wij willen ruimte kunnen blijven bieden voor de duurzame doorontwikkeling van bestaande bedrijven of vestiging van nieuwe bedrijven met een toegevoegde waarde voor de Osse economie en werkgelegenheid. Dit kan door de ontwikkeling van nieuwe werklocaties maar ook door herstructurering van bestaande terreinen of het leggen van slimme combinaties door middel van profilering van werkgebieden.

"De trendbreuk van ruimte-extensief ontwikkelen naar intensiveren van het bestaande. draagt bij aan het 'bij de stad' houden van de economie. Multimodale bereikbaarheid en aanwezigheid van energienetwerken en koppelkansen zijn een kans voor clustering op haven-, spoor- en energieknopen." Uit: concept-verstedelijkingsstrategie Noord-Brabant 2021

Op korte termijn komt het regionale bedrijventerrein Heesch West beschikbaar, met een totale omvang van 80 hectare netto. Dit is een gezamenlijke ontwikkeling van de gemeenten Oss, Bernheze en 's-Hertogenbosch. Heesch West heeft de ambitie het meest duurzame bedrijventerrein van Brabant te zijn en richt zich nadrukkelijk op bedrijven die hieraan willen bijdragen. Het terrein gaat ruimte bieden aan (middel)grote ondernemingen, waaronder de grootschalige logistiek en circulaire sectoren naast regionale bedrijven (vanaf 5.000m2). Daarmee voorziet Heesch West in de komende jaren ook een ruimtebehoefte van Oss.

Maar aanvullende ruimte blijft nodig, ook voor kleinere en middelgrote ondernemingen met een specifieke verbondenheid aan Oss. Op basis van eerste schattingen gaan we uit van een aanvullende ruimtebehoefte van circa 50 hectare tot 2035. Daarom onderzoeken wij mogelijkheden voor nieuwe werklocaties, in aansluiting op de bestaande bedrijventerreinen.

7.4 Opgave voor de bestaande bedrijventerreinen

Oss heeft meerdere grote bedrijventerreinen met een totale omvang van circa 500 hectare netto. Deze terreinen liggen aan de oostkant van de stad Oss, met de N329 als verbindende as. Het oudste bedrijventerrein bij het station (Moleneind) is al in 1880 ontstaan, Vorstengrafdonk bij de A59/A50 is het jongste bedrijventerrein. Het merendeel van de terreinen is ontwikkeld in de jaren 1960 - 2000. De voortdurende ontwikkelingen binnen de bedrijven, de schaarse ruimte en de opgave voor verduurzaming, zowel op gebieds- als op bedrijfsniveau, vergen een nieuwe kwaliteitsslag. Per terrein verkennen we wat nodig is om te komen tot duurzame en toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Verduurzaming. Ook zien we een forse opgave voor verduurzaming van de bedrijventerreinen. Onder andere gaat het daarbij om:

- intensivering van het ruimtegebruik (ook qua werkgelegenheid);
- actief oppakken van de energie- en CO_2-opgave, waaronder energiebesparing en gebruik van duurzame energiebronnen;
- verduurzaming van het ruimtegebruik vanuit de klimaatopgaven, waaronder vermindering van de hittestress, onder andere door vergroening en waterberging;
- inzet op circulair ondernemen, met een hoogwaardigere inzet van grondstoffen en materialen en vermindering van afvalstromen;
- bevorderen van duurzame bereikbaarheid en mobiliteit.

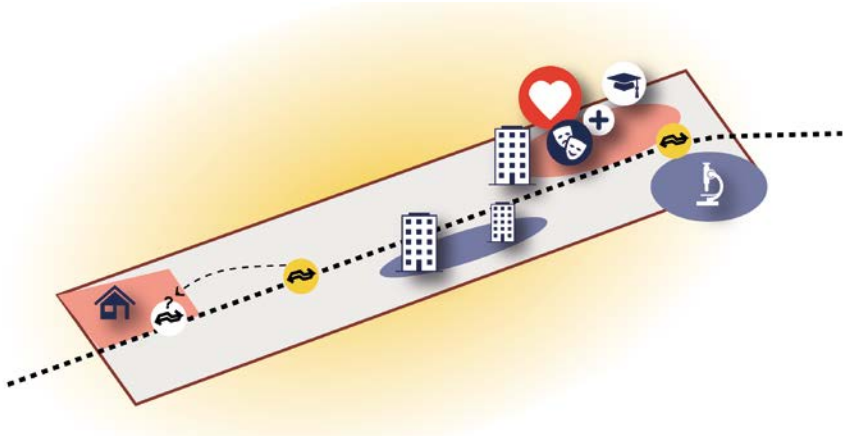
Door een gebiedsgerichte samenwerking en parkmanagement kunnen belangrijke verbeteringen gericht op de toekomst en de vestigingskwaliteit wordt gerealiseerd. Een voorbeeld is het project dat we starten voor bedrijventerrein Moleneind-Landweer. In samenwerking met de provincie, de bedrijven, de OIK, IVN en VNO-NCW gaan we na hoe dit terrein meer duurzaam en toekomstbestendig kan worden. Dit via deelprojecten voor de korte- en lange termijn, op een groot aantal thema's zoals: mobiliteit, energie/warmtetransitie, klimaatadaptatie, toename biodiversiteit, vitaliteit van medewerkers en economisch aantrekkelijk van het terrein als vestigingsgebied.

Profilering. Daarbij zetten we in op een goede profilering van de werklocaties, door meer uit te gaan van de vestigingskwaliteiten voor specifieke bedrijfssectoren (het juiste bedrijf op de juiste plek). Hierdoor kunnen sterke clusters van bedrijven ontstaan, die de samenwerking tussen ondernemers bevordert en innovatie stimuleert. **Specifieke ruimtelijke opgaven** zien wij in het creëren van mogelijkheden voor de doorontwikkeling van het farmacluster op Moleneind, waaronder specifiek de campus Pivot Park. Ook willen wij de trimodaliteit van Elzenburg/De Geer (vervoer per spoor en water via haven en terminal) versterken. Belangrijk is ook de aanpak van zwakke punten in de regionale bereikbaarheid, waaronder de doorstroming op de A50/A59 (knooppunt Paalgraven) en verdubbeling van de spoorbrug bij Ravenstein.

7.5 De economie in de stad

In de woongebieden en centra van Oss en Berghem zijn er veel (vooral kleinere) ondernemingen, waaronder overheid, onderwijs, zorg, zakelijke en consumentendiensten. Voor een deel zijn deze geclusterd in binnenstedelijke zones, waaronder het stadshart Oss en Berghem en de winkelgebieden, rond het station/Raadhuislaan en de Euterpelaan/Saal van Zwanenbergsingel, maar ook verspreid in wijken en woningen (woonwerklocaties of kleinschalige onderneming aan huis).

De verminderde behoefte aan ruimte voor winkels en kantoren leidt tot leegstand, met name in het centrum en op de kantorenlocaties. Met de herontwikkelingsplannen van de koers Stadshart en de gebieden in de de 'Spoorzone Oss' zetten wij in op meer diversiteit en levendigheid door een grotere variatie aan functies en menging met stedelijk wonen. Wij vinden het belangrijk om in deze gemengde gebieden ruimte voor een diversiteit aan werken te behouden. Niet alleen voor kantoorachtig werken, maar ook ambachtelijke werkplaatsen, ruimte voor startups of creatief-innovatieve bedrijvigheid.

Spoorzone Oss: we ontwikkelen in de binnenstedelijke as langs het spoor tot een woon-werkgebied met een stedelijk profiel met een duurzame bereikbaarheid. De stations bieden kansen voor doorontwikkeling als knopen voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) -en daarmee een belangrijke schakel in de regionale bereikbaarheid.

7.6 Een toekomstbestendige arbeidsmarkt

De ontwikkelingen binnen de economie én de schaalsprong van Oss naar een 100.000+ gemeente vragen om een goed functionerende arbeids-markt. Hiervoor is een goede aansluiting nodig tussen vraag & aanbod en tussen (beroeps)onderwijs en bedrijfsleven. Onder andere is er een toenemende vraag naar technische gekwalificeerde mensen, maar ook vanuit de zorg. In Oss vervult de Talentencampus, als samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven, hiervoor een verbindende rol en fungeert als makel- en schakelplatform voor het behoud en aantrekken van talent. Wij vinden het belangrijk dat daarbij ook hoger opgeleiden worden geïnteresseerd voor de lokale arbeidsmarkt. Hoewel Oss een HBO-opleiding in Oss niet haalbaar lijkt, zijn wij blij met de intensieve en toepassingsgerichte kennisuitwisseling tussen bedrijven en onderwijsinstellingen voor hoger onderwijs uit onder andere 's Hertogenbosch, Nijmegen, Wageningen en Eindhoven.
In Oss telt iedereen mee. Daarom zetten wij ons samen met het bedrijfsleven in voor werkgelegenheid en waardig werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (maatschappelijk ondernemen).

7.7 Het belang van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Goed werken en ondernemen in Oss vraagt ook om goed wonen en leven in Oss. Dit kan Oss ook bieden met een grote diversiteit in woongebieden, in Oss-Berghem, maar ook in de landelijke kernen, met een breed palet aan voorzieningen en een goede bereikbaarheid. Er wordt volop gewerkt om deze kwaliteiten verder te versterken, onder andere door de stedelijke vernieuwing in het Stadshart en de ontwikkeling van nieuwe woonmilieus, centraal in de stad of in de uitbreiding Oss-West. Daarbij richten we ons ook op goed wonen voor jongeren en hoger opgeleiden die graag in Oss werken en (weer) willen wonen. Initiatieven voor goede woonmogelijkheden op geschikte locaties voor tijdelijke werknemers willen wij ondersteunen.

8 Thema Bereikbaar stedelijk gebied

Een goede bereikbaarheid met verschillende vervoersmiddelen en voor alle doelgroepen is een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijk stedelijk gebied. Het zorgt ervoor dat je er makkelijk kunt komen en dat je je er makkelijk kan verplaatsen. Voor inwoners is dit belangrijk om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Om te kunnen werken, winkelen, recreëren en ontmoeten. Voor bedrijven draagt een goede bereikbaarheid bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

8.1 Duurzame en gezonde mobiliteit

Alle ambities en ontwikkelingen op het gebied van woningbouw en bedrijventerreinen hebben gevolgen voor de bereikbaarheid van het stedelijk gebied, maar ook voor de leefbaarheid in de woonwijken en de verkeersveiligheid. De plannen zullen zorgen voor extra verkeersbewegingen. Extra autoverkeer zorgt ervoor dat de doorstroming op een aantal van onze wegen onder druk komt te staan. Ook leidt het tot meer uitstoot van CO_2 en fijnstof en tot een hogere parkeerdruk in woonwijken. En neemt het risico op ongevallen of onveilige situaties toe.

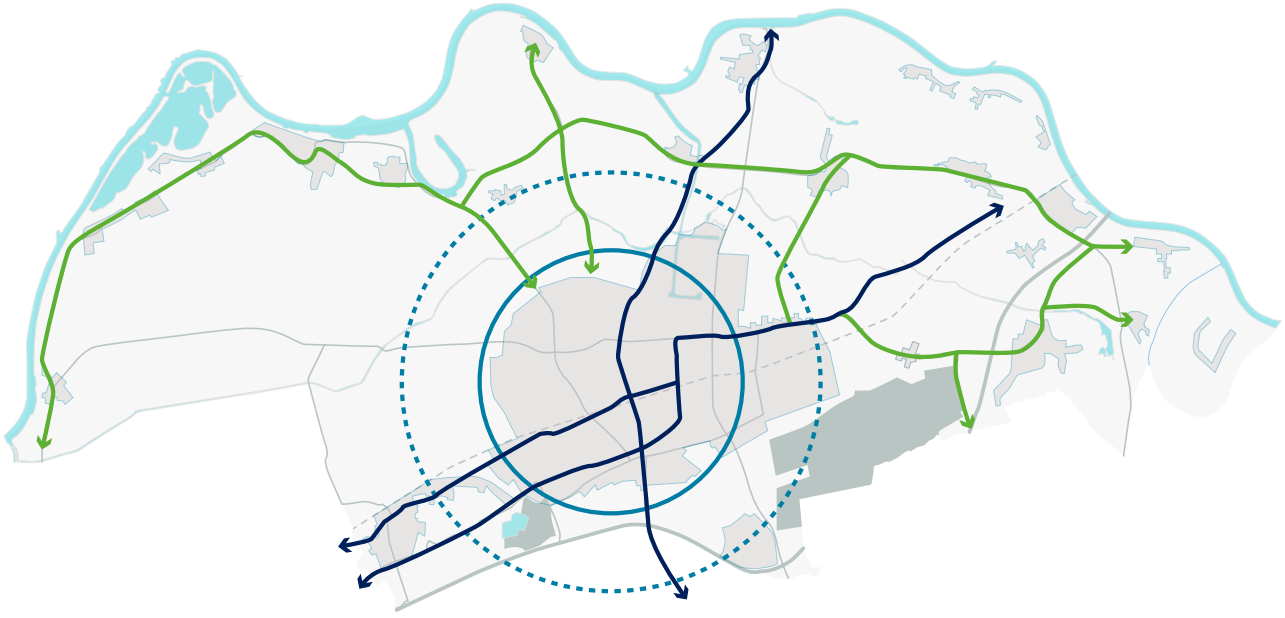
Om de stad bereikbaar, leefbaar en veilig te houden, zetten we in op gezonde en duurzame vormen van vervoer, zoals lopen, fietsen, gedeeld vervoer en schoon (elektrisch) vervoer. De inzet op duurzame vervoersvormen draagt bij aan verschillende doelen. Het is goed voor de gezondheid en luchtkwaliteit, draagt bij aan gelijke kansen (mobiliteit voor iedereen), versterkt de economische structuur (betere doorstroming) en draagt bij een leefbare en veilige stad.

8.2 Bereikbaar, leefbaar en veilig, duurzaam en gezond

Ons doel is een nieuwe, toekomstgerichte balans tussen de bestaande hoofdambities uit onze mobiliteitsvisie (bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig), aangevuld met de ambitie duurzaam en gezond. In deze gebiedsvisie introduceren we onze vernieuwde visie op mobiliteit. In het mobiliteitsbeleid werken we deze visie verder uit in beleid en maatregelen.

8.3 Fietsen

Fietsen en lopen zijn de meest duurzame vormen van mobiliteit. Het is gezond: het zorgt ervoor dat we bewegen en kent geen schadelijke uitstoot die de luchtkwaliteit negatief beïnvloed. Het ruimtebeslag van fietsen (zowel het gebruik als het stallen) en lopen is veel kleiner dan van auto's en de kosten voor fietsgebruik zijn laag.
We streven naar meer snelle, comfortabele en veilige fietsroutes binnen het stedelijk gebied en vanuit daar naar de omliggende kernen. Het toekomstige fietsnetwerk bestaat uit vrijliggende fietspaden (of fietsstraten), die breed genoeg zijn om ruimte te bieden aan alle soorten en maten fietsen (snelle e-bikes, bakfietsen, kratfietsen etc.). Dit streven vraagt om uitbreiding van het fietsnetwerk, maar ook om kwaliteitsverbetering van de huidige fietsroutes. Wij kunnen ons voorstellen dat er op enig moment ook ongelijkvloerse kruisingen met spoor of hoofdwegen nodig zijn, om deze kwaliteit en het gebruik van fietsroutes te versterken.

Fietsverbindingen

Met de opkomst van e-bikes en speed-pedelecs is de fiets ook op middellange afstand steeds meer een alternatief voor de auto. Hiervoor investeren we in het compleet en aantrekkelijk maken van de bovenlokale fietsverbindingen, ook over de gemeentegrenzen heen. We denken hierbij aan vrijliggende fietsvoorzieningen naar de dorpen in het noorden, maar ook aan het voltooien van de snelfietsroute naar Nijmegen. Aan de westkant ontbreekt nog een goede verbinding richting Rosmalen - 's-Hertogenbosch, een verbinding die in belang toeneemt met de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk in Oss-West.

Binnen het stedelijk gebied stimuleren we het fietsgebruik zoveel mogelijk. Het stedelijk gebied van Oss is compact, waardoor het centrum van Oss vanuit vrijwel alle woonwijken in Oss binnen 10 minuten en Berghem binnen 15 minuten fietsen te bereiken is. We streven naar een fijnmazig fietsnetwerk en bij voorkeur los (ontvlochten) van het autonetwerk. Dat is veiliger en comfortabel. We sluiten hierbij aan op de risicogestuurde aanpak voor verkeersveiligheid. Denk aan gescheiden fietsstroken op 50 km/uur wegen en veilige oversteekplaatsen waar fietsroutes de hoofdwegen kruisen.

8.4 Openbaar vervoer en deelmobiliteit

Binnen het stedelijk gebied kunnen openbaar vervoer en deelmobiliteit een alternatief zijn, met name voor inwoners voor wie de fiets of lopen geen optie is. Op dit moment vervult de wijkbus deze functie in Ruwaard en Ussen. Streven is dat straks alle inwoners van Oss op loopafstand van hun woning kunnen beschikken over een vorm van gedeelde mobiliteit (openbaar vervoer) of deelmobiliteit. Dit biedt ook kansen om de leefomgeving te verbeteren. Door de komst van deelmobiliteit kunnen inwoners overwegen hun (tweede) auto weg te doen. Hierdoor zijn minder parkeerplaatsen nodig en ontstaat ruimte voor groen of andere voorzieningen. Met werkgevers bespreken we hoe zij hun werknemers kunnen verleiden voor de fiets (of het openbaar vervoer of deelvervoer) te kiezen.

De Osse Spooropgaven

De gemeente Oss ligt op de IJssellijn (spoorverbinding tussen Roosendaal-s' Hertogenbosch-Nijmegen-Zwolle) en heeft drie NS-stations. Twee in het stedelijk gebied Oss-Berghem, één bij de kern Ravenstein. Op dit spoortraject is in 2040 een toename voorzien van 2 extra intercity's en 2 extra sprinters: een verdubbeling van het aantal reizigerstreinen (Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV 2040: de zuidelijke hink-stapsprong).

- Voor de hele gemeente Oss zien we de volgende 'spooropgaven':
- Opheffen van de barrière-werking van het spoor in het stedelijk gebied Oss-Berghem – Het spoor loopt dwars door het stedelijk gebied Oss-Berghem. Op de IJssellijn in de hele gemeente Oss zijn er 17 gelijkvloerse overwegen, 2 overwegen voor voetgangers (Station Oss en station Ravenstein) en 2 ongelijkvloerse, de N329 en de Dorpenweg in Ravenstein. Een tunnelbak voor het spoor in Oss is onze inzet.
- Station Oss Centraal als mobiliteitsknooppunt – We willen dat reizigers op station Oss Centraal makkelijk overstappen van de ene op de andere manier van vervoer. Dit in een aantrekkelijke stationsomgeving, op een modern station met meerwaarde voor de stad Oss, de omliggende regio, Brabant en Midden Nederland.
- Opwaardering en verplaatsing station Oss-West – Wij willen onderzoeken of een verplaatsing naar het westen een mogelijkheid is. Hier ligt het dichter bij het nieuwe woongebied Oss-West (circa 3.000 woningen), gunstiger ten opzichte van de kern Geffen en het regionaal bedrijventerrein Heesch West en er is meer ruimte voor fietsstallingen en parkeren.
- Opwaardering station Ravenstein – Wij willen ten noorden en zuiden van dit station woningbouw realiseren (via uitbreiding en stedelijke herstructurering en uitbreiding van Ravenstein. Circa 400 nieuwe woningen). Hier4voor wensen wij een ongelijkvloerse kruising voor voetgangers en fietsers met het spoor. Tevens kijken we naar de uitstraling en het functioneren van het station zelf.
- Nieuw station bij Berghem – Het sterk gegroeide Berghem met de omliggende kernen is van voldoende omvang om een station te rechtvaardigen.
- Spoorbrug bij Ravenstein – De brug is het enige stukje enkelspoor in de IJssellijn en vormt een knelpunt voor verdere intensivering van het personen- en goederenvervoer op deze lijn.

- Multimodaal bedrijventerrein Elzenburg-De Geer – Deze trimodale, logistieke knoop heeft een goede aansluiting op het hoofdspoor nodig. Nu gaat het goederenspoor nog via onbewaakte overgangen langs onze woonwijken en bedrijven. Ook is er beperkte opstel- en rangeerruimte op Elzenburg-De Geer en op het emplacement bij station Oss Centraal.

8.5 Stations als multimodale knooppunten

Voor de (middel)lange afstanden zetten we in op versterking van de bestaande openbaar vervoerstructuur van spoor en bus. Onze verstedelijkingsopgave realiseren we grotendeels op korte afstand van de stations. Dit biedt kansen om de stations verder te ontwikkelen als multimodale knooppunten, waar het mogelijk is snel en makkelijk over te stappen van de ene vervoersvorm op de andere. De ontwikkeling van deze knooppunten ('hubs') doen we samen met andere partijen, zoals NS, ProRail, provincie en busmaatschappijen. Hierbij kijken we niet alleen naar traditioneel openbaar vervoer, maar ook naar vervoer "op maat" (ook wel gedeelde mobiliteit genoemd). In de toekomst plannen we onze reis via een app, die verschillende opties aanbiedt om van a naar b te reizen met bijvoorbeeld een flexbus, deeltaxi, deelfiets of een combinatie daarvan.

Een belangrijk aspect bij ontwikkeling van stations naar aantrekkelijke knooppunten zijn de stallingsvoorzieningen voor fietsen. Deze zullen ook geschikt gemaakt moeten worden voor ander soorten en maten van fietsen (elektrische fietsen, duo-fietsen, bakfietsen) en wellicht andere vormen van voor- en natransport en/of diensten (deelfietsen, elektrische scooters, segways). We zijn samen met NS en Prorail een pilot gestart om te onderzoeken wat er nodig is om van het station in Oss een kwalitief goed knooppunt ('hub') te maken.

8.6 Spoorzone

Tenslotte vormt het spoor een barrière voor de stad. De dichtligtijden van de spoorwegovergangen hebben steeds meer impact op de doorstroming van het verkeer. Het gebruik van het spoor wordt de komende jaren intensiever waardoor de doorstroming verder verslechtert. Onze ambitie is dan ook dat het spoorwegovergangen ongelijkvloers worden, het liefst door het spoor in een tunnelbak te leggen. Voor een robuust hoofdwegennetwerk binnen het stedelijk gebied zijn naar verwachting in ieder geval ongelijkvloerse spoorwegovergangen nodig bij de Heihoeksingel en bij de Saal van Zwanenbergsingel.

8.7 Duurzame gebiedsontwikkeling en parkeren

Bij de ontwikkeling van nieuwe woonomgevingen is duurzame mobiliteit het uitgangspunt. We houden meer rekening met ruimte voor de voetganger. We zorgen ervoor dat nieuwe woonbuurten een optimale bereikbaarheid per fiets hebben en dat er voldoende alternatieven voor de auto beschikbaar zijn (denk aan elektrische deelmobiliteit, nabijheid van openbaar vervoer). Bijkomend voordeel is dat dit ertoe kan leiden dat er minder ruimte voor parkeren nodig is en dat daar flexibel met parkeernormen kan worden omgegaan.

8.8 Robuuste autobereikbaarheid

We zetten in op zoveel mogelijk stimuleren van duurzame mobiliteit. Naast fiets, lopen en trein (openbaar vervoer) blijven een robuust autonetwerk binnen het stedelijk gebied en goede regionale autoverbindingen belangrijk voor de bereikbaarheid van onze woon- en werklocaties. Hiervoor investeren we in een goede doorstroming op ons hoofdwegennet. Het goed benutten van onze bestaande infrastructuur heeft hierbij de voorkeur boven het aanleggen van nieuwe infrastructuur.

De verbinding met de regio is gericht op ontsluiting naar het zuiden, naar de A50 en A59. Deze structuur biedt de beste mogelijkheden om het stedelijk gebied van Oss te verbinden met de regio Noordoost-Brabant en het landelijk wegennet (richting Den Bosch, Nijmegen en Eindhoven). En sluit zo het beste aan bij de belangrijkste verkeerstromen van en naar Oss. Samen met de regio, provincie en Rijk werken we aan een betere doorstroming op de A50 en bij knooppunt Paalgraven.
Aan de noordkant wordt het buitengebied met haar stadjes en kernen ontsloten door de Dorpenweg en de N625. Deze noordelijke ontsluiting is vooral bedoeld voor bestemmingsverkeer van de kernen. Het verkeer van en naar Oss willen we sturen via de A50/A59.

Het doortrekken van de N329 met een brug over de Maas lijkt logisch maar heeft maar beperkte toegevoegde waarde in de huidige verkeersstructuur, als niet ook een goede en hoogwaardige wegverbinding naar het landelijke hoofdwegennet in Gelderland wordt gerealiseerd. Anders leidt een brug over de Maas bij Megen vooral tot sluipverkeer (waaronder veel vrachtverkeer) over wegen die daar niet op toegerust zijn. Voor het woon-werk verkeer van bewoners aan weerzijde van de Maas zijn goede en fijnmazige veerpontverbindingen, verspreid langs de Maas een beter alternatief. Deze pontjes vervullen bovendien een belangrijke recreatieve functie voor de gebieden langs de Maas.

Wat is de 'Kamstructuur'?
Het huidige verkeersysteem voor de auto in het stedelijk gebied Oss-Berghem, laat zich omschrijven als een 'kamstructuur'. De basis van deze structuur ('tangent') is de verbinding die van west naar oost loopt en bestaat uit Ruwaardsingel-Juliansingel-Hartog Hartogsingel. Deze tangent sluit via de Cereslaan en de N329 aan op het landelijk wegennet (A50/A59).

Haaks op deze basis staan de zogenaamde 'tanden' van de kamstructuur. Dit zijn de wegen die lopen vanaf de basis naar het noorden en die het verkeer verder verdeelt over het stedelijk gebied. De N329 aan de oostkant is de belangrijkste noord-zuidverbinding, die Berghem en de bedrijventerreinen aan de noordzijde ontsluit. De Saal van Zwanenbergsingel-John F. Kennedybaan heeft een belangrijke verdeelfunctie binnen de stad en ook in de richting van Lith. Aan de westzijde is de route Heihoeksingel/Heihoekstraat het belangrijkste. Andere noord-zuidverbindingen zijn Vivaldistraat/Paganinistraat/Gerbrandylaan/Braakstraat, Nieuwe Heescheweg/Molenstraat/Oostwal, Kantsingel/Vijversingel/Kapelsingel/Havenstraat en Zevenbergseweg/Julianastraat.

Binnen het stedelijk gebied staat de huidige 'kamstructuur' (zie inzet voor een beschrijving) steeds meer onder druk. We zien dat als gevolg van autonome ontwikkelingen en de woningbouwplannen in Oss-West en op binnenstedelijke locaties de doorstroming op met name Cereslaan, Heihoeksingel, Ruwaardsingel en Saal van Zwanenbergsingel onder druk komt te staan (zie afbeelding). Vooral de mogelijkheden om deze wegen over te steken, wordt kritiek. Dit heeft effect op de leefbaarheid voor omwonenden en verkeersveiligheid van alle weggebruikers.

De vraag is of de huidige kamstructuur in de toekomst nog voldoet. De woningbouwontwikkelingen aan de westzijde van de stad vragen in ieder geval om opwaardering van het traject Heihoeksingel/Heihoekstraat/Klein Ussenstraat-Huizenbeemdweg. Alternatief kan zijn om ervoor te kiezen het verkeer meer naar de randen van de stad te 'drukken'. Dit bieden kansen om de leefbaarheid in het stedelijk gebied te verbeteren. Nader onderzoek moet uitwijzen of een westelijke randweg (in combinatie met afwaardering van bestaande routes) een haalbaar en wenselijk alternatief is.

9 Thema Regionaal slim netwerken

In de vorige hoofdstukken beschreven we onze ambities en opgaven voor de fysieke leefomgeving in het stedelijk gebied van Oss. Maar Oss functioneert natuurlijk in wisselwerking met haar omgeving en kan haar ambities vaak slim koppelen aan die van het Rijk, provincie en de regio Noordoost Brabant. Maar dat geldt ook andersom: Oss is een zelfbewuste gemeente die inspringt op kansen wanneer die zich voordoen. De houding is ook voor andere overheden inspirerend en uitnodigend om hun eigen doelen (als pilot) tot uitvoer te zien komen.

9.1 Slimme stedelijke netwerken

De stad Oss heeft een schakelpositie naar omliggende regio's; Oss is goed bereikbaar vanuit andere economische kerngebieden (Randstad, Brainport, Arnhem-Nijmegen, Food Valley) en Duitsland, door haar ligging op een knooppunt van snelwegen (A50 en A59), langs het spoor (Ijssellijn) en aan het water (de Maas). De stations, containerterminal en de haven zijn cruciale knooppunten in het mobiliteitsnetwerk. Ook is Oss de grootste van de M7 (7 middelgrote Brabantse steden) en heeft daardoor een schakel--functie naar de B5 (5 grote Brabantse steden).

In de *Nationale omgevingsvisie* vormt het Stedelijk Netwerk Nederland – de Randstad, Amersfoort, Zwolle, Arnhem-Nijmegen, Brabantse stedenrij, met uitlopers naar Twente, Groningen en (Zuid-) Limburg –het kloppend hart van land en economie.
Ook al wordt Oss niet met naam genoemd, Oss is hierin een schakel tussen Arnhem/ Nijmegen en met zowel Eindhoven als 's-Hertogenbosch. Dat zijn we op vele manieren: als het gaat om infrastructuur, als woonplaats voor werknemers van deze steden, als vestigingslocatie voor een breed scala aan bedrijven en uitvalsbasis voor veel logistieke ondernemers en als plek waar de kennis van hogescholen en universiteiten wordt toegepast door het bedrijfsleven (inclusief stageplekken voor studenten).

In de *Provinciale omgevingsvisie* is onze gemeente (en regio) onderdeel van de dynamische zone op de "Naad van Brabant", op het snijvlak van klei en zandgronden. Naast de stedelijke opgave is er in de Povi nadrukkelijk aandacht voor de opgaven in de landbouw / polder en in de dorpen en stadjes.

Meer relevant voor het stedelijk gebied van Oss is dat ook de provincie het heeft over 'werken aan de slimme netwerkstad'. Brabant ligt met goede infrastructuur als één stedelijk systeem binnen Noordwest-Europa tussen de Randstad, de Vlaamse steden, Londen, Parijs en het Ruhrgebied. Via grote havens en vliegvelden is er een goede verbinding met de hele wereld.
Het stedelijk netwerk van Brabant functioneert als één samenhangend duurzaam en concurrerend netwerk van steden en dorpen als onderdeel van de Noordwest- Europese metropool. De grote steden hebben elk hun eigen specialismen, vanuit de wetenschap dat Brabant als geheel beter excelleert als er een zekere specialisatiewisselwerking is. Ook de middelgrote steden, zoals Oss, voegen met hun eigen specialisaties belangrijke elementen toe. De complementariteit tussen stad en platteland is zo uitgewerkt dat er een aantrekkelijk en concurrerend palet aan vestigings- en leefmilieus is.

In de povi wordt voor Oost-Brabant specifiek aandacht gegeven aan het agrofoodcluster, dat intensieve relaties heeft met omliggende economische kerngebieden als de Randstad, Food Valley, Health Valley, Greenpoort en Brainport. Het agrofoodcluster bestaat uit de aanwezigheid van bedrijven in de volledige agrofoodketen. Dat is de unieke kracht van de streek. Met stedelijke netwerken en kennisbronnen, zoals rond Eindhoven, Nijmegen en 's-Hertogenbosch, die op een steenworp afstand liggen. Niet voor niks heeft de regionale samenwerking Noordoost Brabant / AgriFood Capital, als belangrijk speerpunt het agrofoodcluster.

Vanuit de Novi en Povi wordt ook verder ingezet op samenwerking en versterking in stedelijke netwerken door de ontwikkeling van regionale verstedelijkingstrategieën. Dit gebeurt ook in de Stadsregio 's Hertogen-bosch, de stad Den Bosch met direct omliggende grotere kernen.
Oss is de tweede grote stad in dit netwerk. Onder andere gaat het over de hoofdambities en –opgaven voor wonen en werken, ook in relatie tot de opgave voor herontwikkeling van de bestaande stad, mobiliteit, duurzaamheid en gezondheid.

9.2 Actief op verschillende schaalniveaus

Onze ambities voor het stedelijk gebied zijn divers. Dat vraagt ook om schaken op meerdere regionale schaalniveaus, waarbij Oss zich ook verschillend presenteert. Dit is afhankelijk van de opgave of de ambitie waarvoor we op pad zijn. We onderscheiden de volgende 'schaaldimensies':

- **Groene streekstad** - Het stedelijk gebied van Oss heeft een verzorgende functie voor de omliggende kernen en het buitengebied. Op dit niveau kan de gemeente Oss worden gezien als een mini-provincie, met daarin het stedelijk gebied als verzorgende streekstad. Het gaat dan veelal over wonen, dagelijkse voorzieningen, sociale contacten, werken, uitgaan en cultuur.

- **Moderne maakstad** - Oss heeft alles in huis om zich samen met ’s- Hertogenbosch en Meierijstad (de economische motor in NO-Brabant) te presenteren als sterk economische cluster. Logistiek, maakindustrie en agrifood zijn daarbij de centrale sectoren, vanuit Oss aangevuld met de life sciences. Voorwaarde hierbij is wel dat zwakke punten in de regionale bereikbaarheid worden aangepakt (denk aan Knooppunt Paalgraven en de bruggen over de Maas naar Nijmegen) en dat er voldoende ruimte is voor bedrijven om zich te vestigen of om uit te breiden.
  De economische relaties kunnen we verder door trekken naar: Brainport rondom Eindhoven (met verbinding naar Venlo/Ruhrgebied) en de Randstad (via de A2 en de Maas) en Health & Foodvalley in Gelderland,
- **Midsize woonstad -** als middelgrote stad is Oss verweven in het stedelijke netwerk met de omliggende grote steden ’s-Hertogen-bosch, Nijmegen en Eindhoven. De nabijheid van deze steden is voor de Osse inwoners belangrijk voor de grootstedelijke voorzieningen, zoals hoger onderwijs en stadscentra. Tegelijkertijd is Oss erg aantrekkelijk als ontspannen woongemeente in de nabijheid van de grote stad, goed bereikbaar en met aantrekkelijke groen woonmilieus en goede voorzieningen in de middelgrote stad. Bij meerdere bovenlokale opgaven worden de krachten in het netwerk gebundeld, zoals de ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein Heesch-West en de duurzame polder met ‘s-Hertogenbosch of het bereikbaarheidsvraagstuk rond de A50 en spoor met Nijmegen.

Op pad met een heldere agenda

Om onze ambities voor het stedelijk gebied Oss-Berghem te realiseren, schakelen we op meerdere niveaus en met verschillende partners. Belangrijk is dat we onze eigen agenda goed voor ogen houden en deze als samenleving ook agenderen bij onze netwerkpartners van buiten Oss. In het volgende hoofdstuk geven we aan hoe we, samen met inwoners en andere partijen aan de slag zijn en gaan met onze ambities.

Uitvoering & deelgebieden

10.Samen aan de slag

Deelgebieden als voorbeeld:

Stadscentrum Oss

Spoorzone Oss

Woongebied Oss-West

Life Sciences-cluster: Pivot Park & Moleneind

Heesch West: Duurzaam regionaal bedrijventerrein

Berghem: Dorp binnen het stedelijk gebied

Schadewijk: Veerkrachtig en toekomstbestendig

De Ruwaard: Leefbaar en positief gezond

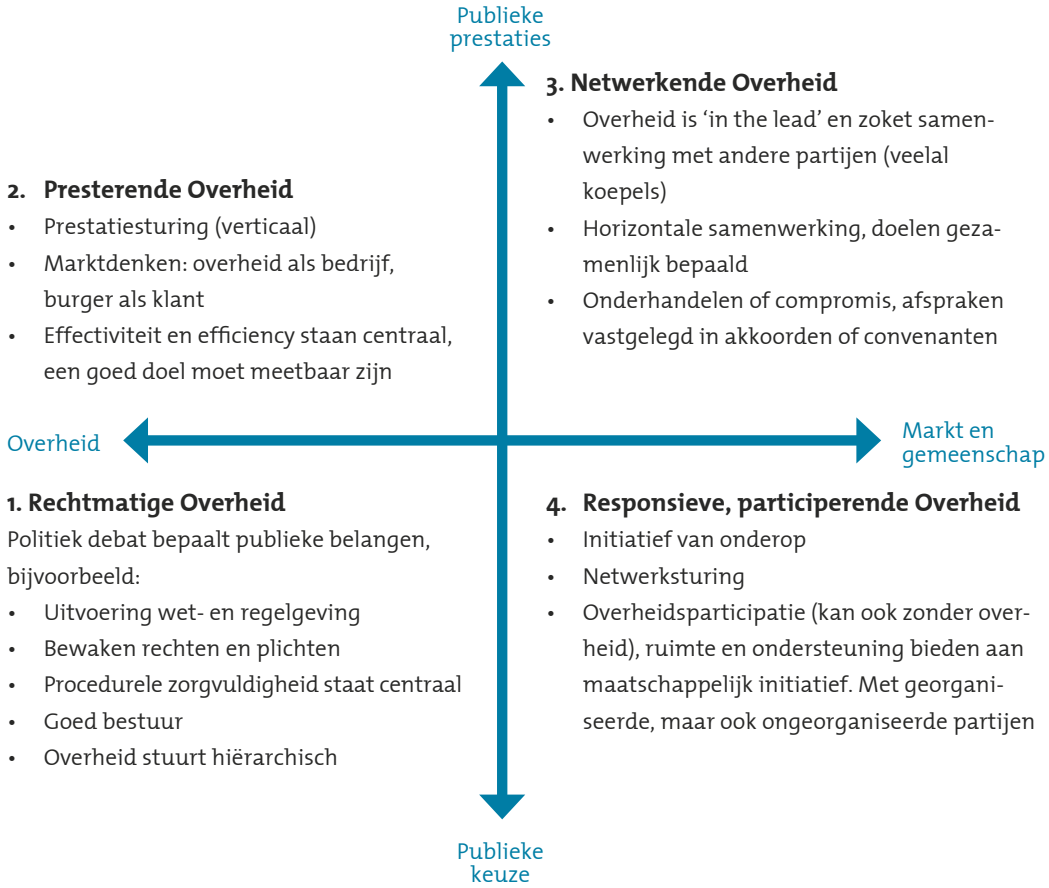
Stadsboulevard Dr. Saal van Zwanenbergsingel

10 Samen aan de slag

Wij zien de samenleving als eerste eigenaar van onze fysieke leefomgeving. We willen de kracht van de samenleving benutten. Als gemeente hebben we verschillende rollen om invloed uit te oefenen, te sturen en te ondersteunen. Dat vraagt ruimte bieden, grenzen aangeven en soms druk uitoefenen. We zijn niet overal van en we moeten goed omgaan met onze mogelijkheden en middelen. Om onze rollen te bepalen, hanteren we bijgevoegd schema. We vervullen alle vier rollen afhankelijk van de situatie, soms zelfs tegelijkertijd.

Rollen van de overheid in de samenwerking met de energieke samenleving

10.1 Beheer & ontwikkelen

In deze gebiedsvisie hebben we aandacht voor zowel het beheer van het bestaande, als voor de (her)ontwikkeling van nieuwe of bestaande gebieden in het stedelijk gebied. 'Beheer' gaat vooral om het bestaande te bewaren, te versterken en heeft een wat lagere dynamiek. Dit in verhouding tot de 'ontwikkelen', dat is gericht op vernieuwen en veranderen.

Beide hebben onze aandacht nodig, beide doen een beroep op de ontwikkelkracht van ons en de Osse samenleving. Denk bijvoorbeeld aan onze woonwijken. Voor zowel de bestaande woonwijken als voor een nieuwe woonwijk Oss-West, denken we na hoe mensen er aangenaam kunnen wonen én hoe we er andere ambities kunnen realiseren op bijvoorbeeld het gebied van natuur, energie en gezondheid. Of hoe wonen juist kan bijdragen aan deze andere ambities. De dynamiek en oplossingen voor bestaande en nieuwe woonwijken zullen verschillen, maar voor beide hebben we dezelfde ambities.

10.2 Deze gebiedsvisie agendeert

Deze gebiedsvisie geeft onze ambities weer, de doelstellingen en bedoelingen die we hebben voor de fysieke leefomgeving van het stedelijk gebied Oss-Berghem. We agenderen deze zaken en geven aan wat we belangrijke kwaliteiten en ontwikkelingsrichtingen vinden. Zodat onze inwoners, bezoekers, werknemers en ondernemers er gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken en leven. En als een uitnodiging aan initiatiefnemers om met hun ambities en plannen aan te sluiten bij wat wij belangrijk vinden.

We beschrijven niet welke prioritering er moet zijn tussen de verschillende ambities en kwaliteiten. Wij denken dat dit vooral tot uitdrukking komt in projecten en bij gebieds(her)ontwikkelingen. Daarbij vinden we onze overkoepelende ambities voor gezondheid, veiligheid en duurzaamheid belangrijk. Wij vragen van initiatiefnemers (en dat zijn we als gemeente ook vaak zelf) dat ze aangeven hoe zij hieraan invulling geven. Van een aantal onderwerpen hebben we aangegeven dat we ze verder moeten onderzoeken en uitwerken. Daarop komen we terug in afzonderlijke beleidsvisies of in de omgevingsvisie. We maken in ieder geval een Mobiliteitsvisie, een Transitievisie Warmte Oss, een Actieplan groen en klimaatbestendig Oss, een visie Wonen-Welzijn-Zorg en een visie op onze bedrijventerreinen en werklocaties.

10.3 Werk maken van onze ambities

In de hoofdstukken hiervoor hebben we onze strategische ambities, opgaven en doelen voor het stedelijk gebied beschreven. Deze hebben we bovendien per thema uitgediept, zodat ze ook een kader bieden voor het gebruik en de inrichting van de fysieke leefomgeving.

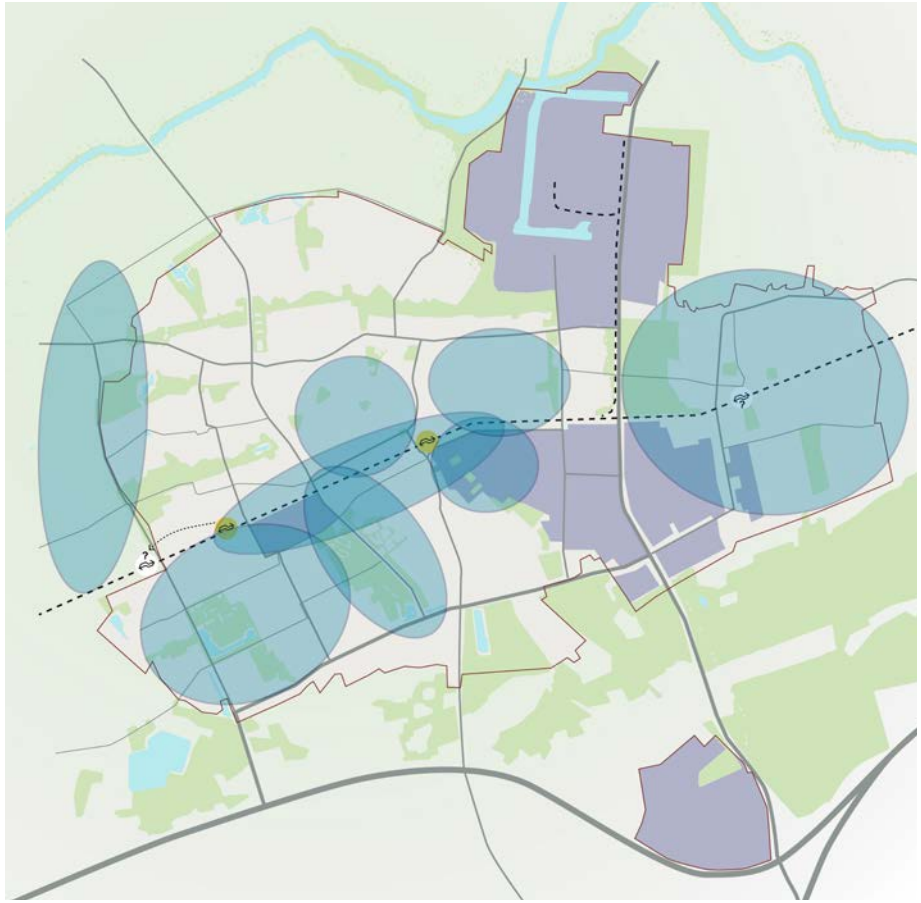
Op veel plekken in het stedelijk gebied werken mensen en partijen aan projecten en initiatieven in de fysieke leefomgeving. Dat hebben ze altijd al gedaan en zal ook in de toekomst blijven gebeuren. Deze gebiedsvisie geeft wel een samenhangend perspectief van waar wij naar toe willen. Het liefst in samenwerking met anderen.

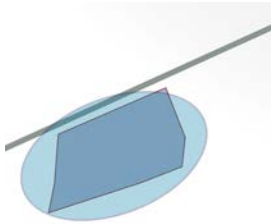
10.4 Deelgebieden als voorbeeld en inspiratie

Op veel plaatsen in het stedelijk gebied Oss-Berghem werken wij (dagelijks) aan de fysieke leefomgeving. Heel vaak doen we dat samen met andere partijen en inwoners. Het voert in deze gebiedsvisie te ver om van alle projecten, deelgebieden en wijken te beschrijven hoe dat er precies uitziet. Wat we op de pagina's hierna wel doen, is een aantal gebiedsbeschrijvingen geven. Dit van gebieden waar we grotere (her)ontwikkelingen willen laten plaatsvinden en als voorbeeld van onze koers voor het stedelijk gebied. Zodat een beeld ontstaat hoe we de verschillende ambities en doelen uit deze gebiedsvisie vertalen naar de praktijk.

We beschrijven negen deelgebieden: wat speelt er, wat is onze visie en wat gaan we doen? Dat doen we voor de deelgebieden:

- Stadscentrum Oss Pagina 65
- Spoorzone Oss 67
- Woongebied Oss-West 69
- Life Sciences-cluster: Pivot Park & Moleneind 71
- Heesch West: Duurzaam regionaal bedrijventerrein 73
- Berghem: Dorp binnen het stedelijk gebied 75
- Schadewijk: Veerkrachtig en toekomstbestendig 77
- De Ruwaard: Leefbaar en positief gezond 79
- Stadsboulevard Dr. Saal van Zwanenbergsingel 81

Stadscentrum Oss

Over welk gebied gaat het?

Het gebied van het Stadscentrum Oss en van de Spoorzone overlappen elkaar. Onderlinge afstemming is nodig, waarbij we kunnen inspelen op de accenten die mogelijke samenwerkingspartners hebben. Voor de één is bijvoorbeeld de 'binnenstad' een reden om samen te werken, voor een ander het stationsgebied of het spoor.

Wat speelt er?

- De behoefte van inwoners en bezoekers aan stedelijke voorzieningen verandert. Dat zien we terug in de detailhandel en de horeca in het stadshart. 'Ontmoeten' en 'beleving' staan meer centraal en niet meer alleen 'consumeren' en 'kopen'. Het stadshart wordt ook compacter; detailhandel, horeca en dienstverlening uit de directe omgeving concentreert zich steeds meer in het stadshart zelf;
- De behoefte naar kantoren verandert en neemt af. Dat zien we bijvoorbeeld aan de Molenstraat en aan de Raadhuislaan, waar kantoren zijn omgevormd tot woningen;

- Er is een groep mensen die bewust kiest om te wonen in een hoog stedelijke omgeving. Dicht bij de commerciële en maatschappelijke voorzieningen, dicht bij het station. Met aandacht voor de menselijke maat en voor de kwaliteit van de (openbare) buitenruimte;
- Het stadscentrum is een 'stenig gebied'. Er staan veel gebouwen en er is veel bestraat. Dat maakt het stadscentrum ook tot een warme plek die nauwelijks verkoeling biedt bij langdurige hitte.

Wat is onze visie?

Met de Koers Stadshart is de lijn uitgezet voor een toekomstbestendig compact stadscentrum. Het hart van onze gemeente vervult haar rol als centrale ontmoetingsplek voor alle inwoners uit de gemeente Oss en omstreken. De tijd waarin de winkelfunctie niet meer de vanzelfsprekende drager is van het centrum vraagt om een heroriëntatie. In de Koers Stadshart is concreet invulling gegeven aan het streven naar een compacter centrum met een veel grotere diversiteit aan functies en aandacht voor beleving en ruimtelijke kwaliteit. Het Walkwartier geeft een grote impuls, die met cultuurfuncties en wonen nieuwe reuring geeft in het centrum. Met extra groen, gevelverbetering en wonen boven winkels versterken we de belevingskwaliteit. In de pit van het stadshart concentreren we functies die het ontmoeten stimuleren en die samen hier de huiskamer van de stad maken. In de schil maken winkels meer en meer plaats voor andere functies, waaronder wonen. Belangrijke ontwikkelingslocaties als Fraterspark en Raadhuislaan (Noord en Zuid) versterken – net als het Walkwartier - de woonfunctie rondom het centrum en daarmee de levendigheid & het draagvlak voor verschillende functies.

Wat gaan we doen?

- Realisatie van het Walkwartier (oplevering in 2023). Op de locatie van de voormalige V&D en De Wal, komen 134 woningen, 143 parkeerplaatsen, ongeveer 3.500 m2 commerciële ruimte en de culturele ontmoetingsplek Het Warenhuis / Uithuis. Ook de inrichting van de openbare ruimte en de straten rondom het Walkwartier pakken we aan (waarschijnlijk nadat de bouw zelf is afgerond), in samenwerking met het Titus Brandsma Lyceum;
- Vergroening van het stadshart en zijn omgeving is een belangrijke impuls om de beleving en het verblijfsklimaat van het centrum te versterken. Het draagt ook bij aan een koeler stadscentrum op het moment dat het zeer warm weer is;
- Wij investering in cultureel-maatschappelijke voorzieningen; de bibliotheek verplaatsen we naar het Walkwartier, voor het theater doen we een haalbaarheidsstudie en de Nicolaasschool krijgt een andere locatie;
- Wij stimuleren private partijen om bestaande panden en locaties om te vormen tot aantrekkelijke, groene en duurzame woongebieden. Dit doen we onder meer bij de projecten Fraterspark, Belastingkantoor en Raadhuislaan-zuid.

Spoorzone Oss

Over welk gebied gaat het?

Rond het spoor in het centrum van Oss bevinden zich meerdere locaties, waar een opgave ligt voor stedelijke herstructurering, veelal in combinatie met binnenstedelijke woningbouw. Dit zijn: de omgeving van het station Oss, de zone van de Raadhuislaan, locatie Golfbad, het binnenstedelijke werkgebied Euterpelaan en station Oss-West. Het spoortracé tussen station Oss-West en station Oss is de verbindende structuur binnen dit gebied. Ook voor het spoortracé gelden opgaven, zoals de aanpak van de hinder door geluid en barrièrewerking in de stad. Dit hele gebied noemen we 'Spoorzone Oss'.

De Spoorzone Oss overlapt deels met het Stadcentrum en is omringd door andere locaties met stedelijke (her)ontwikkelingen: het Life Science cluster op bedrijventerrein Moleneind, woningbouw op het Bergoss terrein en de stedelijke ontwikkelingen in de zone langs de Saal van Zwanenbergsingel (waaronder het Sibeliuspark, Park Zwanenberg de Talentencampus Oss).

Wat speelt er?

- Verschillende gebieden rondom de spoorlijn vragen om een stedelijk herstructurering, zoals de Raadhuislaan, het bedrijvensterrein Euterpelaan, de huidige locatie Golfbad en de twee stationsomgevingen. Veelal zijn dit de gebieden die in de naoorlogse periode grootschalig en monofunctioneel zijn ontwikkeld. De nabijheid van centrumvoorzieningen en openbaar vervoer maken deze gebieden aantrekkelijk voor menging van wonen en werken in een meer stedelijk milieu.

Daarbij sluit de herontwikkeling met wonen aan bij de nadruk vanuit provincie en rijk op binnenstedelijke woningbouw in de nabijheid van spoorknooppunten.

- In het stedelijk gebied is er tot 2035 nog een forse woningbouwopgave, met een met bandbreedte van 5.200 tot 6.500 woningen tot 2035. Het zwaartepunt in de opgave ligt daarbij in de eerste 10 jaar. Daarbij is er een toenemende behoefte aan woningen voor kleinere huishoudens, vooral voor ouderen en starters, en in een meer stedelijk woonmilieu nabij de stedelijke voorzieningen.
- De (her)ontwikkelingsmogelijkheden van woningbouw worden begrensd door de nabijheid van het spoor in verband met geluid, trilling en externe veiligheid.
- Het spoor vormt ook een barrière voor de verkeersdoorstroming in de stad. De dichtligtijden van de spoorwegovergangen hebben steeds meer impact op de doorstroming van het verkeer. Het gebruik van het spoor wordt de komende jaren intensiever waardoor de doorstroming verder verslechtert.
- Verdere groei van Oss (met name woningbouw) is niet op te vangen zonder aanpassing van de huidige hoofdwegenstructuur. De verkeersveiligheid en woningbouw, zorgen voor urgentie om te komen tot een visie op de spoorzone Oss en het onderliggend wegennetwerk. Dit vraagt om een integrale aanpak van de verstedelijkingsopgave tezamen met de mobiliteitsopgave.

Wat is onze visie?

- In de spoorzone Oss kan een aanzienlijk deel van de woningbouwopgave landen. Dit in een nieuw hoogwaardig binnenstedelijk gemengd woonmilieu. Een stedelijke milieu waar een mix van wonen, werken en voorzieningen het beeld bepaalt. Hier is ruimte voor intensievere, soms ook hogere bebouwing met extra aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte en plekken voor ontmoeting. Deze nieuwe stedelijkheid vraagt tevens aandacht voor de menselijke maat en een duurzame groen en klimaatadaptieve inpassing. Met name deze stedelijke zone biedt serieuze kansen voor nieuwe, duurzame (deel-) mobiliteit.
- Een stad als Oss vraagt om een op haar omvang passend, efficiënt en aantrekkelijk centraal station: een multidisciplinair knooppunt. Hiertoe is een upgrade in brede zin noodzakelijk en urgent (functionaliteit, kwaliteit, uiterlijk etc.). Een dergelijk station heeft in de toekomst meer waarde voor de stad, het omliggende gebied, Brabant en Midden en Zuid Nederland. Onderdeel van een dergelijk station Oss is de uitbouw naar een (openbaar vervoer) mobiliteitshub.
- Mede in relatie tot de ontwikkeling het nieuwe woongebied Oss-West kan verplaatsing van station Oss-West de duurzame mobiliteit versterken in het westelijke deel van Oss en ook voor Geffen en Heesch versterken.
- Het spoor is een stevige barrière in de stad. Een goede relatie tussen de stadsdelen ten noorden en zuiden van het spoor vraagt om meerdere ongelijkvloerse kruisingen of om een tunnelbak voor het spoor. Onze ambitie is dan ook dat de spoorwegovergangen ongelijkvloers worden, het liefst door het spoor in een tunnelbak te leggen. Wij schatten in dat voor een robuust hoofdwegennetwerk in het stedelijk gebied van Oss in ieder geval ongelijkvloerse spoorwegovergangen nodig zijn bij de Heihoeksingel en bij de Saal van Zwanenbergsingel.

Wat gaan we doen?

- Wij stimuleren marktpartijen om samen met ons voor verschillende locaties met voorstellen voor een duurzame stedelijke herstructurering te komen. Op dit moment zijn wij bezig met de planontwikkeling voor de Raadhuislaan Zuid, Belastingkantoor, locatie Golfbad en bedrijventerrein Euterpelaan.
- We onderzoeken in een nieuwe mobiliteitsvisie hoe de infrastructuur van het stedelijk gebied Oss-Berghem ook in de toekomst robuust kan zijn, zodat deze veilig is, alle verkeersstromen aankan en bijdraagt aan een duurzaam & aangenaam woon- en leefklimaat.
- We stellen een Masterplan Spoorzone Oss op, samen met andere partijen zoals provincie Noord-Brabant, Prorail, Nederlandse Spoorwegen en het Rijk. Het Masterplan geeft een samenhangend beeld van alle deelprojecten in de Spoorzone.
- We zijn samen met NS en Prorail een pilot gestart om te onderzoeken wat er nodig is om van het station in Oss een kwalitatief goed knooppunt van vervoer (‘hub’) te maken.
- We tasten af bij andere partijen of een verplaatsing van station Oss-West naar meer westelijk locatie, kansrijk is.
- We brengen in beeld wat er nodig is om het goederenspoor naar de Osse haven verder tot ontplooien te brengen. Afhankelijk van deze uitkomst bepalen we onze inzet.

Woongebied Oss-West

Over welk gebied gaat het?

Het gebied aan de westzijde van zijde van de huidige stad Oss is in de Structuurvisie 2006 al aangeduid als mogelijke toekomstige woongebied. Aansluitend op de bestaande stedelijke structuur van woonwijken en de hoofdontsluitingen van weg en spoor én op relatief korte afstand van het stadscentrum sluit een westelijke uitbreiding goed aan op de compacte opzet van de stad Oss. De realisering van Oss-West als duurzaam en eigentijds woongebied is in de komende periode een belangrijke volgende stap in de ontwikkeling van het stedelijke gebied.

Wat speelt er?

- In lijn met de provinciale prognose gaan wij uit van een opgave voor het stedelijke gebied met bandbreedte van 5.200 tot 6.500 woningen tot 2035. Het zwaartepunt in de opgave ligt daarbij in de eerste 10 jaar. Het hanteren van een bandbreedte biedt de noodzakelijke flexibiliteit om planvertraging en planuitval op te vangen. Tegelijkertijd biedt het ook ruimte voor opvang van een deel van de regionale woonbehoefte.
- De druk op de woningmarkt is groot, de noodzaak van versnelling van de woningbouw urgent. In Oss maar ook in de grotere regio.

- De bestaande plancapaciteit voor woningbouw in het stedelijke gebied is beperkt. De ontwikkeling van nieuwe locatie voor wonen in alle woonsegmenten is urgent. In 2020 hebben wij in delen van het grondgebied van Oss-West de WVG gevestigd en thans 25 hectare in eigendom.
- Het plangebied ligt in het buitengebied met vooral agrarisch functies. De mogelijke ontwikkeling van Oss-West als woongebied is in de gebiedsvisie Buitengebied benoemd.
- In het gebied zijn functies en waarden die van invloed zijn om de ontwikkeling naar wonen. Onder andere: in het zuiden van het plangebied is veel agrarische bedrijfsbebouwing aanwezig. Aan de noordzijde conflicteert een geitenhouderij met woningbouw. De ondergrond in het gebied is in hoofdzaak dekzand, naar het noorden toe wordt het gebied natter en neemt de wateropgave in relatie tot woningbouw toe. De huidige wegenstructuur aan de westzijde van de stad is niet ingericht op ontsluiting van een nieuw groot woongebied.

Wat is onze visie?

- Wij streven naar gedifferentieerd en voldoende flexibiliteit woningbouwprogramma voor Oss als geheel om te voorzien in de osse woningbehoefte. Daarvoor is naast de ontwikkeling van binnenstedelijke locaties ook woningbouw op locaties buiten de bestaande bebouwde kom noodzakelijk. Oss-West met een omvang van circa 3.000 woningen legt hierbij het meeste gewicht in de schaal.
- Wij vinden de ontwikkeling van een eigentijd, gevarieerd en duurzaam nieuw woongebied in Oss-West van groot belang om te voorzien in de woonbehoefte van het stedelijke gebied Oss-Berghem, maar ook uit de grotere regio.
- Oss-West is daarbij essentieel om in kwalitatieve zin te kunnen voorzien in de benodigde differentiatie in de behoefte aan woonmilieus, prijssegmenten en woningtypen vanuit verschillende doelgroepen.
- Met het aanbieden van onderscheidende woonmilieus kan Oss-West ook de regionale woningmarkt bedienen. Steden zoals 's-Hertogen-bosch en Nijmegen kampen met een grote woningbouw-opgave, waarvan Oss een groter deel kan opvangen dan tot dusver is gebeurd. Ook nu al zien we dat de verhuisrelaties met Nijmegen en 's-Hertogenbosch toenemen.
- Oss-West voegt een eigentijds woongebied toe met een nadrukkelijk eigen signatuur, verbonden met de bestaande stad en het omliggende landschap. Ook een groene wijk met gevarieerde woonmilieus, die aansluiten op de ambities en woonbehoeften vanuit Oss en de regio. Met goede (langzaam)verkeersroutes en commerciële en maatschappelijke voorzieningen nabij. Kortom, een duurzaam en toekomstbestendig woongebied in een natuurlijke omgeving met meerwaarde voor het woon-dna van Oss. En die daarbij ook haar plek verovert als aantrekkelijke woonlocatie voor de regio.

Wat gaan we doen?

- Onze ambitie is om al in 2023 de eerste woningen te bouwen en vervolgens voortvarend in 15 jaar circa 3.000 woningen in Oss-West te realiseren;
- We stellen op korte termijn een duidelijke visie op voor Oss-West, waarin de hoofdlijnen zijn vastgelegd. Een adaptief, flexibel gebiedsconcept dat als raamwerk voor verschillende deelopgaven zal dienen. Uitgangspunt is een duurzaam ontwerp gericht op een gedifferentieerd woonprogramma, met aandacht voor de opgaven vanuit natuur, klimaat en energie, naast duurzame mobiliteit. Ook worden opgaven opgepakt die de gebiedsontwikkeling voor Oss-West ontstijgen, zoals infrastructuur (o.a. mogelijke verplaatsing station Oss-West), afstemming met bestaande stedelijke voorzieningen en de relatie met bestaand stedelijk gebied;
- Bij de planontwikkeling van Oss-West zoeken we ook naar een goede balans met bestaande waarden, functies en belangen in het gebied en de ontwikkelingen in het omliggende landelijke gebied.
- De opgave om de woningbouw versneld te realiseren vraagt om samenwerking met één of meer samenwerkingspartners, met een goede kennis van de marktbehoefte, die de benodigde productiecapaciteiten kunnen organiseren en faciliteren, de benodigde proces- en productkwaliteit kunnen realiseren en daarmee ook de risico's in een concurrentieel speelveld kunnen dragen.

Ruimte om te groeien

Life Sciences-cluster: Pivot Park & Moleneind

Over welk gebied gaat het?

Bedrijventerrein Moleneind in Oss is de bakermat van het Life Sciences cluster in Oss. Sinds 1923 is Organon hier gevestigd. Anno 2021 maken ook Aspen en de bedrijven van Pivot Park deel uit van dit cluster op Moleneind. Daarnaast hebben Organon en Aspen ook op bedrijventerrein Elzenburg-De Geer grote productielocaties.

Wat speelt er?

- In Oss worden al 100 jaren geneesmiddelen gemaakt. Oss staat aan de wieg van de Life Sciences in Nederland. Van insuline en ‘de pil’ tot immunotherapie en heel veel andere medicijnen. Met Organon, Aspen en de bedrijven op het Pivot Park is een krachtig cluster ontstaan. Hier is voor het ontwikkelen van medicijnen alles aanwezig. Van onderzoek tot commerciële productie. Ook vind je in Oss start-ups en scale-ups naast het grootste geneesmiddelenbedrijf van Nederland. Vanuit Oss gaan deze medicijnen Europa in en de hele wereld over.

- De drie grote ‘bewoners’ van bedrijventerrein Moleneind (Organon, Aspen en Pivot Park) zijn het afgelopen decennium ruimtelijk en organisatorisch van elkaar los gemaakt. Ze hebben alle drie voor miljoenen euro’s geïnvesteerd in gebouwen en hun locatie, om optimaal te kunnen functioneren; nu en naar de toekomst toe.
- Pivot Park zit nagenoeg vol en heeft behoefte aan uitbreiding van gebouwen. Bovendien is een aantal gebouwen (technisch) afgeschreven en vraagt om vervanging. Ze voldoen bijvoorbeeld niet meer aan de huidige eisen van duurzaamheid.
- Bedrijventerrein Moleneind ligt direct naast station Oss, wat mogelijkheden geeft voor vormen van duurzame mobiliteit. Op dit moment is een sterkere verbinding tussen station Oss en Pivot Park, nog een punt van ontwikkeling.

Wat is onze visie?

- We zetten Oss op de kaart als innovatieve, trotse en stoere maakstad en als één van de meest vooruitstrevende Global Goals-gemeenten van ons land. Toegepaste innovatie binnen het bedrijfsleven en maatschappelijk verantwoord ondernemen staan hoog in het vaandel van onze stad. Het Life Sciences-cluster op Moleneind is hiervan een goed voorbeeld, het is een toonaangevend cluster van nationaal belang en met internationale reikwijdte.
- Innovatiecampussen en netwerkorganisaties zijn belangrijk voor de economische vernieuwing en groei van onze stad. Het gaat daarbij vaak om netwerken, waarin ondernemers, onderwijs en overheden ieder hun eigen rol pakken en intensief samenwerken. Pivot Park als de broedplaats voor de topsector Life Sciences heeft hierbij onze bijzondere aandacht.
- Pivot Park exploiteert sinds 2012 een life science & health campus waar medicijnen worden onderzocht, ontwikkeld en geproduceerd. Gemeente Oss is samen met de Provincie 100% aandeelhouder. Samen hebben wij Pivot Park zodanig gefinancierd en begeleid dat er uit een moeilijke startsituatie opnieuw een levendig werkklimaat is ontstaan. Ons doel voor Pivot Park is het behouden van (hoogwaardige) werkgelegenheid in de gemeente Oss en het behoud van kennis en kunde op het gebied van medicijnonderzoek, -ontwikkeling en -productie.

Wat gaan we doen?

- Pivot Park streeft naar strategische groei waarmee zij kan blijven voldoen aan de vraag van haar potentiële en bestaande huurders. Deze groei gaat met name uit van een intensiever gebruik van de bestaande ruimte op het park (verdichting) en van slimme vervanging van bestaande gebouwen door duurzame, energie neutrale nieuwbouw.
- Waar mogelijk en nodig werken wij mee aan de verdere realisatie van de strategische doelen van Pivot Park. Dat doen we als lokale overheid en als aandeelhouder. Zo hebben we in 2021 bijvoorbeeld (net zoals de aandeelhouder provincie dat deed) aanvullende financiering beschikbaar gestel, waardoor er twee nieuwe gebouwen op Pivot Park kunnen worden gebouwd. Duurzame gebouwen die de capaciteit uitbreiden. Daarnaast hebben we in het verleden en recent, intensief bemiddeld bij grondtransacties voor Pivot Park.
- Mochten bedrijven het Pivot Park ontgroeien, dan ondersteunen we ze om zich op andere bedrijfslocaties in de stad Oss te vestigen.

Heesch West: Duurzaam regionaal bedrijventerrein

Over welk gebied gaat het?

Aan de zuidzijde van de A59, tussen Heesch, Vinkel en Geffen, wordt het regionale bedrijventerrein Heesch West ontwikkeld. Het plangebied ligt op het grondgebied van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Bernheze. Het terrein wordt voor bedrijfsverkeer ontsloten via een paralelweg, die aanhaakt op de snelweg A59 bij het knooppunt Cereslaan (oostzijde) en de Rekken (westzijde).

Wat speelt er?

- De gemeenten Oss, 's-Hertogenbosch en Bernheze ontwikkelen gezamenlijk het regionale bedrijventerrein Heesch West. De samenwerking is vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling.
- Heesch West biedt vestigingsmogelijkheden voor grotere bedrijven (vanaf 5.000m²), waaronder logistiek, innovatieve concepten en regionale topsectoren (bouw, circulaire economie, life sciences) en regionale 'verplaatsers'.

- Netto is er ruimte voor 80 hectare uitgeefbaar bedrijventerrein. Het totale plangebied is een stuk groter, namelijk 150 hectare. Hierdoor is er veel ruimte voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing en natuurontwikkeling op en om Heesch West.
- De duurzaamheidsambitie voor Heesch West is hoog ('Energiek, Groen en Circulair'). Dit geldt niet alleen voor de gebiedsinrichting. Ook de bedrijven worden uitgedaagd om extra ambities ten aan zien van duurzaamheid te realiseren. Onder andere is het terrein aardgasvrij, gelden er uitgangspunten voor energie-neutrale of energie-positieve bedrijfshuisvesting en een groenblauwe kavelinrichting.
- Na vaststelling van het bestemmingsplan (begin 2022) start de uitgifte van bedrijfskavels.
- Het aanbod van bedrijfskavels in de regio is nog maar zeer beperkt terwijl de vraag hoog is.

Wat is onze visie?

- Met de specifieke profilering van Heesch West als duurzaam bedrijventerrein voor onder andere grootschalige logistiek en innovatieve duurzame concepten versterkt Heesch West het vestigingsklimaat in Noordoost Brabant. En vooral in de economische as 's-Hertogenbosch - Oss.
- Heesch West biedt (ook) ruimte voor de groei van de economische topsectoren van de gemeente Oss (life sciences, logistiek en agrifood) en verplaatsing van bedrijven uit de regio. Dit versterkt de economische structuur in de regio en maakt in Oss ruimte vrij voor nieuwe bedrijven en groei van bestaande bedrijven.
- De grote vraag naar bedrijfskavels in de regio onderstreept de behoefte aan een nieuw bedrijventerrein. Heesch West voorziet de komende jaren in belangrijke mate ook in de ruimte-behoefte van Oss.
- Met de vooruitstrevende duurzaamheidsambities van Heesch West ontwikkelen we een toekomstbestendig bedrijventerrein dat een voorbeeldfunctie heeft voor bestaande en nieuwe terreinen.
- Heesch West zorgt voor directe en indirecte toekomstbestendige werkgelegenheid voor de huidige en toekomstige inwoners van de regio en de gemeente Oss. Het is daarom belangrijk dat het terrein goed bereikbaar is vanuit de gemeente Oss.

Wat gaan we doen?

- De uitgangspunten voor Heesch West ten aanzien van de bedrijfsprofilering en duurzaamheidsambities zijn in het bestemmingsplan en uitgiftebeleid verankerd.
- Op Heesch West stimuleren we de samenwerking van bedrijven, door het opzetten van parkmanagement. Ook stimuleren we de samenwerking met de Osse ondernemersorganisaties.
- Bedrijven die zich willen vestigen op Heesch West, worden actief gestimuleerd en ondersteund om duurzaamheidsambities te realiseren. Van bedrijven vragen we dat ze een duurzaamheidsvisie opstellen, gericht op de thema's energie, klimaatadaptatie, landschap en biodiversiteit, circulair bouwen & bedrijfsproces en mobiliteit.

Berghem: Dorp binnen het stedelijk gebied

Over welk gebied gaat het?

De laatste 20 jaar is het dorp Berghem sterk gegroeid door de opvang van een belangrijk deel van de ruimtebehoefte voor wonen en werken van de gemeente. Dit is herkenbaar in de woongebieden Piekenhoef, 't Reut en uitbreidingen van het werkgebied De Geer. Qua ontwikkeling is Berghem hierdoor een onderdeel van het stedelijk gebied. De ruimtelijke identiteit en eigenheid van Berghem als dorp is daarbij echter behouden gebleven. De nieuwe woongebieden zijn ruim en groen van opzet en verbonden met de landelijke omgeving, waaronder het zuidelijke natuurgebied Herperduin. In ruimtelijke zin zijn Berghem en de stad Oss duidelijk gescheiden, onder andere door de Spaanderstraatse Akkers.

Wat speelt er?

- Sinds 2000 zijn er bijna 2.000 woningen gebouwd in Berghem, overwegend eengezinswoningen. Daardoor is het inwonertal van Berghem in korte tijd nagenoeg verdubbeld, naar ruim 10.700 inwoners in 2021. In verhouding is het aandeel gezinnen met kinderen hoog en is de gemiddelde leeftijd lager dan in heel de gemeente.
- De komende jaren worden de laatste plekken in de woonwijken Piekenhoef en 't Reut bebouwd. Binnen Berghem zijn er op meerdere plekken initiatieven voor omvorming van verouderde panden naar woningen.
- De herontwikkeling van het centrum als hart van Berghem krijgt steeds meer gestalte met de realisering van voorzieningen gecombineerd met wonen en voldoende ruimte voor ontmoeten. Onder andere is een nieuw dorpscentrum gerealiseerd ('de Berchplaets'), naast een nieuwe supermarkt, parkeerplein en gezondheidscentrum. In de zuidelijke woonwijken zijn nieuwe kindercentra gebouwd (basisonderwijs-kinderdagopvang-sport e.d.).

Wat is onze visie?

- Wij onderschrijven het belang van behoud van de ruimtelijke identiteit en eigenheid van Berghem als dorp binnen het stedelijke gebied Oss-Berghem.
- Wij voorzien de komende jaren geen nieuwe grotere woonlocaties in Berghem. De opvang van de woonbehoefte vanuit het stedelijke gebied, waaronder ook uit Berghem, zal vooral plaatvinden in de grotere locaties van de stad Oss (zowel inbreiding als uitbreiding).
- In Berghem blijft ruimte voor kleinschalige toevoegingen die passen bij de aard en schaal van het dorp. Naast de bouw bij het Mr. Gielenplein, zal dat vooral zijn door 'verdichting' van percelen en herontwikkeling van verouderde panden of een enkele kleinschalige ontwikkeling aan de rand van het dorp.
- Bij nieuwe woningbouw vinden wij het belangrijk dat er ingespeeld wordt op de behoefte aan betaalbare en kwalitatief goede woningen voor kleinere huishoudens, waaronder ouderen en starters.
- Een vitaal centrum van Berghem met een concentratie van voorzieningen van winkels en ontmoeten vinden wij belangrijk als kloppende hart voor de Berghse gemeenschap.
- Het zuidelijk deel van de ruimtelijke geledingszone tussen Berghem en Oss ontwikkelt zich steeds verder tot een hoogwaardige concentratie van sport- en educatie voor het hele stedelijke gebied. Daarin past ook de vestiging van het nieuwe Golfbad van Oss en het Verkeerseducatiecentrum.
- Wij vinden een station in Berghem een gewenste en ook logische ontwikkeling voor een duurzame bereikbaarheid van Berghem en de omliggende kernen. Het voedingsgebied is van voldoende omvang voor een extra station op de IJssellijn. Hiervoor zijn we echter ook afhankelijk van de opvattingen en inzet van andere partijen, zoals NS en ProRail en de provincie.

Wat gaan we doen?

- Wij werken verder aan de uitvoering van het centrumplan Berghem, waaronder de plannen voor het Mr Gielenplein (bouw van appartementen, evenemententerrein en herontwikkeling vastgoed Sportstraat).
- Ook geven wij ruimte aan passende initiatieven voor herontwikkeling en vernieuwing van verouderde gebouwen of gebieden binnen Berghem. Hierbij vinden we het belangrijk dat er ook voorzien wordt in de behoefte aan goede woningen voor ouderen en starters.
- De beste locatie voor het nieuwe Golfbad van Oss is het zuidelijke deel van de geledingszone Oss-Berghem, langs de Osseweg. Ook ondersteunen we de plannen voor een Verkeerseducatiecentrum in deze zone.

Schadewijk: Veerkrachtig en toekomstbestendig

Over welk gebied gaat het?

De wijk Schadewijk ligt ten oosten van het stadscentrum van Oss, naast het spoor en tussen de aangrenzende bedrijventerreinen. Schadewijk is opgebouwd uit meerdere buurten, die over een langere periode na WOII zijn ontwikkeld. Hierdoor varieert de karakteristiek van de buurten. Groenzones liggen vooral aan de buitenranden van de wijk. Er zijn geen centraal gelegen voorzieningen. Winkels, onderwijs, sociaal-maatschappelijke voorzieningen en kleinschalige bedrijvigheid liggen verspreid in de wijk. Binnen de wijk resteert nog een klein binnenstedelijk bedrijventerrein, Industriepark-Oost.

Wat speelt er?

- Sinds 2019 werken bewoners, organisaties en gemeente in meerdere buurten (Verzetshelden I en II, Roofvogelbuurt, Vogelbuurt en de straten Duivenstraat/ Fazantstraat) samen aan het versterken van de leefbaarheid van die buurten. Gezamenlijk is hiervoor het meerjaren programma Schadewijk opgesteld.
- Aanleiding voor programma Schadewijk was de constatering dat de veerkracht in dit deel van Schadewijk kwetsbaar is op meerdere gebieden: werk, inkomen, armoede, gezondheid en sociale veerkracht.

- In wisselwerking met de sociale vraagstukken ligt er in Schadewijk ook de opgave voor het toekomstbestendig maken van de naoorlogse woningvoorraad & woonomgeving en de verduurzamingsopgave (energie- en warmtetransitie).
- Vooral in de buurten van het programma Schadewijk veroudert de woningvoorraad. Het merendeel van de circa 4.000 woningen is gebouwd in de vijftiger- en zestigerjaren. Het overgrote deel is eengezins-rijwoningen, waarvan ongeveer de helft in de sociale huur, in sommige delen 60% of meer
- De wooncorporatie Brabant Wonen ontwikkelt concrete plannen om de sociale woningvoorraad toekomstbestendiger te maken door renovatie, door meer variatie in woningtypen (vernieuwing) en door verduurzaming (zoals aardgasvrije woningen).
- Op korte termijn wordt gestart met de bouw van een zorgbuurthuis met appartementen in voormalig buurthuis 't Hageltje en sloop & nieuwbouw van het sociale huurcomplex aan de Zwaluwstraat/Spoorlaan.

Wat is onze visie?

- Samen met bewoners en alle betrokken partijen willen wij de kwaliteit en leefbaarheid van de wijk versterken: een trotse wijk met diverse woonmilieus en een duurzaam veerkrachtige sociale structuur. Een wijk waarin mensen zich thuis voelen en met plezier wonen, werken, recreëren en leven. En, zoals de wijk zelf aangeeft: "De wijk Schadewijk moet een wijk zijn waar kinderen kansrijk kunnen opgroeien." We ontwikkelen dit niet ***voor,*** maar ***samen met*** de bewoners.
- Wij gaan uit van een integrale gebiedsgerichte aanpak, gericht op versterking van de sociale structuur, op een toekomstbestendige ruimtelijk-functionele structuur en op verduurzaming en kwaliteitsverbetering van de woningen en openbare ruimte.
- Het initiatief van Brabant Wonen om op grote schaal haar woningvoorraad in de buurten toekomstbestendig te maken biedt kansen voor kwaliteitsverbetering en verduurzaming van woningen én woonomgeving in grotere delen van de buurten. Deze kansen willen wij gezamenlijk actief oppakken.
- Een meer gevarieerde woningvoorraad in de buurten draagt bij aan betere mogelijkheden voor doorstroming van inwoners binnen de buurt, bijvoorbeeld voor ouderen en jongeren, en versterkt de sociale structuur.
- De buurtgerichte aanpak biedt ook een stimulans en koppelkansen voor particuliere woningbezitters om verbetering en verduurzaming van hun woningen op te pakken.

Wat gaan we doen?

- Wij gaan verder met het meerjaren programma Schadewijk en onze inzet voor versterking van de Schadewijk, sociaal en fysiek. Met en door bewoners werken we aan gezondheid (sport en beweging), meer ontmoeten (activiteiten wijkcentrum), ondersteuning inwoners (taalonderwijs voor moeder en kind, formulierenbrigade) en veiligheid in de wijk.
- Met Brabant Wonen zijn Prestatieafspraken gemaakt.
- Ook ontwikkelen we gezamenlijk een visie op de gewenste en noodzakelijke veranderingen in de fysieke leefomgeving in (delen van) Schadewijk. Samen met de kansen en mogelijkheden voor herontwikkeling en verduurzaming, vertalen we deze in het programma "Schadewijk fysiek".
- Dit programma werken we concreet uit in projecten en samenwerkingsovereenkomsten, waaronder met Brabant Wonen. We stimuleren ook dat particuliere eigenaren hierop (kunnen) aansluiten.
- We stellen daarbij ook warmtevisies voor de buurten op. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden voor een collectief warmtenetwerk in Schadewijk. Eén en ander in samenhang met het Duurzaamheidsakkoord dat we met Brabant Wonen zijn aangegaan.

De Ruwaard: Leefbaar en positief gezond

Over welk gebied gaat het?

De wijk Ruwaard is de grote uitbreidingswijk van Oss uit de jaren '70 ten zuiden van de spoorlijn. De wijk heeft een ruime opzet en planmatige structuur van buurten van woonbuurten. Karakteristiek zijn de brede hoofdwegen, grote groene structuren (waaronder park Elzeneind met speeltuin de Elckerlyc en het Natuurcentrum met kinderboerderij) naast aparte zones voor voorzieningen en werken (bijvoorbeeld bedrijventerrein Euterpelaan). Met ruim 13.000 inwoners en 6.000 woningen is de Ruwaard één van de grootste wijken van de gemeente Oss. Voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in de Ruwaard zijn onze ambities en doelen uit de thema-hoofdstukken relevant, met als overkoepelende opgave verduurzaming. In de Ruwaard spelen (ook) ontwikkelingen met raakvlakken naar positieve gezondheid en leefbaarheid, die we hierna uitlichten.

Wat speelt er?

- Onder de slogan 'Anders denken, anders organiseren' is sinds 2015 ingezet op een andere aanpak rond 'zorgvragen' van wijkbewoners. De vraag en eigen kracht van de inwoner staat daarbij voorop ("ik wil, ik kan, ik heb nodig") en niet het zorgaanbod. Zodat het welbevinden van bewoners en hun beleving van hun gezondheid stijgt.

- Sinds 2017 werken in “de Proeftuin Ruwaard” wijkbewoners en veel organisaties op het gebied van wonen, welzijn en zorg samen aan oplossingen waarin inwoners meer voor zichzelf en voor elkaar kunnen doen. De gemeente is deelnemer in de samenwerking. Eind 2022 lopen de huidige afspraken rondom Proeftuin Ruwaard af.
- In het verlengde van de proeftuin is in 2017, op initiatief van wijkbewoners, “Ons Huis van de Wijk” in eigen beheer geopend, als zeer laagdrempelige ontmoetingsplek voor wijkbewoners en professionals. In de Ruwaard waren ook het wijkcentrum d’n Iemhof en ouderencentrum de Spil (onder beheer van Brabant Zorg) gevestigd. In 2021 zijn alle activiteiten samengevoegd in het Wij(k)huis “De Haard”: een open en toegankelijke huiskamer van en voor álle inwoners van de Ruwaard. De Haard is gerealiseerd op de begane grond van de Sterrebos, een wooncomplex voor ouderen, direct naast het wijk(winkel)centrum.
- Rond het winkelcentrum zijn nog meerdere vernieuwingen gepland, zoals een gezondheidscentrum en een herinrichting van het openbaar gebied.
- We zien dat in bepaalde delen van de Ruwaard gezinswoningen worden opgekocht voor huisvesting van meerdere alleenstaanden, waaronder arbeidsmigranten. Dit leidt tot overbewoning en overlast.

Wat is onze visie?

- Wij vinden het belangrijk dat iedereen de mogelijkheid heeft om te ontmoeten en mee te doen in de samenleving, zo dichtbij en laagdrempelig mogelijk. Dit geldt met name voor onze kwetsbare inwoners. De buurthuizen in onze wijken en dorpen hebben een belangrijke rol om de sociale veerkracht van onze inwoners te versterken. Dit werken we uit in het traject “thuis in de buurt”. De praktijkervaringen van De Haard in de Ruwaard helpen ons hierbij.
- Met de samenwerking in de Proeftuin Ruwaard streven we naar het toekomstbeeld: “Ruwaard is een vitale wijk, waar actieve bewoners tegen lagere kosten een betere (positieve) gezondheid ervaren”.
  Belangrijk is een sterk en resultaatgericht netwerk van professionals vanuit welzijn- en zorg, maar ook uit andere sectoren (zoals wonen, arbeid en onderwijs). Uitgangspunt is dat de regie bij de wijkbewoner ligt en dat deze samen met professionals op zoek gaat naar een eigen oplossing voor de (zorg)vraag en behoeften.
- Goed toegankelijke en centrale voorzieningen rondom wijkcentrum ‘de Ruwert’ voor boodschappen, zorg én ontmoeten zijn belangrijk voor het woon- en leefklimaat in de wijk.
- Wij willen ruimte bieden voor alle woonbehoeften in Oss, ook aan kamerbewoning. Het aanbod en de concentratie hiervan moeten in balans zijn met de omgeving en niet leiden tot aantasting van het woon- en leefklimaat in de buurt. Ook vinden wij het belangrijk dat betaalbare eengezinswoningen beschikbaar blijven voor ‘gewone’ huishoudens en niet op grote schaal worden opgekocht voor verhuur (waaronder kamergewijze verhuur).

Wat gaan we doen?

- Op basis van een brede evaluatie nemen we in 2022 een besluit over het vervolg van de Proeftuin Ruwaard. Daarbij kijken we ook naar de wenselijkheid om de aanpak te verdiepen en/of te verbreden naar andere wijken in Oss.
- Een samenwerkingsverband van zorgaanbieders realiseert in 2022 tussen het winkelcentrum en het Wij(k)huis een nieuw gezondheidscentrum met een breed pakket van eerstelijns gezondheidsvoorzieningen. Dit centrum biedt een laagdrempelig zorgaanbod op een centrale en herkenbare plek in de wijk.
- Het wijkwinkelcentrum ‘de Ruwert’ is de laatste jaren op meerdere plekken inpandig vernieuwd. Na een uitbreiding van de AH-supermarkt wordt het openbare gebied heringedeeld, met meer ruimte voor parkeren.
- Wij werken aan beleidsregels om betaalbare en middeldure koopwoningen beschikbaar te houden voor de beoogde doelgroepen. Onder andere willen we hiermee ongewenste opkoop van bestaande woningen voor verhuur (waaronder kamergewijze verhuur) tegengaan. In het lopende project overbewoning zetten we onder andere ook in op grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten op geschikte plekken, samen met ondernemers. Tegen illegale kamerbewoning of woningsplitsing treden we op.

Stadsboulevard Dr. Saal van Zwanenbergsingel

Over welk gebied gaat het?

Het gebied rond de Dr. Saal van Zwanenbergsingel is in de jaren ’60 gepland als groene buffer tussen de wijken Oss-Zuid en de Ruwaard, met ruimte voor stedelijke functies. Het gebied loopt vanaf de Ruwaard-/Julianasingel tot aan de Euterpelaan. Daar sluit dit gebied aan op bedrijventerrein Euterpelaan, onderdeel van het deelgebied Spoorzone Oss.

Wat speelt er?

- De matige gebruikskwaliteit van het park en het verdwijnen van functies, waaronder het vertrek van het ziekenhuis, waren aanleiding om een stevige vernieuwingsslag in te zetten. Daarvoor zijn 2 visies ontwikkeld: Eén voor een samenhangende gebiedsontwikkeling Sibeliuspark – Talentencampus en een herontwikkelplan voor het ziekenhuisterrein. Overkoepelende doelstelling was om het gebied om te vormen tot een levendige en afwisselde omgeving in een groene setting.

- Inmiddels is het voormalige ziekenhuisterrein herontwikkeld. Naast het “Zorgplein”, met een breed aanbod voor eerste en tweede lijnszorg, is een nieuw groen woongebied ontstaan. De laatste woningen worden in 2022 opgeleverd.
- Rond het voetbalstadion is een groot deel van de Talentencampus gerealiseerd. Dit is een hoogwaardige campus voor sport, onderwijs (VO en MBO) en bedrijvigheid (o.a. horeca en congresruimte). Brabant Wonen heeft eerdere plannen voor realisering van kantoorbebouwing omgezet naar wonen.
- De visie voor het Sibeliuspark (aan de westzijde van de Saal) gaat uit van een doorontwikkeling tot een aantrekkelijk en multifunctioneel groen gebied. In het noordelijke deel wordt woningbouw gerealiseerd (wonen in het park en appartementen naast het ROC). Aansluitend aan dit woongebied is een sterke opwaardering van het stadspark gepland. Het zuidelijke deel van het Sibeliuspark wordt versterkt als gebied voor groen & natuur, met op enkele plaatsen nog enige toevoeging van wonen, onder andere bij de Sibeliusresidence.
- Het woongebied ‘de Kwekerij’ is in 2018 voltooid, de eerste parkwoningen in het Componistenkwartier (de eerste gasloze wijk van Oss) zijn onlangs opgeleverd.
- De Dr. Saal van Zwanenbergsingel is een hoofdontsluitingsweg naar het centrum van Oss en de noordelijke woongebieden en kernen. De oversteekbaarheid voor langzaam verkeer, waaronder de schoolgaande jeugd, is niet optimaal.

Wat is onze visie?

- Het gebied rond “de Saal” is een belangrijke zuidelijke entree van de stad Oss en ontwikkelt zich steeds meer tot een groene en levendige stadsboulevard voor sport, onderwijs, zorg en groen wonen in en rond het Sibeliuspark.
- Grote groengebieden in het stedelijke gebied, zoals het Sibeliuspark, zijn belangrijk voor een gezond en aangenaam woon- en leefklimaat. Tegelijkertijd zien we ze ook als kerngebieden in het groenblauwe natuurnetwerk in de stad. In onze plannen voor het Sibeliuspark willen we deze waarden versterken. Daarbij zien wij ook mogelijkheden voor zorgvuldige ingepaste en duurzame woonontwikkelingen.
- Vanuit onze woonopgave willen we goede mogelijkheden voor duurzaam en toekomstbestendig wonen binnen het stedelijke gebied benutten.
- Wij zetten in op gezonde en duurzame vormen van vervoer, zoals lopen, fietsen, gedeeld vervoer en schoon (elektrisch vervoer). Daarbij zijn veilige routes uitgangspunt.
- Het samenwerkingsverband de Talentencampus vervult een belangrijke verbindende rol in Oss én de regio tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij zijn actieve deelnemer in deze samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven.

Wat gaan we doen?

- Met de huidige en deels nog uit te werken plannen versterken we de kwaliteiten voor natuur en (extensieve) recreatie van het Sibelius-park op waardevolle plekken. Op andere plekken, zoals aangegeven in het bestemmingsplan, benutten we de mogelijkheden voor duurzaam wonen in een groene setting voor alle doelgroepen.
- Voor het hele gebied ontwikkelen we een samenhangend routenetwerk voor fietsers en voetgangers, zowel gericht op recreatieve routes als op veilige verbindingen met onderwijs, zorg en sport. Daarbij willen we ook ongelijkvloerse oversteken realiseren, waaronder met de Dr. Saal van Zwanenbergsingel. Dit is ook in de huidige plannen opgenomen.
- Niet alle ontwikkelruimte bij de Talentencampus is tot dusver benut. Wij denken na over een doorontwikkeling van het oorspronkelijke planconcept en programma.
- Bij de transformatie van het bedrijventerrein Euterpelaan (onderdeel van het ontwikkelingsgebied “Spoorzone Oss”) letten we op de ruimtelijke samenhang met de ontwikkelingen rond de Dr. Saal van Zwanenbergsingel.